

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

**Diplomsko delo
visokošolskega programa**

**SKUPNI STANDARDI IN POSTOPKI V
DRŽAVAH ČLANICAH ZA VRAČANJE
DRŽAVLJANOV TRETJIH DRŽAV, KI
NEZAKONITO BIVAJO V EU**

Matjaž Mlinarič

Ljubljana, oktober 2009

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Diplomsko delo
visokošolskega programa

**SKUPNI STANDARDI IN POSTOPKI V DRŽAVAH ČLANICAH ZA
VRAČANJE DRŽAVLJANOV TRETJIH DRŽAV, KI NEZAKONITO
BIVAJO V EU**

Kandidat: Matjaž Mlinarič
Številka indeksa 04033696

Mentor: višji predavatelj mag. Slavko Debelak

Ljubljana, oktober 2009

POVZETEK

V uvodu naloge navajam izhodišča, razloge in razvoj politike vračanja kot ključni del boja proti nezakonitemu priseljevanju. V prvem delu sem opredelil ključne pojme, ki se nanašajo na predlog Direktive o vračanju ter ključne pojme, ki so povezani z direktivo v slovenski zakonodaji. Nadalje sem opredelil pravno podlago, namen in cilj, temeljne pravice ter načelo subsidiarnosti in sorazmernosti navedenega predloga. Kot osrednjo temo opredeljujem samo direktivo, njeno pravno podlago, ukrepe, odločbe in direktive, ki jih pri sprejetju upošteva. Opredelil sem njene splošne določbe, konec nezakonitega prebivanja, postopkovne zaščitne ukrepe, pridržanje za namen odstranitve ter navedene določbe primerjal ter ugotavljal implementacijo vsebine v naši zakonodaji. Nadalje predstavim meddržavne sporazume o vračanju oseb, ki nezakonito bivajo v državi, z vsemi sosednjimi državami. Sporazume sem primerjal, ugotavljal morebitne pomanjkljivosti, podobnosti in razlike ter navedel praktične primere vračanja oseb z navedenimi državami. Predstavim tudi nekaj mednarodnih organizacij, ki se ukvarjajo z migracijsko politiko. Za orientacijo dodam nekaj statističnih podatkov o vračanju oseb, zbranih iz letnih poročil Policijske uprave Krško v letih 2001-2008. V zaključku diplomskega dela sem kot sintezo strnil vsa moja spoznanja, stališča, dejstva iz analitičnega dela naloge.

Ključne besede: vrnitev, odstranitev, nezakonito bivanje, odločba o vrnitvi, prepoved vstopa, pridržanje.

SUMMARY

The introduction of the thesis deals with starting-points, reasons and development of the repatriation policy as a key element in fight against illegal migration. The first part presents key terms related to the proposal for the repatriation directive and key terms related to the directive in the Slovenian legislation. Furthermore, the thesis introduces a legal basis, a purpose and a goal, fundamental rights as well as the principle of subsidiarity and proportionality of the previously mentioned proposal. The main theme is the directive itself, its legal basis, measures, decisions and directives taken into consideration at its adoption. I have defined its general provisions, the end of illegal residence, procedural safeguard measures, detention for the purpose of removal and all the abovementioned provisions compared and identified the implementation of the contents in our legislation. There are also examples of interstate agreements with neighbouring countries concerning repatriation of illegal residents. The agreements have been compared in order to find out deficiencies, similarities or differences. I have also presented some practical examples to show how the procedure of repatriation of illegal residents is provided in these countries. What follows is the introduction of international organizations involved in the policy of migration. There are also some statistical data related to the repatriation of illegal residents collected in the annual reports of Krško police station in the years 2001—2008. The final part of the thesis ends with the synthesis of my findings, positions, facts from the analytical part.

Key words: repatriation, removal, illegal residence, decision about repatriation, prohibition of entry, detention

KAZALO

POVZETEK	ii
SUMMARY	iii
1 UVOD	1
2 OPREDELITEV POJMOV	3
2.1 OPREDELITEV POJMOV ZA NAMEN DIREKTIVE.....	3
2.2 OPREDELITEV KLJUČNIH POJMOV V SLOVENSKI TUJSKI ZAKONODAJI.....	3
3 PREDLOG KOMISIJE	5
3.1 PRAVNA PODLAGA	5
3.2 NAMEN IN CILJI.....	5
3.3 TEMELJNE PRAVICE	6
3.4 NAČELO SUBSIDIARNOSTI IN SORAZMERNOSTI	6
4 DIREKTIVA EU O VRAČANJU	7
4.1 PRAVNA PODLAGA	7
4.2 UPOŠTEVANI UKREPI, ODLOČBE, DIREKTIVE PRI SPREJEMU	7
4.3 SPLOŠNE DOLOČBE	10
4.3.1 Področje uporabe po direktivi.....	10
4.3.2 Implementacija nezakonitega prebivanja v zakonodaji RS	10
4.3.3 Ugodnejše določbe, v katere direktiva ne posega	11
4.4 KONEC NEZAKONITEGA PREBIVANJA PO DIREKTIVI IN PRI NAS.....	13
4.4.1 Odločba o vrnitvi po direktivi.....	13
4.4.2 Prostovoljni odhod po direktivi in pri nas.....	14
4.4.3 Odstranitev po direktivi in pri nas	15
4.4.4 Odlog odstranitve po direktivi in pri nas	16
4.4.5 Vračanje in odstranitev mladoletnikov brez spremstva po direktivi in pri nas	16
4.4.6 Prepoved vstopa po direktivi in pri nas.....	17
4.5 POSTOPKOVNI ZAŠČITNI UKREPI PO DIREKTIVI IN PRI NAS	18
4.5.1 Oblika po direktivi	18
4.5.2 Pravna sredstva po direktivi in pri nas.....	19
4.5.3 Varovalni ukrepi pred vrnitvijo po direktivi in pri nas.....	21
4.6 PRIDRŽANJE Z NAMENOM ODSTRANITVE	22
4.6.1 Pridržanje z namenom odstranitve po direktivi in pri nas.....	22
4.6.2 Pogoji pridržanja z namenom odstranitve državljanov tretjih držav po direktivi in pri nas	23
5 VRAČANJE DRŽAVLJANOV TRETJIH DRŽAV PO MEDDRŽAVNIH SPORAZUMIH. 26	
5.1 SPORAZUM MED VLADO REPUBLIKE SLOVENIJE IN VLADO REPUBLIKE HRVAŠKE O IZROČITVI IN PREVZEMU OSEB, KATERIH VSTOP ALI PREBIVANJE JE NEZAKONITO	26
5.1.1 Primer iz prakse	27
5.1.2 Ugotovite.....	27
5.2 SPORAZUM MED VLADO REPUBLIKE SLOVENIJE IN VLADO MADŽARSKE O PONOVNEM SPREJEMU OSEB NA SKUPNI DRŽAVNI MEJI, KI NEZAKONITO BIVAJO NA OZEMLJU DRUGE DRŽAVE.....	28

5.3	SPORAZUM MED VLADO REPUBLIKE SLOVENIJE IN VLADO REPUBLIKE AVSTRIJE O PREVZEMU OSEB NA SKUPNI MEJI.....	30
5.3.1	Primer iz prakse	31
5.3.2	Ugotovitve	31
5.4	SPORAZUM MED VLADO REPUBLIKE SLOVENIJE IN VLADO REPUBLIKE ITALIJE O PREVZEMU OSEB NA DRŽAVNI MEJI	32
5.4.1	Primer iz prakse	33
5.4.2	Ugotovitve	33
6	MEDNARODNE ORGANIZACIJE, KI SE UKVARJAJO Z MIGRACIJSKO POLITIKO NA OBMOČJU JV BALKANA.....	35
6.1	MEDNARODNI CENTER ZA RAZVOJ MIGRACIJSKE POLITIKE	35
6.2	MIGRACIJSKA, AZILNA, BEGUNSKA REGIONALNA INICIJATIVA	35
7	ZAKLJUČEK	37
	LITERATURA IN VIRI.....	39
	SEZNAM GRAFIKONOV	41
	SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC IN OKRAJŠAV	42
	SEZNAM SLOVENSКИH PREVODOV TUJIH IZRAZOV	43
	PRILOGE.....	44
	IZJAVA O AVTORSTVU IN NAVEDBA LEKTORICE.....	78

1 UVOD

Politika vračanja je ključni del boja proti nezakonitemu priseljevanju. Zelena knjiga o politiki vračanja Skupnosti z dne 10. aprila 2002 je kot prva opozorila na potrebo po celoviti evropski politiki priseljevanja in azilni politiki. Opozorila je na potrebo po sodelovanju in vzpostavitvi skupnih standardov o politiki vračanja za vse članice.

Komisija Evropske unije je po posvetovanju z zainteresiranimi strankami dne 14. oktobra sporočila, da je za učinkovito vračanje potrebno utrditi vse poti zakonitega priseljevanja, položaja zakonitih priseljencev, azilne politike. Postopki morajo biti hitri, učinkoviti, priseljencem mora biti zagotovljena pravna zaščita. Vzpostaviti je potrebno dialog s tretjimi državami kot pomembnimi partnericami pri obravnavanju migracijske politike.

S Haaškim programom novembra 2004 je Evropski svet, ob spoštovanju človekovih pravic in dostojanstva, zahteval vzpostavitev skupnih standardov ter kot cilj navedel jasna, transparentna in poštena skupna pravila glede vračanja, odstranitve, uporabe prisilnih ukrepov, začasne omejitve prostosti in ponovnega vstopa.

Ključno je sodelovanje med državami članicami, kajti le Evropa kot celota se lahko učinkovito spopade z nezakonito migracijo ob spoznanju, da je migracijska politika politika nas vseh in ne le vsake posamezne države članice.

Leta 2005 je Komisija prvič pripravila predlog direktive o skupnih standardih in postopkih v državah članicah za vračanje državljanov tretjih držav, ki nezakonito bivajo v EU. Navedeno vsebino je Evropski svet in parlament sprejel kot direktivo št. 2008/115/ES dne 16. 12. 2008, ki služi kot vodilo vzpostavitvi skupnih standardov in postopkov.

Tudi Slovenija se dnevno srečuje z nezakonito migracijo, bodisi kot ciljna ali samo tranzitna država. Kot policist na Postaji mejne policije Dobova opravljam mejno kontrolo na Železniškem mejnem prehodu v Dobovi, na južni schengenski meji, meji z Republiko Hrvaško. Pri mejni kontroli se policisti srečujemo z različnimi oblikami nezakonitega bivanja, izvajamo postopke vračanja po sporazumih z Republiko Avstrijo in tudi Italijo. Srečujemo se z odstranitvami, uporabo prisilnih ukrepov, začasno omejitvijo prostosti in ponovnega vstopa.

V nalogi bom s pomočjo deduktivne in induktivne metode raziskovanja v kombinaciji s primerjalno metodo skušal predstaviti skupna načela in standarde vračanja državljanov tretjih držav, ki nezakonito prebivajo v Evropski uniji, predstavil namen in cilje, ki jih direktiva predstavlja, podrobno predstavil določbe direktive ter pri tem vključil najpomembnejše direktive in odločbe, ki se neposredno vežejo na direktivo o vračanju.

Nadalje bom ugotavljal implementacijo direktive v našo tujsko zakonodajo, ugotavljal nejasnosti in pomanjkljivosti. Predstavil bom tudi Sporazume o vračanju oseb z Republiko Madžarsko, Avstrijo, Italijo in Hrvaško.

V okviru vračanja državljanov tretjih držav, ki nezakonito bivajo v Evropski uniji bom navedel posamezne praktične primere vračanja v Republiko Avstrijo, Hrvaško ter Italijo, ki jih je izvedla naša policijska postaja.

Ugotavljal bom stopnjo implementacije navedene direktive o vračanju v postopke vračanja po dvostranskih Sporazumih o vračanju oseb, ugotavljal pomanjkljivosti ter težave, s katerimi se policisti srečujemo pri navedenih postopkih, morebitne vzroke za neuspešne vrnitve ter predlagal določene rešitve. S pomočjo zbranih statističnih podatkov bom predstavil število uspešnih in neuspešnih vrnitev državljanov tretjih držav, ki so nezakonito prebivali na območju PU Krško v obdobju 2001 do 2008.

Ker sem zaposlen na slovenski južni schengenski meji ter se dnevno srečujem s problematiko nezakonitih migracij, mi bo preučitev navedene teme služila kot pripomoček in vodilo za delo.

2 OPREDELITEV POJMOV

2.1 OPREDELITEV POJMOV ZA NAMEN DIREKTIVE

Za namen te direktive se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

- »državljan tretje države« pomeni katero koli osebo, ki ni državljan Unije v smislu člena 17(1) Pogodbe, ki govori: »Državljan Unije so vse osebe z državljanstvom ene od držav članic. Državljanstvo Unije dopolnjuje in ne nadomešča nacionalnega državljanstva;«
- »nezakonito bivanje« pomeni prisotnost državljana tretje države na ozemlju države članice, ki ne izpolnjuje ali ne izpolnjuje več pogojev za vstop iz člena 5 Zakonika o schengenskih mejah ali drugih pogojev za vstop, bivanje ali stalno prebivališče v tej državi članici;
- »vrnitev« pomeni proces vračanja državljana tretje države – bodisi prostovoljno izpolnitev obveznosti vrnitve ali prisilno vrnitev v:
  - državo izvora, ali
  - državo tranzita, v skladu s sporazumi Skupnosti ali dvostranskimi sporazumi o ponovnem sprejemu ali drugimi sporazumi, ali
  - drugo tretjo državo, v katero se zadevni državljan tretje države vrne prostovoljno pod pogojem, da ga ta država sprejme
- »odločba o vrnitvi« pomeni upravno ali sodno odločbo ali akt ki navaja ali opredeljuje, da je prebivanje državljana tretje države nezakonito, ter nalaga ali navaja obveznost vrnitve;
- »odstranitev« pomeni izvršitev obveznosti glede vračanja, in sicer fizični prevoz iz države članice;
- »prepoved vstopa« pomeni upravno ali sodno odločbo ali akt, ki prepoveduje vstop in prebivanje na ozemlju držav članic za določeno obdobje, skupaj z odločbo o vrnitvi;
- »nevarnost pobega« pomeni, da v posameznem primeru obstajajo razlogi na podlagi objektivnih meril, opredeljenih z zakonom, zaradi katerih se domneva, da bi državljan tretje države, ki je v postopku vrnitve, lahko pobegnil;
- »prostovoljni odhod« pomeni izpolnitev obveznosti vrnitve v roku, ki je bil za to določen v odločbi o vrnitvi;
- »ranljive osebe« so mladoletniki, mladoletniki brez spremstva, invalidi, starejši ljudje, nosečnice, starši samohranilci z mladoletnimi otroki in osebe, ki so bile izpostavljene mučenju, posilstvu ali drugim resnim oblikam psihološkega, fizičnega ali spolnega nasilja

2.2 OPREDELITEV KLJUČNIH POJMOV V SLOVENSKI TUJSKI ZAKONODAJI

Ključni pojmi v zvezi z migracijsko politiko, ki jih opredeljuje ZTuj-1-UPB6:

- »Nezakonito prebiva, kdor:
  - je nedovoljeno vstopil (vstopi v državo, čeprav mu na podlagi 9. člena tega zakona ni bil dovoljen vstop, se izogne mejni kontroli, pri vstopu uporabi

ponarejene, tuje ali kako drugače spremenjene potne in druge listine, ki so potrebne za vstop, ali če organom mejne kontrole navede lažne podatke)

- mu je bil razveljavljen vizum ali je potekel rok, za katerega je bil izdan ali prebiva v Republiki Sloveniji v nasprotju z vstopnim naslovom oziroma mu je potekel čas, ko je na podlagi zakona ali mednarodnega sporazuma lahko v Republiki Sloveniji

- nima dovoljenja za prebivanje ali mu je dovoljenje prenehalo veljati

- »Tretja država« je vsaka država, ki ni članica Evropske unije
- »Tranzit« je prehod državnega ozemlja Republike Slovenije
- »Oseba brez državljanstva« je tujec, ki ga nobena država v skladu s svojimi pravnimi akti nima za svojega državljana
- »tujec, za katerega je bil razpisan ukrep zavrnitve vstopa«, je tujec, državljan tretje države, za katerega je bil v skladu s členom 96 v schengenski informacijski sistem vnesen ukrep zavrnitve vstopa
- »Tujec« je vsakdo, ki nima državljanstva Republike Slovenije
- »Državljan EU« je tujec z državljanstvom druge države članice Evropske unije

V ZMZ Uradni list RS, št. 111/2007 z dne 05. 12. 2007 so opredeljeni naslednji ključni pojmi:

- »Ženevska konvencija« je konvencija o statusu beguncev, podpisana v Ženevi 28. julija 1951, in Protokol o statusu beguncev, podpisan v New Yorku 31. januarja 1967
- »Prosilec za mednarodno zaščito ali prosilka za mednarodno zaščito« je državljan tretje države ali oseba brez državljanstva, ki je v Republiki Sloveniji podal popolno prošnjo za mednarodno zaščito
- »Tujec, ki je izrazil namen, da prvič vloži prošnjo za mednarodno zaščito ali tujka, ki je izrazila namen, da prvič vloži prošnjo za mednarodno zaščito«, je državljan tretje države ali oseba brez državljanstva, ki je v Republiki Sloveniji in je pred uradnimi organi prvič izrazil namen podati prošnjo za mednarodno zaščito
- »Begunec ali begunka« je državljan tretje države ali oseba brez državljanstva, ki mu je priznana zaščita iz drugega odstavka prejšnjega člena
- »Oseba, ki ji je priznana subsidiarna zaščita«, je državljan tretje države ali oseba brez državljanstva, ki mu je priznana zaščita iz tretjega odstavka prejšnjega člena
- Oseba, ki ji je priznana mednarodna zaščita«, je oseba, ki ji je priznan status begunca ali subsidiarna zaščita
- »Izvorna država« je država, katere državljanstvo ima državljan tretje države, ali država, v kateri je oseba brez državljanstva imela svoje predhodno prebivališče
- »Visoki komisariat Združenih narodov za begunce (UNHCR)« je medvladna organizacija, ki je bila ustanovljena leta 1950 z namenom zagotavljanja zaščite in iskanja trajnih rešitev za begunce
- »Oseba brez državljanstva« je oseba, ki je nobena država, v skladu s svojo zakonodajo, ne priznava za svojega državljana
- »Azilni dom ali njegova izpostava« je objekt ministrstva, pristojnega za notranje zadeve, namenjen nastanitvi prosilcev za mednarodno zaščito

3 PREDLOG KOMISIJE

3.1 PРАВNA PODLAGA

Pravna podlaga predloga je v naslovu IV in členu 63(3)(b) Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti. V tolikšni meri, v kolikor se uporablja za državljane tretjih držav, ki ne izpolnjujejo ali ne izpolnjujejo več pogojev za vstop v skladu s Konvencijo o izvajanju Schengenskega sporazuma, predstavlja razvoj schengenskega pravnega reda, ki mora biti predlagan in sprejet v skladu s protokoli, ki so priloženi Amsterdamski pogodbi, o stališču Združenega kraljestva in Irske ter o stališču Danske, in s Protokolom o vključitvi schengenskega pravnega reda v okvir Evropske unije. V skladu s sporazumi z Islandijo in Norveško predstavlja, v tolikšni meri, kot je omenjeno zgoraj, razvoj določb schengenskega pravnega reda. (po KOM(2005) 391, str. 6)

3.2 NAMEN IN CILJI

Namen predloga je vzpostavitev učinkovite politike vračanja kot nujen element verodostojne migracijske politike z dobrim upravljanjem. Potrebno je najti dogovor o jasnih, transparentnih in poštenih pravilih, ki upoštevajo to potrebo, pri čemer spoštujejo človekove pravice in temeljne svoboščine zadevne osebe. Že sam predlog direktive si prizadeva uresničiti te cilje. Za to pa je potrebno uvesti pravila, da se nezakonito bivanje konča na podlagi poštenega in transparentnega postopka. Spodbujati je potrebno načelo prostovoljnega vračanja z vzpostavitvijo splošnega pravila, da je treba običajno zagotoviti „obdobje za odhod“. Uvesti je potrebno usklajen postopek v dveh korakih, ki se upošteva kot splošno načelo: kot prvi korak vključuje odločitev o vrnitvi in po potrebi se kot drugi korak izda odredba o odstranitvi, s tem pa se do določene mere prilagajajo trenutno različni sistemi držav članic. Posebno pozornost je potrebno nameniti položaju oseb, ki prebivajo nezakonito, ampak njihova odstranitev (še) ni mogoča. Osebam je potrebno omogočiti minimalne postopkovne zaščitne ukrepe. Prisilni ukrepi naj se izvajajo v skladu z načelom sorazmernosti, vzpostaviti pa se morajo minimalni zaščitni ukrepi za izvajanje prisilnega vračanja.

Učinki nacionalnih ukrepov vračanja naj bi z vzpostavitvijo prepovedi ponovnega vstopa, veljavni v celotni EU, dobili evropsko razsežnost. Spoštovanje pravnega reda naj bi imelo stimulativen učinek ter možnost nagrajevanja (vključno z možnostjo, da se prekliče prepoved ponovnega vstopa), obratno pa bi nespoštovanje pravnega reda pomenilo kaznovanje osebe (vključno z možnostjo, da se podaljša kakršna koli prepoved ponovnega vstopa).

Države članice bodo z direktivo dobile možnost, da dodatno zaščitijo interese države predvsem v primerih resnih groženj državni in javni varnosti. V teh primerih bodo imele možnost podaljšanja kakršne koli prepovedi ponovnega vstopa. Začasna

omejitev prostosti naj bo povezana z načelom sorazmernosti. Pri tem morajo biti pri izvajanju le te vzpostavljeni minimalni zaščitni ukrepi. (po KOM(2005) 391, str. 3-4)

3.3 TEMELJNE PRAVICE

Določbe predloga so popolnoma skladne s temeljnimi pravicami kot splošnimi načeli prava Skupnosti ter mednarodnega prava, vključno z obveznostmi, ki se nanašajo na zaščito beguncev in človekove pravice, ki izvirajo iz Evropske konvencije o človekovih pravicah. Posebej so poudarjene določbe, ki obravnavajo postopkovne zaščitne ukrepe, enotnost družine, začasno omejitev prostosti in prisilne ukrepe. (po KOM(2005) 391, str. 5)

3.4 NAČELO SUBSIDIARNOSTI IN SORAZMERNOSTI

Načelo subsidiarnosti se uporablja, ker predlog ne spada v izključno pristojnost Skupnosti. Države članice ne morejo zadostno doseči ciljev direktive. Cilj te direktive je zagotoviti skupna pravila vračanja, odstranitve, uporabe prisilnih ukrepov, začasne omejitve prostosti in ponovnega vstopa. Dogovor o teh skupnih pravilih, ki so namenjena zagotavljanju ustrezne in podobne obravnave nezakonitih priseljencev v celotni EU ne glede na državo članico, kjer so prijeti, je lahko dosežen samo na ravni Skupnosti. Pravila Skupnosti so zlasti nujno potrebna za obravnavanje primerov, ko je državljan tretje države, za katerega je že bila izdana odločitev o vrnitvi, odredba o odstranitvi in/ali prepoved ponovnega vstopa, ki ga izda država članica, prijet v drugi državi članici ali poskuša vstopiti v drugo državo članico.

Države članice so ugotovile, da same ne morejo zadovoljivo doseči cilja učinkovite evropske politike vračanja in da je EU v boljšem položaju, da bi zagotovila ta cilj. K temu poziva tudi »Haaški program«.

Predlog je v skladu z načelom sorazmernosti. Direktiva določa splošna načela, državam članicam, na katere je naslovljena, vsaki pa prepušča izbiro najbolj primerne oblike in metod za uveljavljanje teh načel v njihovih nacionalnih pravnih sistemih in v splošnem okviru. Predlog je namenjen podpiranju učinkovitih prizadevanj posameznih držav glede odstranitve ter izogibanju podvojevanja dela držav članic. Po sprejetju naj bi prispevala k zmanjšanju upravne obremenitve organov, ki so odgovorni za uporabo direktive. (po KOM(2005) 391, str. 5)

4 DIREKTIVA EU O VRAČANJU

4.1 PRAVNA PODLAGA

Evropski parlament in Svet Evropske unije sta ob upoštevanju predloga Komisije (KOM(2005) 391) ter Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti, zlasti člena 63(3)(b) Pogodbe (Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti, Uradni list Evropske unije C 340/1997), ki govori, da Svet v skladu s postopkom, določenim v Pogodbi, v petletnem obdobju po začetku veljavnosti Amsterdamske pogodbe sprejme ukrepe, ki se nanašajo na politiko priseljevanja na področjih, kot so nezakonito priseljevanje in prebivanje ter vračanje oseb, ki nezakonito bivajo v državi članici, v izvorno državo. Sprejeta direktiva je v skladu s postopkom, določenim v členu 251 Pogodbe. (po Direktivi, 2008/115/ES)

4.2 UPOŠTEVANI UKREPI, ODLOČBE, DIREKTIVE PRI SPREJEMU

Evropski parlament in Svet Evropske unije sta pri sprejetju direktive upoštevala različne ukrepe, odločbe in direktive, ki bodo pripomogle, da politika vračanja dobi skupne evropske razsežnosti. Usklajen pristop na področju priseljevanja in azila ter oblikovanje skupnega azilnega sistema, zakonite politike priseljevanja ter boja proti nezakonitemu priseljevanju je Evropski svet izpostavil že v Tampereju leta 1999. Prav tako je Evropski svet v Bruslju novembra 2004 pozval k ustanovitvi učinkovite politike odstranitve in vračanja, ki temelji na skupnih standardih, da se osebe vrnejo na human način in ob polnem spoštovanju njihovih temeljnih pravic in dostojanstva. Tako je maja leta 2005 odbor ministrov Sveta Evrope sprejel "Dvajset smernic o prisilnem vračanju". Politika vračanja kot nujen sestavni del migracijske politike mora temeljiti na jasnih, transparentnih in poštenih pravilih. Ukrepi, ki se uporabljajo za vse državljane tretjih držav, ki ne izpolnjujejo ali ne izpolnjujejo več pogojev za vstop, bivanje ali prebivanje v državi članici, morajo delovati horizontalno, saj bodo samo tako tudi učinkoviti. Zelo občutljiv segment politike vračanja so postopki z državljani tretjih držav, ki nezakonito bivajo v EU. Ti morajo temeljiti na poštenosti, preglednosti in nepristranskosti. Takšne morajo biti tudi odločbe o vrnitvi ter, če so izdane, odločbe o prepovedi vstopa. (po Direktivi, 2008/115/ES)

Za učinkovito politiko vračanja so zelo pomembni tudi Sporazumi Skupnosti in dvostranski sporazumi s tretjimi državami o ponovnem sprejemu oseb, ki nezakonito prebivajo v EU. Procesi vračanja na podlagi teh sporazumov so pogosto prezakomplicirani in bi jih bilo potrebno poenostaviti. Prav tako bi bilo potrebno okrepiti sodelovanje z državami izvora ter sodelovanje z njimi v vseh fazah procesa vračanja. Segment, ki je zelo pomemben v zvezi vračanja oseb, so pravični in učinkoviti azilni sistemi, ki v celoti upoštevajo načelo nevračanja. Ti prosilca (po Direktivi Sveta 2005/85/ES z dne 1. decembra 2005) ne bi smeli obravnavati kot nezakonito prebivajočega na ozemlju te države članice, dokler ne začne veljati

odločba o zavrnitvi prošnje ali odločba o prenehanju pravice te osebe do statusa prosilca za azil.

Naš ZMZ tovrstno tematiko obravnava v poglavjih o priznanju in odvzemu statusa begunca. V 35/2. členu ZMZ pravi, da če je tujec vstopil v Republiko Slovenijo nezakonito, mora izraziti namen za vložitev prošnje v najkrajšem možnem času. V tem primeru se ga ne obravnava za prekršek nezakonitega prehoda državne meje.

V primerih, ko bi lahko verjeli, da postopek vračanja ni ogrožen, bi morale imeti prostovoljna vrnitev prednost pred prisilno vrnitvijo, omogočiti pa bi bilo potrebno tudi obdobje za prostovoljni odhod. Kadar se zaradi posebnih okoliščin v posameznem primeru to izkaže za nujno, bi bilo treba omogočiti, da se obdobje za prostovoljni odhod tudi podaljša. Za spodbujanje prostovoljne vrnitve bi morale države članice zagotoviti večjo pomoč pri vračanju in svetovanje, pa tudi kar najbolj uporabiti ustrezne možnosti financiranja, ki so na voljo v okviru Evropskega sklada za vračanje. (po Direktivi, 2008/115/ES)

Pomemben segment skupne politike vračanja so minimalni ukrepi pravnega varstva v zvezi z odločbami o vrnitvi. Predvsem občutljiv vidik zagotavljanja učinkovitega varstva interesov posameznikov so osebe, ki nimajo zadostnih sredstev in bi jim bilo treba nuditi potrebno pravno pomoč. Države članice bi morale to pravno varstvo zagotoviti in v svoji nacionalni zakonodaji določiti, v katerih primerih je pravna pomoč potrebna. Direktiva posebej poudarja položaj državljanov tretjih držav, ki prebivajo nezakonito, ampak njihova odstranitev še ni mogoča. Osnovne pogoje za njihovo bivanje bi bilo treba določiti v skladu z nacionalno zakonodajo. Da bi lahko dokazale poseben položaj v primeru upravnih kontrol ali preverjanj, bi morale te osebe prejeti pisno potrdilo o svojem položaju. Države članice bi morale imeti veliko svobode pri odločanju glede oblike in obrazca pisnega potrdila, ki bi ga lahko vključile tudi v odločbe v zvezi z vrnitvijo, sprejete s skladu s to direktivo. (po Direktivi, 2008/115/ES)

Pri uporabi prisilnih ukrepov bi morale države članice izrecno upoštevati načeli sorazmernosti in učinkovitosti glede na uporabljene ukrepe in zastavljene cilje. Vzpostaviti bi morale minimalne varovalne ukrepe za izvajanje prisilnega vračanja, ob upoštevanju Odločbe Sveta 2004/573/ES z dne 29. aprila 2004 o organiziranju skupnih letov zaradi odstranitve državljanov tretjih držav, ki so predmet posameznih odredb o odstranitvi, z ozemlja dveh ali več držav članic. Državam članicam bi morale biti omogočena uporaba različnih možnosti za spremljanje prisilnega vračanja. Zahteve glede povratnikov ter določbe o uporabi prisilnih ukrepov so navede v prilogi navedene direktive, ki ni vnesena v naš pravni red. (po Direktivi, 2008/115/ES)

Učinkovita politika vračanja mora imeti evropsko razsežnost. Tu je predvsem pomembno, da ukrep » Prepoved vstopa« prepoveduje vstop v vse države članice in prebivanje na njihovem ozemlju. Trajanje prepovedi vstopa se določi ob upoštevanju okoliščin posameznega primera, običajno pa naj ne bi bilo daljše od petih let. Pri tem je potrebno upoštevati dejstvo, da je bila za zadevnega državljan tretje države že

izdana več kot ena odločba o vrnitvi ali odredba o odstranitvi ali da je ta državljan vstopil na ozemlje države članice med prepovedjo vstopa. (po Direktivi, 2008/115/ES)

Občutljiv segment politike vračanja je pridržanje oseb, ki se jih odstranjuje. Pridržanje mora biti omejeno ter v sorazmernosti z zastavljenimi cilji. Pridržanje je upravičeno samo z namenom priprave vrnitve ali izvedbe postopka odstranitve in če uporaba milejših prisilnih ukrepov ni zadostna. Uporaba milejših prisilnih ukrepov ima tako prednost pred uporabo ostrejših, ki se uporabijo samo, ko milejši niso zadostni. S pridržanimi državljani tretjih držav je potrebno ravnati humano in dostojanstveno, ob spoštovanju njihovih temeljnih pravic in v skladu z mednarodnim in nacionalnim pravom. Brez poseganja v prvo prijetje s strani organov pregona, ki ga ureja nacionalna zakonodaja, bi se moralo pridržanje praviloma izvajati v posebnih centrih za pridržanje. (po Direktivi, 2008/115/ES)

Hiter dostop do informacij o prepovedih vstopa, ki so jih izdale druge države članice, je nujen. Ta izmenjava informacij bi morala potekati v skladu z Uredbo (ES) št. 1987/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. decembra 2006 o vzpostavitvi, delovanju in uporabi druge generacije Schengenskega informacijskega sistema (SIS II), ki pri nas še ne deluje. Obstoječa SIS različica je pomanjkljiva ter povzroča več praktičnih težav pri njeni uporabi. Tu predvsem mislim na izmenjavo slikovnega oziroma fotografskega materiala, ki bi omogočal primerjavo in preveritev ujemanja oseb z osebami, ki imajo v informacijskem sistemu razpisan ukrep. Tu bi opozoril na pomanjkljive informacije o osebi, predvsem z vidika varnosti postopkov z navedenimi osebami. Pogosto se dogaja, da oseba, ki je že bila obravnavana za hujša kazniva dejanja (celo terorizem), v informacijskem sistemu ni obravnavana z nikakršno stopnjo nevarnosti. Pri praktičnem izvajanju ter medsebojnem komuniciranju organov pa pogosto primanjkuje osnovne tehnične podpore in izvajanje se prepušča iznajdljivosti posameznih operativnih delavcev. Nujno je sodelovanje med institucijami na vseh ravneh procesa vračanja ter izmenjava in spodbujanje najboljših praks.

Evropska politika vračanja temelji na spoštovanju vseh človekovih pravic in svoboščin, brez diskriminacije glede na spol, raso, barvo, etnično ali družbeno poreklo, genetske značilnosti, jezik, vero ali prepričanje, politično ali drugo mnenje, pripadnost narodni manjšini, imetje, rod, prizadetost, starost ali spolno usmerjenost. V skladu s Konvencijo Združenih narodov o otrokovih pravicah iz leta 1989 bi morale države članice pri izvajanju te direktive največjo pozornost posvečati "največjim koristim otroka". V skladu z Evropsko konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin bi morale biti spoštovanje družinskega življenja najpomembnejše vodilo držav članic pri izvajanju te direktive. Politika vračanja mora prav tako temeljiti na spoštovanju obveznosti, ki izhajajo iz Ženevske konvencije z dne 28. julija 1951, ki se nanaša na status beguncev, kakor je bila spremenjena z Newyorškim protokolom z dne 31. januarja 1967 ter načeli Listine Evropske unije o temeljnih pravicah. (po Direktivi, 2008/115/ES)

4.3 SPLOŠNE DOLOČBE

4.3.1 Področje uporabe po direktivi

Direktiva o vračanju se uporablja za državljane tretjih držav, ki nezakonito prebivajo na ozemlju države članice. Pri tem se države članice lahko odločijo, da to direktivo ne uporabljajo za državljane tretjih držav, ki jim je bil zavrnen vstop v skladu s členom 13 Zakonika o schengenskih mejah, ali ki so jih pristojni organi prijeli ali prestregli pri nezakonitem prestopu kopenske, morske ali zračne zunanje meje države članice in po tem niso pridobili dovoljenja ali pravice do prebivanja v tej državi članici. (po Direktivi, 2008/115/ES)

Slovenija, kot je razvidno iz dosedanje zakonodaje, na področju tujcev te direktive v zgoraj navedenih primerih ne uporablja oziroma vsaj ne v celotnem obsegu. Postopki so sicer enostavnejši, mnogokrat pa so pravice državljanov tretjih držav v smislu postopkovnih in drugih zaščitnih ukrepov pomanjkljive oziroma vprašljive. V 13. člena Zakonika je določeno, da se državljanu tretje države, ki ne izpolnjuje vseh pogojev za vstop, določenih v členu 5(1), in ne spada v kategorije oseb iz člena 5(4), vstop na ozemlja držav članic zavrne. To pa ne posega v uporabo posebnih določb, ki se nanašajo na pravico do azila in mednarodne zaščite ali izdaje vizuma za daljše bivanje.

Prav tako se države članice lahko odločijo, da direktive ne uporabljajo za osebe, ki se morajo v skladu z nacionalno zakonodajo vrniti zaradi kazenske sankcije ali zaradi posledice kazenske sankcije ali pa so v postopku izročitve. Direktiva se v nobenem primeru ne uporablja za osebe, ki uživajo pravico Skupnosti do prostega gibanja. Pomen pravice Skupnosti do prostega gibanja pa določa Zakonik o schengenskih mejah, v 2. členu, točki 5. Zakonik o schengenskih mejah pod to kategorijo razumeva državljane Unije v smislu člena 17(1) Pogodbe in državljane tretjih držav, ki so družinski člani državljana Unije in uveljavljajo svojo pravico do prostega gibanja, za katere se uporablja Direktiva 2004/38/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov, da se prosto gibajo in prebivajo na ozemljih držav članic, ter državljane tretjih držav in njihove družinske člane ne glede na njihovo državljanstvo, ki imajo v skladu s pogodbami med Skupnostjo in njenimi državami članicami na eni strani in temi tretjimi državami na drugi strani pravico do prostega gibanja, ki je enakovredna pravici državljanov Unije. (po Direktivi 2008/115/ES, 2. člen)

4.3.2 Implementacija nezakonitega prebivanja v zakonodaji RS

Nezakonito bivanje je kot tako opredeljeno v 47. členu ZTuj-1-UPB6. Zakon pravi, da tujec biva nezakonito če mu je bil razveljavljen vizum ali je potekel rok, za katerega je bil izdan, ali prebiva v Republiki Sloveniji v nasprotju z vstopnim naslovom oziroma mu je potekel čas, ko je na podlagi zakona ali mednarodnega sporazuma lahko v Republiki Sloveniji ali nima dovoljenja za prebivanje ali je dovoljenje prenehalo veljati ter ali je nedovoljeno vstopil. Nedovoljen vstop posebej obravnava 11. člen ZTuj-1-

UPB6 in pravi da tujec nedovoljeno vstopi v državo, če vstopi vanjo, čeprav mu na podlagi 9. člena ZTuj-1-UPB6 ni bil dovoljen vstop. Navedeni člen se nanaša na razloge za zavrnitev vstopa v Republiko Slovenijo na podlagi Schengenskega zakonika. Prav tako tujec nedovoljeno vstopi v državo, če se izogne mejni kontroli ali pri vstopu uporabi ponarejene, tuje ali kako drugače spremenjene potne in druge listine, ki so potrebne za vstop, ali če organom mejne kontrole navede lažne podatke.

Direktiva obravnava nezakonito bivanje enostavneje ter predvsem bolj razumljivo in zajema celotno širino navedenega pojma. Zakon o tujcih je, ko našteva primere, kaj se šteje za nezakonito prebivanje, pogosto nerazumljiv in premalo natančen oziroma konkreten. Tu mislim predvsem na opredelitev pojma »nedovoljen vstop«. Direktiva pojem obravnava konkretnije in bolj razumljivo, saj pravi »kdor ne ali ne izpolnjuje več pogojev za vstop« iz 5. člena Zakonika o schengenskih mejah. Izogib mejni kontroli obravnava Zakon o tujcih v 11. členu. Pojem ni opredeljen in ne obravnava poskusa. ZNDM2 v prvem odstavku 27. člena opredeljuje pojem izmik in pravi: »Oseba, ki namerava prestopiti ali je že prestopila mejno črto, mora izročiti veljavni dokument za prestop državne meje in se podrediti mejni kontroli ter ne sme zapustiti območja mejnega prehoda, dokler ni mejna kontrola opravljena, ali se kako drugače izmakniti mejni kontroli oziroma odstopiti od nameravanega prestopa državne meje.« Navedena določba v besedilu ne omenja poskusa, ki pa je v kazenski določbi iz 45. člena opredeljen. Izraz v opredelitvi pojmov ni posebej opredeljen.

Kot nedovoljen vstop Zakon o tujcih obravnava tudi uporabo ponarejene ali kako drugače spremenjene potne in druge listine, ki so potrebne za vstop. Iz prakse se navedene kršitve obravnavajo vedno kot kaznivo dejanje po 251. členu KZ1 »Ponarejanje listin«. Nedovoljen vstop je v kazenskih določbah Zakona o tujcih obravnavan dvakratn, prvič kot samostojna točka v 98/1. člena ter drugič v 98/3. členu kot del nezakonitega prebivanja.

4.3.3 Ugodnejše določbe, v katere direktiva ne posega

Države članice na področju nezakonitih migracij Direktive o vračanju ne uporabljajo v kolikor lahko pri svojem delu uporabijo ugodnejše določbe dvostranskih ali večstranskih sporazumov med Skupnostjo ali Skupnostjo in njenimi državami članicami ter med eno ali več tretjih držav, dvostranskih ali večstranskih sporazumov med eno ali več državami članicami ter eno ali več tretjimi državami. (Po direktivi 2008/115/ES, 4. člen)

Prav tako direktiva ne posega v katere koli določbe, ki bi lahko bile bolj ugodne za državljana tretje države, določene v zakonodaji Skupnosti na področju priseljevanja in azila, zlasti v (po predlog KOM (2005) 391):

(a) Direktivi sveta 2003/86/ES z dne 22. septembra o pravici do združitve družine. Navedena direktiva je z Zakonom o tujcih in tudi Zakonom o mednarodni zaščiti prenesena v pravni red Republike Slovenije. Navedena zakona pa ne vsebujeta kategorije izvenzakonskega partnerja, ki je državljan tretje države, s katerim je

oseba v potrjenem trdnem dolgoročnem razmerju, ali državljana tretje države, ki je z osebo vezan v registriranem partnerstvu, ter neporočene mladoletne otroke takšnih oseb, vključno s posvojenimi otroki in odraslimi neporočenimi otroki, ki so objektivno nesposobni poskrbeti za svoje potrebe zaradi svojega zdravstvenega stanja. Čeprav se države članice po Direktivi o vračanju lahko same odločijo ali bodo navedeno direktivo uporabljale pri navedeni kategoriji oseb, bi bilo vsaj dolgoročno smiselno navedene kategorije oseb vnesti v zakonodajo, ki se dotika navedene problematike. Prav tako bi bilo smiselno, da se pri poligamnih zakonskih zvezah v zakonodajo zaradi boljše integracije in preprečevanja prisilne poroke vnese in zahteva, da oseba in njegov zakonec dosežeta neko minimalno starost in največ 21 let, preden se mu zakonec lahko pridruži. Družina kot osnovna celica življenja mora biti spoštovana in varovana, postopki in pravice pa prilagojeni tej kategoriji, kar je tudi namen navedene direktive.

(b) Direktivi Sveta 2003/109/ES z dne 25. novembra o statusu državljanov tretjih držav, ki so rezidenti za daljši čas, zlasti v določbe o trajanju prebivanja, pogojih za pridobitev statusa rezidenta za daljši čas, javnem redu in javni varnosti, pridobitvi statusa rezidenta za daljši čas, dovoljenju za prebivanje ES rezidenta za daljši čas, odvzemu ali izgubi statusa, postopkovnih jamstvih, enaki obravnavi in zaščiti pred izgonom. Tudi navedena direktiva je z Zakonom o tujcih prenesena v pravni red Republike Slovenije ter celovito ureja navedeno področje.

(c) Direktivi Sveta 2004/81/ES z dne 29. aprila o dovoljenju za prebivanje, izdanem prebivalcem tretjih držav, ki so žrtve nedovoljene trgovine z ljudmi ali so bili predmet dejanj omogočanja nezakonitega priseljevanja, ki sodelujejo s pristojnimi organi. Namen direktive je opredeliti pogoje za izdajo dovoljenj za prebivanje z omejenim rokom veljavnosti, povezanim s trajanjem ustreznih nacionalnih postopkov, državljanom tretjih držav, ki sodelujejo v boju proti nedovoljeni trgovini z ljudmi ali proti dejanjem omogočanja nezakonitega priseljevanja. Direktiva je z Zakonom o tujcih prenesena v pravni red Republike Slovenije ter celovito ureja navedeno področje.

(d) Direktivi Sveta 2004/83/ES z dne 29. aprila o minimalnih standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljan tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da se jim prizna status begunca ali osebe, ki iz drugih razlogov potrebuje mednarodno zaščito, in o vsebini te zaščite. Vsebinsko navedene direktive vsebuje in celovito ureja Zakon o mednarodni zaščiti.

(e) Direktivi Sveta 2004/114/ES z dne 13. decembra o pogojih za sprejem državljanov tretjih držav za namene študija, izmenjav učencev, neplačanega usposabljanja ali prostovoljnega dela. Vsebinsko navedene direktive vsebuje in celovito ureja Zakon o tujcih.

(f) Direktivi Sveta 2005/71/ES z dne 12. oktobra o posebnem postopku za sprejem državljanov tretjih držav za namene znanstveno-raziskovalnega dela. Navedena direktiva opredeljuje področje uporabe, določbe, v katere ne posega, nadalje govori

o odobritvi raziskovalne organizacije, o sporazumu o gostovanju med organizacijo in članico gostiteljico, o pogojih za vstop raziskovalcev, trajanju dovoljenega bivanja, njihovih družinskih članov, odvzemu in zavrnitvi podaljšanja dovoljenja za prebivanje ter pravicah raziskovalcev. Direktiva določa tudi postopek za dovolitev vstopa raziskovalcem ter postopkovna jamstva. Vsebino navedene direktive vsebuje in celovito ureja Zakon o tujcih. Direktiva o vračanju pa ne vpliva na pravico držav članic, da sprejmejo ali ohranijo določbe, ki so ugodnejše za osebe, za katere se uporabljajo, če so takšne določbe združljive s to direktivo.

V zvezi z državljani tretjih držav, ki so izvzeti s področja uporabe Direktive o vračanju in pri katerih se države članice odločijo, da te direktive ne uporabljajo, države članice morajo zagotoviti, da je ta njihova obravnava in raven varstva v skladu s temeljnimi pravicami in ustreznim spoštovanjem dostojanstva in telesne integritete. Tu je predvsem mišljeno na področje omejitve glede uporabe prisilnih ukrepov, odlog odstranitve, nujna zdravstvena oskrba, upoštevanje potreb ranljivih oseb, pogoji pridržanja ter spoštovanje načela nevračanja. Pri tem bi se prav tako morale upoštevati Skupne smernice o varnostnih določbah za skupne odstranitve po zračni poti, priložene Odločbi 2004/573/ES. Navedena odločba ni vnesena v pravni red Republike Slovenije. Zakon o tujcih vsebuje samo določbe o pomoči pri tranzitu, ko druga članica prisilno odstranjuje po zračni poti.

4.4 KONEC NEZAKONITEGA PREBIVANJA PO DIREKTIVI IN PRI NAS

4.4.1 Odločba o vrnitvi po direktivi

Države članice morajo izdati odločbo o vrnitvi vsakemu državljanu tretje države, ki nezakonito prebiva na njihovem ozemlju. Izjema pri tem so državljani tretje države, ki nezakonito prebivajo na ozemlju države članice in imajo veljavno dovoljenje za prebivanje ali drugo dovoljenje, ki jim daje pravico do prebivanja, ki ga je izdala druga država članica. Ti morajo takoj oditi na ozemlje te druge države članice. Če zadevni državljan tretje države ne izpolni te zahteve ali če se njegov takojšnji odhod zahteva zaradi javnega reda ali državne varnosti, se mu zaradi nezakonitega prebivanja izda odločba o vrnitvi.

Države članice se lahko tudi vzdržijo izdaje odločbe o vrnitvi državljanu tretje države, ki nezakonito prebiva na njihovem ozemlju, če zadevnega državljana tretje države na podlagi dvostranskih sporazumov ali ureditev, ki veljajo na dan začetka veljavnosti te direktive, sprejme druga država članica. V tem primeru država članica, ki je sprejela zadevnega državljana tretje države izda odločbo o nezakonitem prebivanju.

Države članice se lahko kadar koli odločijo za izdajo nevezanega dovoljenja za prebivanje ali drugega dovoljenja, ki iz sočutja, humanitarnih razlogov ali drugih razlogov zagotavlja pravico do prebivanja državljanu tretje države, ki nezakonito prebiva na njihovem ozemlju. V tem primeru se odločba o vrnitvi ne izda. Če je bila odločba o vrnitvi že izdana, se prekliče ali začasno razveljavi za čas trajanja

veljavnosti dovoljenja za prebivanje ali drugega dovoljenja, ki daje pravico do prebivanja.

Če je državljan tretje države, ki nezakonito prebiva na ozemlju države članice, vključen v še nedokončan postopek za izdajo njegovega dovoljenja za prebivanje ali drugega dovoljenja, ki daje pravico do bivanja, ta država članica preuči možnost, da odločbe o vrnitvi ne izda, dokler se postopek ne zaključi.

Direktiva o vračanju pa državam članicam ne preprečuje sprejetja odločitve o prenehanju zakonitega prebivanja skupaj z odločbo o vrnitvi in/ali odločbo o odstranitvi in/ali prepovedjo vstopa v enotni upravni ali sodni odločbi ali aktu, kakor je predvideno v njihovi nacionalni zakonodaji, pri tem pa se morajo upoštevati postopkovni varovalni ukrepi in druge ustrezne določbe zakonodaje Skupnosti in nacionalne zakonodaje. (po Direktivi 2004/115/ES, 6. člen)

4.4.2 Prostovoljni odhod po direktivi in pri nas

Direktiva o vračanju določa, da se mora v odločbi o vrnitvi določiti ustrezno obdobje za prostovoljni odhod, in sicer od sedem do trideset dni. Države članice lahko v svoji nacionalni zakonodaji navedejo, da je tako obdobje zagotovljeno le, če zadevni državljan tretje države za to zaprosi. V tem primeru države članice obvestijo zadevne državljane tretjih držav o možnosti vložitve takšne vloge. Obdobje za prostovoljni odhod pa ne izključuje možnosti, da zadevni državljani tretje države odidejo prej. Če obstaja nevarnost pobega ali če je bila vloga za zakonito prebivanje zavrnjena kot očitno neutemeljena ali lažna ali če zadevna oseba ogroža javni red, javno varnost ali državno varnost, se države članice lahko vzdržijo odobritve obdobja za prostovoljni odhod ali odobrijo obdobje, krajše od sedmih dni.

V izjemnih primerih pa države članice lahko, kadar je to potrebno, obdobje za prostovoljni odhod podaljšajo za ustrezno obdobje, ob upoštevanju posebnih okoliščin posameznega primera, kot so dolžina prebivanja, šoloobvezni otroci ter druge družinske in socialne vezi.

V obdobju za prostovoljni odhod se lahko naložijo določene obveznosti, namenjene preprečevanju nevarnosti pobega, kot so redno javljanje organom, položitev ustrezne finančne garancije, predložitev dokumentov ali obveznost zadrževanja na določenem mestu. (po Direktivi 2008/115/ES, 7. člen)

ZTuj-1-UPB6 v svojih določbah ne omenja prostovoljnega odhoda, temveč v 47. členu govori, da mora tujec, ki nezakonito prebiva v Republiki Sloveniji, državo zapustiti nemudoma oziroma v roku, ki mu je bil postavljen. Pri določanju roka, v katerem mora tujec zapustiti državo, mora organ, ki izda odločbo, upoštevati čas, v katerem tujec to lahko stori, pri čemer ta rok ne sme biti daljši od treh mesecev. Zakon ne določa roka v smislu od – do. Pojem »prostovoljni odhod« bi bilo potrebno zaradi boljšega razumevanja vnesti v določbe Zakona o tujcih.

Glede možnosti podaljšanja roka za prostovoljni odhod Zakon o tujcih v 52. členu govori kot o dovolitvi zadrževanja. Zadrževanje po tem zakonu pomeni dovoljenje tujcu, ki mu je bil določen rok za zapustitev države, oziroma tujcu, ki se ga mora prisilno odstraniti, da začasno ostane v Republiki Sloveniji. Dovoljenje za zadrževanje izda pristojni organ na prošnjo tujca ali po uradni dolžnosti za dobo šestih mesecev; dovoljenje se lahko znova podaljša, dokler trajajo razlogi. Pristojni organ z odločbo, s katero dovoli tujcu zadrževanje v Republiki Sloveniji, določi kraj prebivanja na določenem naslovu. V 59. členu ZTuj-1-UPB6 določa milejše ukrepe, kot je bivanje izven centra ter javljanje organu, položitev ustrezne finančne garancije ali dokumentov v tem delu zakon ne predvideva.

4.4.3 Odstranitev po direktivi in pri nas

Direktiva o vračanju zavezuje države članice, da te sprejmejo vse potrebne ukrepe za izvršitev odločbe o vrnitvi, če v skladu z določbami ni bilo odobreno obdobje za prostovoljni odhod ali če obveznost vrnitve ni bila izpolnjena v obdobju za prostovoljni odhod. Če je država članica v skladu z določbami odobrila obdobje za prostovoljni odhod, je mogoče odločbo o vrnitvi izvršiti le po izteku obdobja, razen če se v tem obdobju pojavi nevarnost oziroma ogrožanja v skladu z določbami. Države članice lahko sprejmejo ločeno upravno ali sodno odločbo ali akt, ki odreja odstranitev.

V primerih, ko države članice – kot zadnjo možnost – uporabijo prisilne ukrepe za izvajanje odstranitve državljana tretje države, ki se upira odstranitvi, so takšni ukrepi sorazmerni in ne smejo prekoračiti razumne sile. Izvajajo se v skladu s temeljnimi pravicami in z ustreznim spoštovanjem dostojanstva in telesne integritete zadevnega državljana tretje države, kot je predvideno v nacionalni zakonodaji. Pri odstranjevanju po zračni poti države članice upoštevajo Skupne smernice o varnostnih določbah za skupne odstranitve po zračni poti, priložene Odločbi 2004/573/ES. Države članice morajo zagotoviti učinkovit sistem za spremljanje prisilnega vračanja. (po Direktivi 2008/115/ES, 8. člen)

V naši zakonodaji odstranitev tujca obravnava ZTuj-1-UPB6 v 50. členu, ki v prvem odstavku govori, da se tujec, ki ne zapusti ozemlje R Slovenije, v skladu s prvim odstavkom 47. člena tega zakona iz države odstrani. Zakon o tujcih v 50. členu govori o prisilni in prostovoljni odstranitvi kot odstranitvi, pri kateri tujec sodeluje s policijo. Zakon ne določa podrobnega pomena prostovoljne odstranitve, čeprav bi bilo zaradi občutljivosti navedene teme to smiselno in potrebno. Pri prostovoljni odstranitvi tujca lahko policija sodeluje tudi z drugimi državnimi organi, mednarodnimi ali nevladnimi organizacijami.

Prostovoljna odstranitev tujca, ki mu je izrečena stranska kazen ali stranska sankcija izгона tujca iz države, ni mogoča. Tujec, ki mu je bila izrečena stranska kazen izгона tujca iz države ali stranska sankcija izгона tujca iz države in tujca, ki prostovoljno ne zapusti države, se iz države prisilno odstrani. Tujec se lahko prisilno odstrani iz države samo, če je odločba, na podlagi katere je dolžan zapustiti državo, izvršljiva.

Zakon omenja pomoč drugi državi članici EU pri prisilnem odstranjevanju tujca po zračni poti v 50. b/1 členu ZTuj-1-UPB6 in pravi, da policija lahko, po predhodnem zaprosilu pristojnih organov druge države članice Evropske unije, preko letališča v Republiki Sloveniji dovoli tranzit tujca, ki ga druga država članica Evropske unije prisilno odstranjuje po zračni poti. V primeru dovolitve tranzita policija nudi ustrezne ukrepe pomoči.

V Zakon o tujcih ni prenesena Odločba 2004/573/ES o organiziranju skupnih letov zaradi odstranitve državljanov tretjih držav, ki so predmet posameznih odredb o odstranitvi z ozemlja dveh ali več držav članic. Ta v prilogi govori o skupnih smernicah o varnostnih določbah za skupne odstranitve po zračni poti.

4.4.4 Odlog odstranitve po direktivi in pri nas

Države članice lahko za ustrezno obdobje odložijo odstranitev, če bi le ta kršila načelo nevračanja, ali toliko časa, za kolikor se v skladu z določbami zagotovi suspenzivni učinek. Pri svoji odločitvi upoštevajo fizično ali duševno stanje državljan tretje države ter tehnične razloge, kot je pomanjkanje prevoznih zmogljivosti, ali neizvedljivost odstranitve zaradi pomanjkanja identifikacijskih podatkov. Če se odstranitev odloži, se lahko zadevnemu državljanu tretje države naložijo določene obveznosti kot je javljanje organu in druge v skladu z določbami. (po Direktivi 2008/115/ES, 9. člen)

Naša zakonodaja vsebuje načelo nevračanja v 20. členu ZMZ in 51. členu ZTuj-1-UPB6, ki naštevata, v katerih primerih prisilna odstranitev ali vrnitev osebe ni dovoljena. O zagotovitvi suspenzivnega učinka govorita 50/4 člen ZTuj-1-UPB6 in 52/2 člen ZMZ, ki govorita, da mora biti odločba, po kateri mora oseba zapustiti državo, izvršljiva. O odložitvi odstranitve zaradi posebnih okoliščin posameznega primera govori 52/2. člen ZTuj-1-UPB6, ki pravi, da se zadrževanje dovoli, če odstranitev ni možna iz drugih razlogov.

4.4.5 Vračanje in odstranitev mladoletnikov brez spremstva po direktivi in pri nas

Direktiva o vračanju določa, da mora država članica, preden je izdana odločba o vrnitvi mladoletniku brez spremstva, zagotoviti pomoč ustreznih organov, ki ne smejo biti organi, ki izvajajo prisilno vračanje. Pri tem pa se upošteva največja korist otroka.

Predn je mladoletnik brez spremstva odstranjen z ozemlja države članice, se morajo organi te države članice prepričati, da bo mladoletnik brez spremstva vrnjen članu družine, izbranemu skrbniku ali ustreznim sprejemnim centrom v državi vrnitve. (Po direktivi 2008/115/ES, 10. člen)

Postopek z mladoletnimi otroki temeljito določa 60. člen ZTuj-1-UPB6. Mladoletnega tujca brez spremstva staršev ali drugih zakonitih zastopnikov, ki je nezakonito vstopil ali nezakonito prebiva v Republiki Sloveniji, je treba takoj vrniti v državo, iz katere je

prišel, oziroma izročiti predstavnikom države, katere državljan je. Če to ni mogoče, policija obvesti center za socialno delo, ki mora mladoletniku nemudoma postaviti skrbnika za posebni primer. Tu je zagotovljena pomoč ustreznih organov, ki ne izvajajo prisilnega vračanja. Policija mladoletnega tujca začasno nastani v centru, v posebnem oddelku za mladoletnike. Na predlog skrbnika za posebni primer ali ob njegovem predhodnem soglasju lahko policija mladoletniku določi tudi drugo, primernejšo obliko nastanitve, če med postopkom oceni, da je za mladoletnika koristnejša nastanitev pod nadzorom organa socialnega varstva. Zakon določa, da se mladoletnik ne sme vrniti v matično državo ali v tretjo državo, ki ga je pripravljena sprejeti, dokler mu tam ni zagotovljen primeren sprejem; v nobenem primeru pa se mladoletnika brez spremstva ne sme vračati v nasprotju s Konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS-MP, št. 7/94), Evropsko konvencijo o preprečevanju mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja (Uradni list RS-MP, št. 1/94) ali Konvencijo o otrokovih pravicah (Uradni list RS-MP, št. 9/92) in Evropsko konvencijo o uresničevanju otrokovih pravic (Uradni list RS-MP, št. 26/99). Do vrnitve v drugo državo se mladoletniku dovoli zadrževanje v skladu z določbami Zakona o tujcih.

4.4.6 Prepoved vstopa po direktivi in pri nas

Direktiva o vračanju določa, da se odločbam o vrnitvi priloži prepoved vstopa, če obdobje za prostovoljni odhod ni bilo odobreno ali obveznost vrnitve ni bila spoštovana. V drugih primerih se odločbam o vrnitvi lahko priloži prepoved vstopa. Trajanje prepovedi vstopa članica določi ob upoštevanju vseh ustreznih okoliščin posameznega primera in načeloma ne traja več kot pet let. Pet let se lahko prekorači, če državljan tretje države predstavlja resno grožnjo javnemu redu, javni varnosti ali državnim varnosti.

Države članice preučijo preklic ali začasen odlog prepovedi vstopa, če lahko državljan tretje države, za katerega je bila izdana prepoved vstopa ker obveznost vrnitve ni bila spoštovana, dokaže, da je zapustil ozemlje države članice v celoti v skladu z odločbo o vrnitvi.

Za žrtve nedovoljene trgovine z ljudmi, katerim je bilo odobreno dovoljenje za prebivanje po Direktivi Sveta 2004/81/ES z dne 29. aprila 2004 o dovoljenju za prebivanje, izdanem prebivalcem tretjih držav, ki so žrtve nedovoljene trgovine z ljudmi ali so bili predmet dejanj omogočanja nezakonitega priseljevanja, ki sodelujejo s pristojnimi organi, ne velja prepoved vstopa, razen če obveznost vrnitve ni bila spoštovana in pod pogojem, da zadevni državljan tretje države ne predstavlja grožnje za javni red, javno varnost ali nacionalno varnost. Države članice se lahko v posameznih primerih vzdržijo izdaje prepovedi vstopa, jo prekličejo ali začasno odložijo iz humanitarnih razlogov. Države članice lahko v posameznih primerih ali določenih vrstah primerov prekličejo ali začasno odložijo prepoved vstopa iz drugih razlogov.

Kadar država članica obravnava izdajo dovoljenja za prebivanje ali drugo dovoljenje, ki zagotavlja pravico do prebivanja državljanu tretje države, za katerega je druga država članica izdala prepoved vstopa, se najprej posvetuje z državo članico, ki je prepoved vstopa izdala, in upošteva njene interese v skladu s členom 25 Konvencije o izvajanju schengenskega sporazuma.

Določbe o prepovedi vstopa pa ne posegajo v pravico do mednarodne zaščite v državah članicah v skladu s členom 2(a) Direktive Sveta 2004/83/ES z dne 29. aprila 2004 o minimalnih standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da se jim prizna status begunca ali osebe, ki iz drugih razlogov potrebuje mednarodno zaščito, in o vsebini te zaščite. (po Direktivi 2008/115/ES, 11. člen)

V naši zakonodaji je prepoved ponovnega vstopa opredeljena kot sankcija izгона tujca iz države, ki jo opredeljuje 24. člen ZP-1-NPB6 in pravi, da sodišče sme izreči tujcu sankcijo izгона iz Republike Slovenije, če je bila z dejanjem povzročena nevarnost za nastanek hude posledice oziroma je z dejanjem nastala škodljiva posledica. Izgon se izreče v trajanju od šest mesecev do petih let. Trajanje sankcije se šteje od dneva izvršitve sodbe o prekršku. Čas, ko je bila storilcu v postopku odvzeta prostost, se ne všteje v čas trajanja te sankcije. Zakon ne omenja možnosti podaljšanja v primerih resnega ogrožanja javnega reda ali javne varnosti, kot to predvideva direktiva, čeprav bi bilo to smiselno. Kazni izгона tujca iz države kot vrsto kazni, pa žal ne vsebuje več KZ1. Omenja jo le v 379. členu, ki pravi, če je bila izrečena stranska kazen izгона tujca iz države po 40. členu Kazenskega zakonika pred uveljavitvijo tega zakonika, se ta kazen zoper obsojenca izvrši tudi po začetku veljavnosti tega zakonika.

Žrtve nedovoljene trgovine z ljudmi so v skladu z Direktivo 2004/81/ES celovito obravnavane v 38/a. členu ZTuj-1-UPB6. O izdaji dovoljenja za prebivanje osebi, ki ji je druga članica izdala prepoved vstopa, govori 45. člen ZTuj-1-UPB6, ki v 1. in 2. odstavku pravi, da dovoljenje za začasno ali stalno prebivanje preneha veljati, če je tujcu v Republiki Sloveniji izrečena pravnomočna stranska kazen izгона tujca iz države ali če je tujcu druga država članica Evropske unije izrekla pravnomočno odločitev o izgonu, zaradi katerega bo prisilno odstranjen iz Republike Slovenije. Navedeni zakon v 43. členu, ki govori o zavrnitvi izdaje dovoljenja za prebivanje, ne omenja zavrnitve izdaje dovoljenja za prebivanje osebi, ki ji je druga članica izdala prepoved vstopa, ampak omenja samo zavrnitev izdaje dovoljenja tujcu, ki mu je prepovedan vstop v državo.

4.5 POSTOPKOVNI ZAŠČITNI UKREPI PO DIREKTIVI IN PRI NAS

4.5.1 Oblika po direktivi

Odločbe o vrnitvi in, če so bile izdane, odločbe o prepovedi vstopa ter odločbe o odstranitvi se morajo izdati v pisni obliki ter navajati dejanske, pravne razloge ter informacije o razpoložljivih pravnih sredstvih. Informacije o dejanskih razlogih so

lahko omejene, če nacionalna zakonodaja dovoljuje omejitev pravice do obveščnosti, zlasti z namenom varovanja nacionalne varnosti, obrambe, javne varnosti ter preprečevanja, preiskovanja, odkrivanja in pregona kaznivih dejanj.

Države članice morajo na zahtevo v jeziku, ki ga državljan tretje države razume ali za katerega se lahko smiselno domneva, da ga razume, zagotoviti pisni ali ustni prevod glavnih elementov odločb v zvezi z vrnitvijo, kot so dejanski in pravni razlogi, vključno z informacijami o razpoložljivih pravnih sredstvih. Pri tem pa se lahko države članice same odločijo, da pisnega ali ustnega prevoda glavnih elementov odločbe ne uporabijo za državljane tretjih držav, ki so nezakonito vstopili na ozemlje države članice in zato niso dobili dovoljenja ali pravice do prebivanja v tej državi članici. V takšnem primeru se odločbe o vrnitvi, odločbe o prepovedi vstopa ali odločbe o odstranitvi izdajo na standardnem obrazcu, ki je določen v nacionalni zakonodaji.

Države članice morajo dati na voljo splošne informacije z razlago glavnih elementov standardnega obrazca v vsaj petih jezikih, ki jih nezakoniti priseljenci, ki v zadevno državo članico vstopajo, najbolj pogosto uporabljajo ali razumejo. (po Direktivi 2008/115/ES, 12. člen)

V vseh primerih nezakonitega prebivanja (po ZTuj-1-UPB6, 47. člen) se izda odločba. ZTuj-1-UPB6 posebej ne omenja oblike odločbe o vrnitvi in odločbe o odstranitvi, vendar v 63. členu govori, da se v postopkih po tem zakonu uporabljajo določbe zakona, ki ureja splošni upravni postopek, če s tem zakonom ni drugače določeno. ZMZ določa temeljna postopkovna jamstva, kot je jezik v postopku, obveščnost v azilnem postopku, o pravicah in obveznostih v času postopka ter o možnih posledicah v primeru, da teh obveznosti ne upošteva in ne sodeluje s pristojnimi organi. Prav tako govori o možnosti komuniciranja z Visokim komisariatom ali organizacijo, ki deluje v imenu Visokega komisariata v Republiki Sloveniji, pravici do tolmača ter pravici do sprejema pisne odločitve pristojnega organa v roku, ki ga določa ta zakon, in sicer v jeziku, ki ga razume. (po ZMZ, 8. člen)

ZMZ prav tako pravi, da se v postopku za pridobitev mednarodne zaščite uporablja zakon, ki ureja splošni upravni postopek, če ni s tem zakonom drugače določeno. (po ZMZ, 30. člen)

ZUP-NPB4 temeljito ureja navedene vsebine ter tako dopolnjuje navedena dva zakona. Navedeni zakon obravnava tematiko v poglavju, ki govori o odločbi, predvsem v delu o obliki, načinu izdaje in sestavnih delih odločbe od 210. do 218. člena. O jeziku v postopku pa govori 62. člen ZUP-NPB4, ki omogoča ustni prevod po tolmaču.

4.5.2 Pravna sredstva po direktivi in pri nas

Državljanu tretje države se mora zagotovi učinkovito pravno sredstvo, da se le ta lahko zoper odločbo v zvezi z vrnitvijo pritoži ali zagotovi njen ponovni pregled pred pristojnim sodnim, upravnim organom ali pred pristojnim telesom, katerega člani so nepristranski in neodvisni. Sodni ali upravni organi ali telo je pristojno za pregled odločb v zvezi z vrnitvijo, vključno z možnostjo začasne odložitve njihove izvršitve,

razen če se začasna odložitev že uporablja po nacionalni zakonodaji. Ti državljani tretjih držav imajo možnost dostopa do pravnega svetovanja, zastopanja in, kadar je potrebno, prevajalske pomoči. Države članice zagotovijo, da se na zahtevo zagotovi potrebna pravna pomoč in/ali pravno zastopanje brezplačno v skladu z ustrežno nacionalno zakonodajo ali pravili glede pravne pomoči, ter lahko določijo, da za takšno brezplačno pravno pomoč in/ali pravno zastopstvo veljajo pogoji, kot jih določa Direktiva 2005/85/ES v členu 15 od točke 3 do 6. (Po direktivi 2008/115/ES, 13. člen)

Določb o pravnem sredstvu ZTuj-1-UPB6 ne vsebuje, v 63. členu pa navaja, da se v postopkih po tem zakonu uporabljajo določbe zakona, ki ureja splošni upravni postopek, če s tem zakonom ni drugače določeno. Smiselno se v zvezi z nezakonitim prebivanjem v ZTuj-1-UPB6 uporabljajo določbe ZP-1-NPB6 glede zahteve za sodno varstvo v hitrem postopku iz devetega poglavja. Zahteva za sodno varstvo ima odločilni učinek, saj zadrži izvršitev odločbe o prekršku. V zvezi s posebnimi primeri plačilnega naloga iz 57/a člena ZP-1-NPB6 zahteva za sodno varstvo ni dovoljena, kršitelj pa ima pravico do ugovora v osmih dneh od vročitve plačilnega naloga. V zvezi s stransko sankcijo izгона tujca iz države in pritožbo pa se uporabljajo določbe o rednem sodnem postopku, navedene v desetem poglavju navedenega zakona. V tej zvezi se v rednem sodnem postopku smiselno uporabljajo določbe ZKP-UPB4, ki v 23. poglavju govori o rednih pravnih sredstvih in v 366. členu pravi, da se zoper sodbo, izdano na prvi stopnji, smejo upravičenci pritožiti v petnajstih dneh od vročitve prepisa sodbe. Pravočasna pritožba upravičenca zadrži izvršitev sodbe. Navedeni zakon v 24. poglavju od 406. člena do 428. člena govori o izrednih pravnih sredstvih.

V zvezi s kršitvami nezakonitega bivanja po ZTuj-1-UPB6 bi bilo smiselno, da se osebi, ki je nezakonito prebivala in ji je bil zaradi navedene kršitve izdan plačilni nalog oziroma izrečena globa (npr. dovoljenje prenehalo veljati) izda tudi odločba o vrnitvi v smislu prostovoljnega odhoda iz države. Tu predvsem mislim, ko oseba ni podala vloge za podaljšanje dovoljenja, je vizumsko obvezen in mora nemudoma zapustiti državo oziroma v roku, ki ji je postavljen.

ZMZ celovito ureja področje pravnih sredstev v določbah o postopku sodnega varstva. Zoper odločbo, izdano na prvi stopnji, je mogoče vložiti tožbo na upravno sodišče. Zoper odločbo, izdano v rednem postopku, pa se lahko vloži tožba v 15-ih dneh od vročitve. Zoper odločbo, izdano v pospešenem postopku, se lahko vloži tožba v treh dneh od vročitve. Zoper vse sklepe, razen sklepa za ponovno prošnjo državljanu tretje države, ki mu je bila prošnja že pravnomočno zavrnjena ali je prošnjo izrecno umaknil, sklep izda policija zaradi nastanitve pri organu, ki je pristojen za odstranitev iz države, se tožba lahko vloži v treh dneh od vročitve. Tožba zoper odločbo o zavrnitvi prošnje zadrži izvršitev. Zoper sodbe, ki jih izda upravno sodišče, je dovoljena pritožba na vrhovno sodišče. (po ZMZ, 74. člen)

ZMZ temeljito določa pravice prosilcev. Ob številnih drugih imajo tudi pravico do spremljanja postopka v jeziku, ki ga razumejo, informiranja ter brezplačne pravne

pomoči pred upravnim sodiščem in vrhovnim sodiščem do pravnomočne odločitve, kot to zahteva direktiva o vračanju.

4.5.3 Varovalni ukrepi pred vrnitvijo po direktivi in pri nas

Razen v primerih pridržanja države članice zagotovijo, da so za državljane tretjih držav v obdobju za prostovoljni odhod in v obdobjih, za katera je bila odstranitev odložena, po možnosti sprejeti ukrepi, da se ohrani enotnost družine z družinskimi člani, prisotnimi na njihovem ozemlju. Zagotoviti je potrebno nujno zdravstveno oskrbo in osnovno zdravljenje. Mladoletnikom se mora zagotoviti dostop do osnovnega izobraževalnega sistema ob upoštevanju dolžine prebivanja. Poseben poudarek pa je potrebno nameniti ranljivim osebam ter njihovim potrebam.

Države članice morajo v skladu z nacionalno zakonodajo navedenim kategorijam oseb izročiti pisno potrdilo, da je bilo obdobje za prostovoljni odhod podaljšano ali da se odločba o vrnitvi začasno ne izvrši. Varovalni ukrepi pred vrnitvijo (po Direktivi 2008/115/ES, 14. člen):

O enotnosti družine in pravici do celovitosti družine govori 36. člen ZTuj-1-UPB6 vendar samo za tujce, ki bivajo v R Sloveniji na podlagi stalnega ali začasnega prebivanja. V drugih primerih o enotnosti družine zakon ne govori. Tujec, ki mu je bilo dovoljeno začasno zadržanje, ima po 55. členu ZTuj-1-UPB6 pravico do nujnega zdravstvenega varstva v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje, osnovne oskrbe, šoloobvezni mladoletni tujci pa tudi pravico do osnovnega šolstva. V to kategorijo oseb sodijo tudi žrtve trgovine z ljudmi kot ena kategorija ranljivih oseb. V zakonu so kot kategorija ranljivih oseb omenjeni še mladoletni tujci, ki so obravnavani v 60. členu navedenega zakona. V kategorijo ranljivih oseb bi lahko uvrstil; tudi osebe, katerih prisilno vračanje ni dovoljeno (51. člen ZTuj-1-UPB6), a se jim dovoli zadrževanje in njihove pravice izhajajo iz tega (55. člen ZTuj-1-UPB6). Druge kategorije ranljivih oseb, kot so invalidne osebe, starejši, nosečnice, roditelji samohranilci z otroki in žrtve posilstva, mučenja ali drugih oblik psihičnega, fizičnega in spolnega nasilja, v zakonu niso omenjene.

Določbe o varovalnih ukrepih po Direktivi o vračanju celovito zajema in ureja ZMZ. V 17. členu govori o združevanju družine. O pravici do šolanja in izobraževanja govorita 86. člen ter 97. člen ZMZ. Navedena člena govorita o pravici do izobraževanja ter izobraževanju in usposabljanju beguncev. O zdravstvenem varstvu prosilcev za azil govorita 87. člen (pravica prosilcev) ter 84. člen, ki govori o obsegu zdravstvenega varstva prosilcev. Posebna nega in skrb je zagotovljena v 15. členu, ki govori o ranljivih osebah s posebnimi potrebami ter mladoletniku brez spremstva v 16. členu. Omenil bi še 104/2. člen, ki pravi, da prosilci, begunci ali osebe s subsidiarno zaščito, ki se odločijo za vrnitev v izvorno državo, ohranijo pravice in obveznosti, ki jih določa ta zakon, do dneva zapustitve države. Navedene pravice so temeljne človekove pravice ter nujne v procesu integracije oseb v družbo, v katero se vključujejo.

4.6 PRIDRŽANJE Z NAMENOM ODSTRANITVE

4.6.1 Pridržanje z namenom odstranitve po direktivi in pri nas

Države članice lahko, če v določenem primeru, ko ni možno učinkovito uporabiti drugih zadostnih, vendar manj prisilnih ukrepov, pridržijo državljana tretje države, ki je v postopku vračanja. To lahko storijo le, da pripravijo vrnitev in/ali izvedejo postopek odstranitve iz razlogov nevarnosti pobega, ali se zadevni državljan tretje države izogiba ali ovira pripravo vrnitve ali postopek odstranitve. Obdobje pridržanja mora biti kar se da kratko in trajati le toliko časa, kolikor trajajo postopki za ureditev odstranitve. Postopki se morajo izvesti posebno skrbno.

Pridržanje smejo odrediti upravni ali sodni organi. Odredba mora biti pisna, v njej pa morajo biti navedeni dejanski in pravni razlogi. Če so pridržanje odredili upravni organi, morajo države članice zagotoviti hiter sodni pregled zakonitosti pridržanja, o katerem odločijo kar se da hitro takoj po začetku pridržanja ali zadevnemu državljanu tretje države zagotoviti pravico, da začne postopek, s katerim se zakonitost pridržanja hitro pregleda po sprožitvi ustreznega postopka. V tem primeru države članice nemudoma obvestijo zadevnega državljana tretje države o možnosti uvedbe takega postopka. Če je pridržanje nezakonito, se zadevnega državljana tretje države nemudoma izpusti.

V vsakem primeru se na zahtevo zadevnega državljana tretje države ali po uradni dolžnosti pridržanje pregleda v razumnih časovnih presledkih. V primeru podaljšanja pridržanja mora pregled nadzirati sodni organ.

Kadar s pravnega vidika ali iz drugih razlogov ni več upravičeno pričakovati odstranitve ali ker ne obstaja več nevarnost pobega ali se državljan tretje države več ne izogiba ali ovira pripravo vrnitve ali postopek odstranitve, pridržanje ni več upravičeno se mora osebo nemudoma izpustiti. Pridržanje lahko traja, dokler obstaja nevarnost pobega ali oviranja postopkov vrnitve ali odstranitve in kolikor dolgo je to potrebno, da se zagotovi uspešna odstranitev. Vsaka država članica mora določiti omejeno obdobje pridržanja, ki ne sme presegati šestih mesecev. Države članice ne smejo podaljšati navedenega obdobja za pridržanje, razen za omejeno obdobje, ki v skladu z nacionalno zakonodajo ne sme presegati dvanajst mesecev, kadar obstaja verjetnost, da bo postopek odstranitve kljub vsem ustreznim prizadevanjem trajal dlje zaradi nezadostnega sodelovanja zadevnega državljana tretje države ali zamud pri pridobivanju potrebne dokumentacije iz tretjih držav. (po Direktivi 2008/115/ES, 15. člen)

Tujca, ki mora zapustiti državo in obstajajo razlogi, da bo pobegnil ali se izogiba ali ovira postopek vrnitve in/ali odstranitve, obravnava 57. in 58. člen ZTuj-1-UPB6 kot strožji policijski nadzor. Zakon o tujcih je v tem delu strožji od Direktive o vračanju in dodaja razlog javnega reda in miru, varnost države in mednarodnih odnosov. Strožji policijski nadzor je z zakonom omejen na šest mesecev in v skladu z Direktivo o vračanju. Podaljšanje navedenega roka omogoča 58. člen ZTuj-1-UPB6 in določa, da

se nastanitev v centru oziroma bivanje pod strožjim policijskim nadzorom podaljša za nadaljnjih šest mesecev, če je realno pričakovati, da bo mogoče tujca v tem času odstraniti, zlasti še, če je postopek za ugotavljanje istovetnosti še v teku, če je v teku pridobivanje dokumentov za tujčevo odstranitev ali če podaljšanje terjajo varnostni razlogi. Zakon dopušča možnost, da se tujcu do odstranitve določi drug kraj bivanja izven centra, pri čemer mora tujec upoštevati pravila bivanja izven centra, sicer se ga lahko ponovno nastani v center. Bivanje pod strožjim policijskim nadzorom odredi policija s sklepom, zoper katerega se lahko tujec pritoži ministru, pristojnemu za notranje zadeve, v roku osmih dni od prejema pisnega odpravka sklepa. Pritožba ne zadrži izvršitve sklepa. O pritožbi odloči minister v osmih dneh. Zoper odločitev o pritožbi je dopusten upravni spor. O tožbi zoper nastanitev tujca v centru in odreditev bivanja pod strožjim policijskim nadzorom mora upravno sodišče odločiti v osmih dneh. (po ZTuj-1-UPB6, 58. člen) Zakon o tujcih v celoti izpolnjuje določbe Direktive o vračanju, ki govori o možnosti pregleda zakonitosti pridržanja, saj je tujcu dana možnost pritožbe, o pritožbi oziroma tožbi pa mora odločiti minister oziroma sodišče v primerno kratkem roku.

ZMZ se v zvezi s pridržanjem z namenom odstranitve navezuje na Zakon o tujcih. Tako se oseba, ki ne zapusti ozemlja Republike Slovenije nemudoma oziroma v določenem roku po izvršljivosti odločitve, iz države odstrani v skladu z zakonom, ki ureja področje tujcev v Republiki Sloveniji. Policija mora pristojni organ ažurno obveščati o odstranitvi oseb iz Republike Slovenije, ki so bile v postopkih po tem zakonu. (po ZMZ, 76. člen)

4.6.2 Pogoji pridržanja z namenom odstranitve državljanov tretjih držav po direktivi in pri nas

Pridržanje državljanov tretjih držav se praviloma izvaja v posebnih centrih za pridržanje. Če država članica ne more zagotoviti nastanitve v posebnem centru za pridržanje in mora za to uporabiti nastanitev v zaporu, morajo biti državljani tretjih držav navedene kategorije v pridržanju ločeni od navadnih zapornikov. Državljanom tretjih držav se v pridržanju na zahtevo dovoli, da pravočasno vzpostavijo stik z zakonitimi zastopniki, družinskimi člani in pristojnimi konzularnimi organi. Posebno pozornost morajo članice posvetiti, kadar gre za pridržanje ranljivih oseb. Zagotoviti se jim mora nujna zdravstvena oskrba in osnovno zdravljenje. Centri za pridržanje morajo omogočati obisk ustreznih in pristojnih nacionalnih, mednarodnih in nevladnih organizacij ter organov. Za takšne obiske članice lahko zahtevajo dovoljenje. Pridržanim državljanom tretjih držav se morajo redno zagotavljati informacije, ki pojasnjujejo pravila v centru in določajo njihove pravice in obveznosti. Te informacije vključujejo tudi informacije o pravici do stikov z nacionalnimi, mednarodnimi in nevladnimi organizacijami in organi. (po Direktivi 2008/115/ES, 16. člen)

V posebno kategorijo pridržanih oseb spadajo mladoletniki in družine. Mladoletniki brez spremstva in družine z mladoletniki se pridržijo le, ko so izrabljena vsa druga sredstva in za najkrajše ustrezno obdobje. Družinam, pridržanim pred odstranitvijo, se mora zagotoviti ločena namestitvev, kjer je zagotovljena ustrezna zasebnost.

Pridržanim mladoletnikom se mora zagotoviti, da se v prostem času lahko ukvarjajo z dejavnostmi, vključno z igrami in rekreacijskimi dejavnostmi, primernimi njihovi starosti, ter omogočiti, odvisno od dolžine prebivanja, dostop do izobraževanja. Mladoletnikom brez spremstva pa se mora, kolikor je le mogoče, zagotovi namestitve v ustanovah, ki imajo osebje in zmogljivosti, ki upoštevajo potrebe oseb njihove starosti. V primerih pridržanja mladoletnikov pred odstranitvijo je najpomembneje ravnanje v korist otroka. (po Direktivi 2008/115/ES, 17. člen)

Državljanom tretjih držav, ki morajo zapustiti državo se omeji gibanje z nastanitvijo v centru za tujce ali izven centra. (po ZTuj-1-UPB6, 56. člen) Policija pa lahko kadar koli nadomesti obvezno nastanitev tujca v centru z milejšimi ukrepi, če meni, da lahko tudi tako uresniči svoj namen. Policija lahko navedenemu tujcu dovoli bivanje izven centra, pri čemer mu lahko tudi določi kraj bivanja. V tem primeru lahko policija tujcu omeji gibanje samo na kraj prebivanja in mu določi obveznost rednega javljanja najbližji policijski postaji. Pogoje in postopek za milejše ukrepe predpiše generalni direktor policije. (po ZTuj-1-UPB6, 59. člen) ZTuj-1-UPB6 posebej ne omenja sodelovanja s pristojnimi nacionalnimi, mednarodnimi in nevladnimi organizacijami in organi. Sodelovanje omenja samo pri prostovoljni odstranitvi tujca, ko pravi, da policija sodeluje tudi z drugimi državnimi organi, mednarodnimi in nevladnimi organi. Menim, da bi bilo sodelovanje z navedenimi organizacijami in organi nujno v vseh primerih odstranjevanja iz države. Civilni sferi bi bilo potrebno omogočiti sodelovanje z organi prisile, ne toliko v smislu kontrole spoštovanja pravic, temveč v iskanju nekih trajnih rešitev, ki bi spodbujale demokratičnost ter odprtost in razumevanje neke širše družbe. ZMZ navedeno problematiko temeljito obravnava ter predvideva sodelovanje z različnimi mednarodnimi in nevladnimi organizacijami in organi kot postopkovnih jamstvih ter v delu informiranja prosilcev. ZMZ določa, da se osebe, ki nemudoma ne zapustijo ozemlja Republike Slovenije oziroma v določenem roku po izvršljivosti odločitve, iz države odstranijo v skladu z zakonom ki ureja področje tujcev v Republiki Sloveniji. (po ZMZ, 76. člen) V fazi odstranjevanja bi moral državljani tretje države ohraniti čim več temeljnih pravic, ki jih je užival kot prosilec po ZMZ. ZTuj-1-UPB6 v 55. členu določa pravico do nujnega zdravstvenega varstva ter osnovnega šolanja šoloobveznih mladoletnih tujcev osebam, ki jim je po zakonu dovoljeno začasno zadrževanje. Takšne osebe se nastani v centru za tujce. Če tujca zaradi posebnih razlogov ali potreb ni mogoče nastaniti v centru, se ga v soglasju s socialnovarstvenim zavodom, na stroške centra, nastani v socialnovarstvenem zavodu ali zagotovi drugo ustrezno institucionalno varstvo. Postopek z mladoletnimi tujci in njihovo nastanitev temeljito določa 60. člen ZTuj-1-UPB6. Zakon upošteva Konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, spremenjeno s Protokoli št. 3, 5 in 8 ter dopolnjeno s Protokolom št. 2 ter njenimi protokoli št. 1, 4, 6, 7, 9, 10 in 11 (Uradni list RS-MP, št. 7/94), Evropsko konvencijo o preprečevanju mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja (Uradni list RS-MP, št. 1/94), Konvencijo o otrokovih pravicah (Uradni list RS-MP, št. 9/92) ter Evropsko konvencijo o uresničevanju otrokovih pravic (Uradni list RS-MP, št. 26/99). Mladoletnega tujca policija praviloma nastani v centru skupaj s starši oziroma zakonitim zastopnikom, razen če oceni, da je zanj ustreznejše drugače. Strožji policijski nadzor pa se za mladoletnike, mlajše od 16 let, lahko odredi le izjemoma in

to le skupaj s starši ali skupaj z enim izmed njih. Zoper mladoletnega tujca brez spremstva ni mogoče odrediti bivanja pod strožjim policijskim nadzorom. ZTuj-1-UPB6 posebej ne omenja ranljivih oseb, razen mladoletnikov brez spremstva in otrok.

5 VRAČANJE DRŽAVLJANOV TRETJIH DRŽAV PO MEDDRŽAVNIH SPORAZUMIH

Sporazumi so bili podpisani v različnih časovnih obdobjih. Najstarejši je Sporazum z Republiko Avstrijo iz leta 1993, sledijo mu Sporazum z Republiko Italijo iz leta 1997, Sporazum z Republiko Madžarsko leta 1999 ter Sporazum z Republiko Hrvaško iz leta 2005. Razen Sporazuma z Republiko Hrvaško so ostali sporazumi zaradi časovnega odmika že nekoliko zastareli ter potrebni določenih popravkov in dopolnil. Navedeni se med sabo precej razlikujejo že v samem naslovu sporazuma oziroma tematiki, ki jo obravnavajo. Sporazuma z Republiko Italijo in Avstrijo govorita samo o prevzemu oseb na državni meji, dočim Sporazum z Republiko Madžarsko govori o ponovnem sprejemu oseb na skupni državni meji, ki nezakonito prebivajo na ozemlju druge države, Sporazum z Republiko Hrvaško pa o izročitvi in sprejemu oseb, katerih vstop in bivanje je nezakonito. V tem smislu bi bilo potrebno tematiko oziroma izrazoslovje poenotiti v skladu z vsebino nezakonitega prebivanja, kot ga obravnava schengenski pravni red ter Direktiva o vračanju oseb, ki naj bi v prostor vnesla skupne standarde. Morda bi bil tu potreben nek nov sporazum med vsemi navedenimi državami, s poenotenjem kriterijev, rokov, načina in postopkov vračanja oseb, katerih bivanje je nezakonito. V letu 2009 je bil na tem področju storjen napredek, saj je najava neformalnega vračanja dobila enotno obliko in vsebino.

5.1 SPORAZUM MED VLADO REPUBLIKE SLOVENIJE IN VLADO REPUBLIKE HRVAŠKE O IZROČITVI IN PREVZEMU OSEB, KATERIH VSTOP ALI PREBIVANJE JE NEZAKONITO

Navedeni Sporazum že v samem naslovu v skladu s schengenskim pravnim redom ter Direktivo o vračanju govori o izročitvi in sprejemu oseb, katerih vstop in bivanje je nezakonito. Je najobsežnejši in celovito ureja postopek vračanja osebe. Od ostalih sporazumov se razlikuje predvsem v tem, da sta ministra za notranje zadeve za njegovo izvajanje predpisala protokol. Protokol podrobno predpisuje postopke, dokazovanja, vsebine posameznih zahtev, pristojne organe in mejne prehode ter vsebino zapisnika o izročitvi in sprejemu oseb po skrajšanem postopku. Mislim, da navedeni sporazum lahko služi kot vzor. Sporazum o izročitvi in sprejemu oseb z R Hrvaško, za razliko od nekaterih drugih sporazumov, ne določa roka za vložitev prošnje za sprejem osebe, če se osebo vrača na formalen način. Navedeni sporazum kot edini določa zapisnik o izročitvi in prevzemu osebe kot neko formalno obliko potrditve oziroma odklonitve sprejema osebe v skrajšanem postopku vračanja. Pri neformalnem vračanju oseb oziroma dokazovanju nezakonitega prebivanja osebe na ozemlju zaprosene države se dogaja, da zaprosena država ignorira posredne dokaze prehoda čeznjo ali bivanja na njenem območju. Predvsem pri dokazovanju in prezentaciji le-tega bi bilo potrebno večje vključevanje za to strokovno usposobljenega kadra. Policisti so pri svojem delu prevečkrat prepuščeni individualni iznajdljivosti in strokovnosti. Poleg sestanka strokovnjakov podpisnikov, ki ocenjujejo izvajanje protokola, bi bila dobrodošla prisotnost strokovnega vodstvenega kadra na

terenu ter tesnejše in pogostejše fizično sodelovanje, dogovarjanje ter obveščanje o problematiki vračanja oseb. Mešane patrulje pogodbenic, ki varujejo državno mejo, so korak naprej pri zagotavljanju varnosti ter transparentnosti postopkov v zvezi z nezakonitimi migracijami, vendar se le-te izvajajo prereditko. Takšno sodelovanje ne bi smelo postati samo sebi namen, temveč služiti kot prva in osnovna stopnja na poti k dobremu sodelovanju ter posledično uspešnemu vračanju oseb. Kot most v sodelovanju pri izvajanju migracijske politike naj bi pripomogli »Uradniki za zvezo«, ki so predpisani s Protokolom o napotitvi uradnikov za zvezo. Prav tako je za mejo z Republiko Hrvaško predvidena skupna kontaktna točka obeh mejnih držav, vendar le ta kljub zavezi še ne deluje.

5.1.1 Primer iz prakse

V mesecu septembru leta 2009 je na mejni prehod Dobova z vlakom št. 241 pripotoval državljan Srbije. Pri mejni kontroli je bilo ugotovljeno, da ne poseduje ustreznih listin za prestop državne meje. Odrejena mu je bila temeljita mejna kontrola v prostorih PMP Dobova. Pri postopku je bilo ugotovljeno, da je pobegnil iz hrvaških zaporov v Zagrebu. V Zagrebu je vzpostavil stik z neznano osebo ter se z njo dogovoril, da ga proti plačilu pripelje do državne meje s Slovenijo. Navedeni neznanec ga je pripeljal v bližino hrvaškega MP Rupa ter ga napotil v smeri Republike Slovenije. Državljan Srbije je nato peš ilegalno prestopil državno mejo v bližini mejnega prehoda Jelšane v Republiki Sloveniji. Neznanec je v tem času legalno, z vozilom prečkal državno mejo na MP Jelšane. Državljana Srbije je v notranjosti republike Slovenije počakal ter ga z vozilom odpeljal do Ilirske Bistrice. Iz Ilirske Bistrice se je navedeni z avtobusom odpeljal v Ljubljano. Iz osebnih razlogov je v Ljubljani vstopil v vlak št. 241, ki vozi na relaciji Venezia–Budimpešta in se namenil vrniti domov. Zoper državljana Srbije je bila zaradi nedovoljenega vstopa v Republiko Slovenijo izrečena globa. Navedeni je bil do izročitve tujim varnostnim organom pridržan. Po sporazumu o vračanju oseb z Republiko Hrvaško je bila preko Postaje mejne policije Jelšane opravljena najava neformalnega vračanja osebe. Oseba je bila tekom naslednjega dne na podlagi zapisnika o izročitvi in sprejemu osebe predana hrvaškim varnostnim organom na mejnem prehodu Rupa Šerola. (po depešnem obvestilu in najavi vrnitve PMP Dobova z dne 13. 9. 2009)

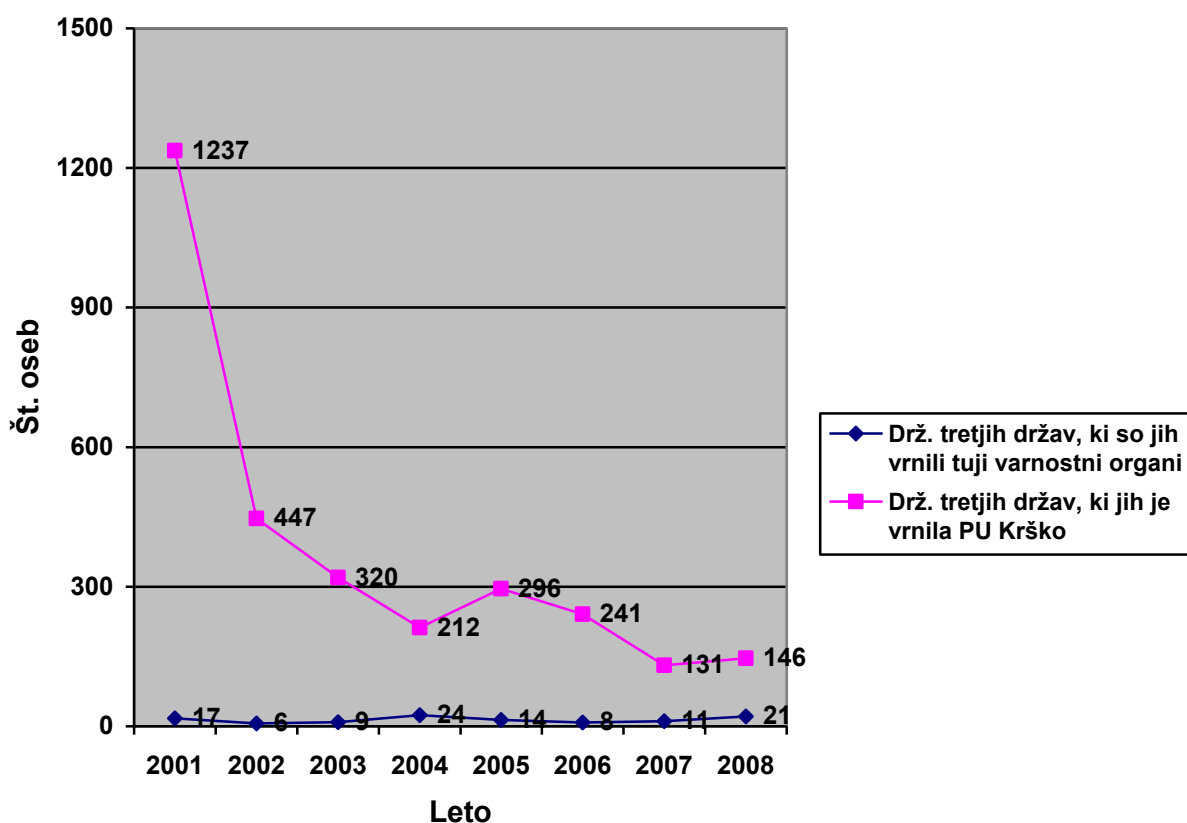
5.1.2 Ugotovite

Kljub temu da za ilegalni prehod državljana Srbije niso obstajali konkretni dokazi so policisti kvalitetno opravili razgovor ter vrnitev temeljili predvsem na njegovi lastni izjavi. Sodelovanje s hrvaškimi organi je bilo zgledno, saj se je z njihovo pomočjo ugotovilo, da je navedeni pred vstopom v Republiko Slovenijo nahajal v Republiki Hrvaški. Iz navedenega primera je razvidno, kako zelo pomembna je mejna kontrola tudi na izstopu iz države. Pri preprečevanju ilegalnih migracij pa so opazne določene pomanjkljivosti. Ilegalni prehod kljub neposredni bližini mejnega prehoda ni bil odkrit, kar je verjetno posledica vse večjega primanjkljaja policistov, ki varujejo zunanjo mejo, ter njihovega prerazporejanja v policijske enote v notranjosti. Prav

tako bi bilo potrebno okrepiti kontrolo v notranjosti, predvsem na cestnih in železniških povezavah ter križiščih ter večjih postajališčih.

Grafikon 1: Vrnitve državljanov tretjih držav na območju PU Krško v obdobju 2001 - 2008

Vrnitve drž. tretjih držav na PU Krško v obdobju 2001 - 2008

Vir: Letna poročila PU Krško 2001-2008

5.2 SPORAZUM MED VLADO REPUBLIKE SLOVENIJE IN VLADO MADŽARSKE O PONOVNEM SPREJEMU OSEB NA SKUPNI DRŽAVNI MEJI, KI NEZAKONITO BIVAJO NA OZEMLJU DRUGE DRŽAVE

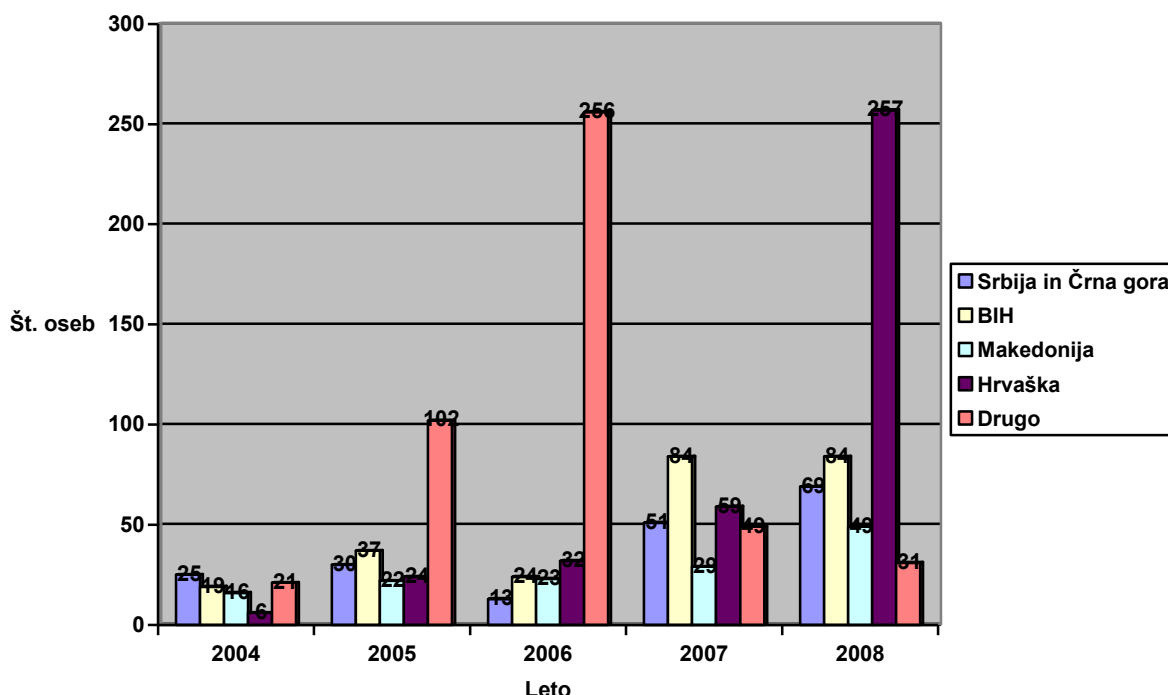
Sporazum je bil podpisan 5. februarja leta 1999. V poglavju o ponovnem sprejemu državljanov tretjih držav pravi, da mora vsaka pogodbenica ponovno sprejeti državljana tretje države oziroma osebo brez državljanstva, ki je nezakonito prestopil slovensko-madžarsko državno mejo. Pogodbenica prosilka mora zaprosilo o ponovnem sprejemu poslati zaproseni pogodbenici v 90. dneh od nezakonitega prestopa meje državljana tretje države. Navedeni rok za vložitev prošnje prav tako

določa Sporazum o vračanju z Republiko Avstrijo. To sta edina sporazuma, ki določata rok za vložitev zahteve za formalno vračanje osebe. Zaposilo za ponovni sprejem mora vsebovati podatke osebe in podatke, ki dokazujejo bivanje na ozemlju zaprosene pogodbenice ter nezakoniti prestop meje. Zaprošena pogodbenica sprejme državljana tretje države na podlagi izjave o ponovnem sprejemu. Zaposilo za ponovni sprejem in izjavo o ponovnem sprejemu morajo pogodbenici izstaviti pristojni organi, ki so določeni v dogovoru o izvajanju sporazuma. Mejni organi pogodbenic pa prevzamejo državljane tretjih držav brez posebnih formalnosti, če to zahteva pogodbenica prosilka v 48-ih urah po nezakonitem prestopu meje. Rok, v katerem pogodbenica prosilka lahko zahteva prevzem državljana tretje države je z rokom, ki ga določa Sporazum o vračanju z R Italijo, najkrajši, in sicer 48 ur po nezakonitem prestopu. Sporazum z R Italijo sicer določa krajši rok za tako imenovani neformalni prevzem, in sicer 24 ur, vendar daje možnost ugotovitve nedovoljenega vstopa v 10-kilometrskem pasu od državne meje. Iz tega je razvidno, da so pogoji vračanja oseb v Sporazumu z R Madžarsko določeni najostreje. Postopek neformalnega vračanja pa se lahko izvede samo v primeru, če ima mejni organ druge pogodbenice na voljo podatke, ki dokazujejo, da je ta oseba nezakonito prestopila skupno državno mejo. Če se tako ponovno sprejetje brez posebnih formalnosti zavrne, lahko pogodbenica še vedno zaprosi za ponovni sprejem v obliki formalnega vračanja. V poglavju, ki določa primere, v katerih obveznosti ponovnega sprejema ni, sporazum podrobno ter razumljivo določa le-te. Kot edini sporazum določa 30-dnevni rok, v katerem mora pogodbenica prosilka, če zaprosena pogodbenica od ponovnega sprejema to zahteva, pod enakimi pogoji ponovno sprejeti na svoje ozemlje tisto osebo, o kateri se pri preverjanju po ponovnem sprejemu ugotovi, da oseba v času odhoda z ozemlja države pogodbenice prosilke ne ustreza zahtevam o ponovnem sprejemu na podlagi formalnega ali neformalnega vračanja. (po BHUPSO, 2. člen)

Sporazum o vračanju z Republiko Madžarsko v 4. členu vsebuje določbe o varstvu osebnih podatkov. Določbe o varstvu osebnih podatkov vsebuje tudi Sporazum o vračanju oseb z Republiko Hrvaško. Ostali sporazumi navedenih določb ne vsebujejo. Določbe jasno in transparentno navajajo pogoje, ki jih morata pogodbenici, ob spoštovanju svojih veljavnih predpisov za varstvo osebnih podatkov, upoštevati. Sporazum za njegovo izvajanje predvideva dogovor, ki ga predpišeta ministra za notranje zadeve držav pogodbenic. Dogovor ni podpisan, postopki oziroma sporazum pa se izvaja na podlagi prakse oziroma ustnih in pisnih navodil nižjega ranga. V tem smislu bi bil potreben protokol, ki bi v celoti zajel in obravnaval način izvajanja sporazuma z vsemi potrebnimi akti.

Grafikon 2: Število in državljanstvo oseb, obravnavanih zaradi nezakonitega prebivanja v PU Krško v obdobju 2004 - 2008

Število in državljanstvo oseb obravnavanih zaradi nezakonitega prebivanja v PU Krško v obdobju 2004 - 2008

Vir: Letna poročila PU Krško 2004-2008

5.3 SPORAZUM MED VLADO REPUBLIKE SLOVENIJE IN VLADO REPUBLIKE AVSTRIJE O PREVZEMU OSEB NA SKUPNI MEJI

Sporazum je bil podpisan 3. decembra leta 1992 na Dunaju in je najstarejši sporazum o vračanju oseb z državami, s katerimi ima Slovenija skupno državno mejo. Navedeni sporazum o vračanju se od ostalih sporazumov razlikuje predvsem v tem, da določa najdaljši rok, v katerem je možno zaprositi za neformalni prevzem osebe po protipravnem prestopu meje in sicer 7 dni. Sporazum določa 90-dnevni rok od nedovoljenega prestopa, v katerem mora pogodbenica zaprositi za ponovni sprejem. Isti rok vsebuje tudi Sporazum o vračanju oseb, podpisan z R Madžarsko. Ostali sporazumi tega roka ne določajo. Za Sporazumom o vračanju z R Madžarsko navedeni sporazum določa najkrajši rok v katerem mora pogodbenica odgovoriti na zaprosilo za prevzem, in sicer 72 ur. Sporazum kot edini ne vsebuje določb s primeri, kdaj obveznega sprejema oseb ni. Za izvajanje sporazuma mu je priložen »Dogovor«, v katerem je opredeljena vsebina najave in prošnje za prevzem. Prav

tako dogovor opredeljuje dokaze protipravnosti prestopa meje, organe, ki so pristojni za pošiljanje in obravnavanje prošenj za prevzem ter možnost izvedenskih pogovorov.

5.3.1 Primer iz prakse

Meseca marca leta 2009 je z vlakom št. 211 na izstop Mejnega prehoda za mednarodni železniški promet Dobova pripotoval državljan Koreje. Pri mejni kontroli se je izkazal s potnim listom Republike Koreje. Ker je bil podan sum, da je oseba na območju držav pogodbenic Konvencije o izvajanju schengenskega sporazuma bivala dlje kot je to dovoljeno (90 dni v 6-ih mesecih), je bila za državljana tretje države v prostorih Postaje mejne policije Dobova opravljena temeljita mejna kontrola. V postopku je bilo pri pregledovanju žigov mejne kontrole ugotovljeno, da je v obdobju od 23. 9. 2009 do 10. 11. 2009 ter od 18. 11. 2008 do 23. 3. 2009 bival 171 dni in s tem kršil določila ZTuj-1-UPB6, člen. 96/3 (ne zapusti države ali območja držav pogodbenic Konvencije o izvajanju schengenskega sporazuma z dne 14. junija 1985 v roku, za katerega mu je prebivanje dovoljeno).

V postopku temeljite mejne kontrole je bilo ugotovljeno, da oseba živi v Avstriji, kjer obiskuje glasbeno šolo. Pri preverjanju preko Centra za policijsko sodelovanje v Vratih Megvarje je bilo ugotovljeno, da v Republiki Avstriji statusa nima urejenega. Pri pregledu je bila najdena vozna karta za vlak, ki vozi na relaciji Salzburg-Zagreb ter študentska izkaznica Univerzitet Mozarteum Salzburg.

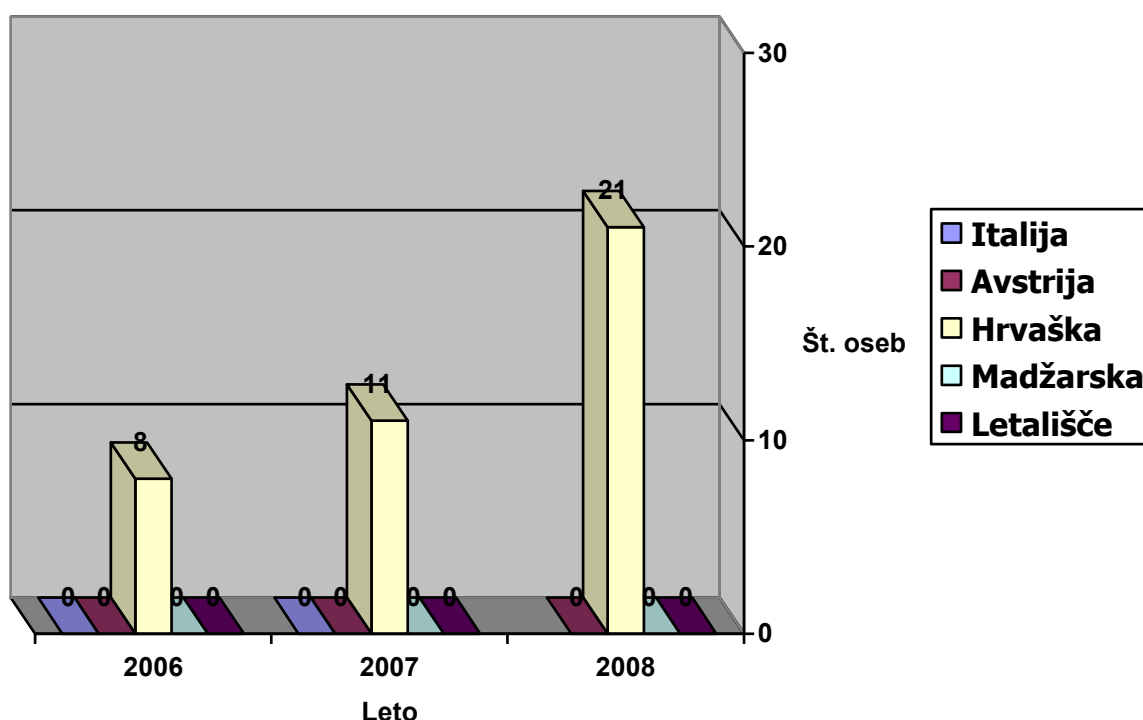
Opravljena je bila najava neformalne predaje državljana tretje države po 3. odstavku 3. člena Sporazuma med Vlado R Slovenije in Vlado R Avstrije o prevzemu oseb na skupni meji. Ker osebe zaradi pozne ure ni bilo mogoče vrniti istega dne je bila oseba do odstranitve iz države, na podlagi zaprosila za nastanitev, nastanjena v Centru za tujce pri Postojni. Oseba je bila naslednjega dne v jutranjih urah preko bivšega mejnega prehoda Karavanke uspešno odstranjena iz države ter predana avstrijskim varnostnim organom. (po depešnem obvestilu in najavi vrnitve PMP Dobova z dne 23. 3. 2009)

5.3.2 Ugotovitve

Iz navedenega primera je razvidno, kako pomembna je temeljita mejna kontrola pri državljanih tretjih držav. Policisti so le-to kvalitetno opravili ter pri tem ugotovili vsa potrebna dejstva in dokaze, ki omogočajo ugotovitev, da je oseba protipravno prestopila državno mejo oziroma nezakonito prebivala v državi. Kljub temu da je bila vrnitev osebe v navedenem primeru uspešna, sodelovanje z avstrijskimi varnostnimi organi pa dobro, je zaznati določene pomanjkljivosti. Predvsem mislim na potrebo po boljši medsebojni komunikaciji oziroma dosegljivosti organov, ki neposredno izvajajo odstranitve in prevzeme. Dogaja se, da se zaradi nedosegljivosti organov vračanja zavlečejo, pri tem pa nastajajo nepotrebni stroški tako v materialnem kot tudi kadrovskem smislu.

Grafikon 3: Državljeni tretjih držav vrnjeni s strani tujih varnostnih organov, glede na državno mejo v PU Krško v obdobju 2006-2008

Državljeni tretjih držav vrnjeni s strani tujih varnostnih organov glede na državno mejo v PU Krško v obdobju 2006 - 2008

Vir: Letna poročila PU Krško 2006-2008

5.4 SPORAZUM MED VLADO REPUBLIKE SLOVENIJE IN VLADO REPUBLIKE ITALIJE O PREVZEMU OSEB NA DRŽAVNI MEJI

Navedeni sporazum sta Vlada Republike Slovenije in Vlada Republike Italije podpisali 3. septembra 1996 v Rimu z namenom, da bi olajšali prevzem oseb na skupni državni meji. Navedeni sporazum med Vlado R Slovenije in R Italije o prevzemu oseb na državni meji se od ostalih sporazumov o vračanju razlikuje predvsem v tem, da določa najkrajši čas dovolitve izročitve, ki mine od nedovoljenega prestopa meje, in sicer 24 ur. Prav tako edini določa poleg časovnega pogoja tudi velikost območja (10 km) od državne meje, v katerem je nedovoljen vstop lahko ugotovljen. Pri postopku formalnega vračanja sporazum ne določa roka, v katerem se lahko zaprosi za prevzem, določa pa 8-dnevni rok, v katerem pogodbenica pisno sporoči svojo odločitev, ali bo osebo sprejela. Prav tako se od ostalih sporazumov razlikuje v tem,

da določa rok veljavnosti soglasja za prevzem in sicer mesec dni od datuma obvestila. Drugih rokov posebej ne določa. Prav tako ne predvideva drugih aktov o izvajanju tega sporazuma, postopek prevzema pa skopo določa v 5. in 6. členu. Sporazum o izročitvi in sprejemu oseb z R Italijo ne določa roka za vložitev prošnje za sprejem osebe pri formalnem vračanju.

5.4.1 Primer iz prakse

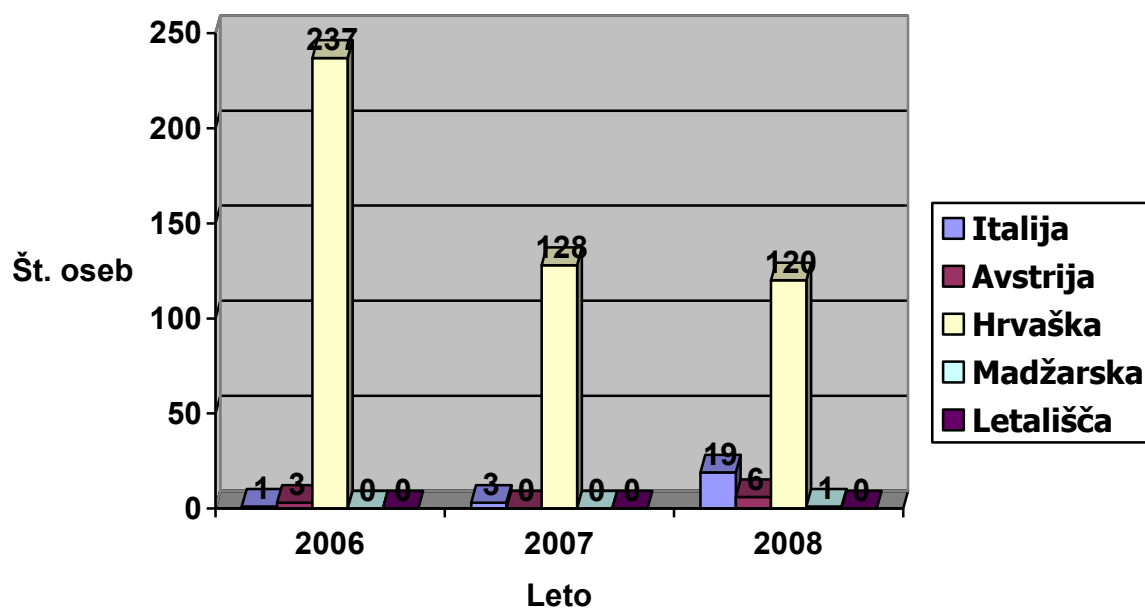
Meseca septembra leta 2008 je z izstopnim vlakom št. 241 na Postajo mejne policije Dobova pripotoval državljani Tunizije. Pri mejni kontroli je bilo ugotovljeno, da navedeni državljani ne posedujejo veljavnega dokumenta za vstop in vizum, ki bi ga kot državljani tretje države za bivanje v R Sloveniji moral posedovati. S tem je kršil določila 1. in 2. točke 96. člena ZTuj-1-UPB6. Opravljena je bila temeljita mejna kontrola v prostorih PMP Dobova, kjer je bilo ugotovljeno, da je navedeni državljani Tunizije pred prihodom v Slovenijo bival na ozemlju R Italije ter državno mejo iz R Italije v R Slovenijo prestopil v Sežani z vlakom št. 241, ki vozi na relaciji Bologna centrale-Venezia-Ve.Mestre-Budapest tako, da se je v vlaku skrtil. Zoper navedenega je bilo odrejeno pridržanje po 43/2 Zpol, seznanjen je bil tudi s pravicami iz 44. člena Zpol. Navedenemu državljanu tretje države je bila zaradi kršitve 96/1. člena ZTuj-1-UPB6 izrečena globa. Po telefonu je bila opravljena najava neformalnega vračanja italijanskim varnostnim organom na OKC PU Koper. Prav tako je bila na OKC PU Koper po faksu poslana najava skupaj s fotokopijami dokazov o bivanju državljanov tretje države v R Italiji. Italijanski varnostni organi so po poslani najavi in predložitvi dokazov na zaprosilo odgovorili in osebo prevzeli istega dne na MP Fernetiči. (po depešnem obvestilu in najavi vrnitve Policijske postaje Dobova z dne 17. 9. 2008)

5.4.2 Ugotovitve

Iz navedenega primera vračanja je razvidno, da so policisti dobro opravili temeljito mejno kontrolo, saj so v razgovoru in pri pregledu osebe in prtljage zbrali številne dokaze o bivanju osebe v R Italiji. Kot dokaze so v najavi navedli vozovnico za vlak na relaciji Bologna-Budapest, zavoj cigaret kupljenih v R Italiji, račun za kupljeno blago, izdan v Bologni, ter fotografije z datumom, na katerih je oseba fotografirana v Pizi in drugih mestih v Italiji. Iz navedenega je razvidno, da so kvalitetno opravljeni postopki z osebami predpogoj za uspešno vračanje oseb.

Grafikon 4: Državljeni tretjih držav vrnjeni tujim varnostnim organom, glede na državno mejo v PU Krško v obdobju 2006 - 2008

Državljeni tretjih držav, vrnjeni tujim varnostnim organom glede na državno mejo v PU Krško v obdobju 2006 - 2008

Vir: Letna poročila PU Krško 2006-2008

6 MEDNARODNE ORGANIZACIJE, KI SE UKVARJAJO Z MIGRACIJSKO POLITIKO NA OBMOČJU JV BALKANA

6.1 MEDNARODNI CENTER ZA RAZVOJ MIGRACIJSKE POLITIKE

ICMPD (Mednarodni center za razvoj migracijske politike) je medvladna organizacija s statusom opazovalca pri ZN, ki je bila ustanovljena l. 1993 na pobudo Švice in Avstrije. Slovenija je navedeno pogodbo ratificirala leta 1998. Namen ICMPD je promocija inovativnih, celovitih in trajnostnih migracijskih politik, služi pa tudi kot izmenjalni mehanizem za vlade in organizacije v Evropi.

Njen namen je prav tako vzpostavljanje dialoga med različnimi akterji, vpletenimi v migracijsko politiko. V dialogu, ki ga vzpostavlja ICMPD, skozi svoje strukture sodelujejo tako arabske države (Alžirija, Egipt, Libanon, Libija, Maroko, Sirija in Tunizija), pa tudi članice EU in ostale evropske države, kot so Švica, Norveška, Turčija, Hrvaška in Avstrija (opazovalka), ter Svet EU in Evropska komisija. Vključene so tudi mednarodne organizacije, kot so CEN-SAD, DCAF, DIIS, Frontex, INTERPOL, IOM, Liga arabskih držav, MARRI center, OVSE, SECI center, Pakt Stabilnosti za JVE, in delovna telesa ZN s področja migracijske, varnostne in obrambne politike (UNESCWA, UNHCR, UNODC).

Tudi Slovenija je junija 2006 na Brdu pri Kranju gostila mednarodni posvet z naslovom Migracijski tokovi in trendi v Mediteranu - izziv za sistem nadzora migracijskih tokov.

Na področju Balkana delujejo v okviru migracijske politike MARRI center, SECI center ter Pakt Stabilnosti. Migracijska politika, ki jo vodijo omenjene organizacije na območju Balkana, v svetu predstavlja zgled integracije in reševanja migracijskega vprašanja. (po Ministerstvu za zunanje zadeve, Migracijski trendi in tokovi v Mediteranu - izziv za sistem nadzora migracijskih tokov, novica z dne 2. 6. 2006)

6.2 MIGRACIJSKA, AZILNA, BEGUNSKA REGIONALNA INICIJATIVA

Kot specifično organizacijo, ki se ukvarja z migracijsko politiko, naj omenim MARRI (The Migration, Asylum, Refugees Regional Initiative) pobudo. MARRI je rezultat združitve med bivšo RRI (regional return initiative) in migracijsko ter azilno pogodbo MAI (The migration, asylum initiative). Od leta 2004 je pobuda pod regionalnim vodstvom kot del jugovzhodnega sodelovalnega procesa. MARRI pobuda se vodi v vsaki posamezni članici. Te članice so Albanija, Bosna in Hercegovina, Hrvaška, Bivša jugoslovanska republika Makedonija, Črna gora in Srbija, ki se sestanejo dvakrat letno, na tako imenovanem MARRI regionalnem forumu.

Septembra leta 2004 je bil v Skopju ustanovljen MARRI regionalni center, ki je začel polno delovati v januarju leta 2005. Od takrat deluje kot svetovalec, posredovalec informacij ter ima koordinacijsko vlogo. Predstavlja vez med predsedujočo državo članico regionalnega foruma ter njenimi sočlanicami. V tem smislu jim nudi funkcionalno, administrativno in tehnično podporo. Vse članice MARRI regionalnega foruma imajo v Centru predstavnika, ki je zadolžen za svetovanja, dialog, izobraževanje, izmenjavo informacij ter druge regionalne aktivnosti. Vsaka država članica prevzeme vodstvo za eno leto ter vodi aktivnosti, ki se v tistem letu načrtujejo. Trenutno predsedujoča je bila do maja 2009 Makedonija.

MARRI se s politiko migracij na vzhodnem Balkanu ukvarja tako, da poskuša promovirati tesnejšo regijsko sodelovanje, obširen in vsestranski, sestavljen in skladen pristop k problemu migracij, azila, mejne politike, vizne politike, vrnitve beguncev in njihove integracije s ciljem doseči mednarodne in evropske standarde na teh področjih. MARRI regionalni center vodi direktor s pomočjo koordinatorjev, managerjev zaposlenih ter nadzornikov proračuna in administrativnih zadev. Je vseskozi v stikih s predsedstvom regionalnega foruma in njegovimi članicami ter drugimi mednarodnimi akterji. V Centru je zaposlen še namestnik direktorja in drugi državni uradniki in administrativni delavci, ki opravljajo naloge glede na svoje ekspertno znanje na področjih migracij, azila in beguncev, viz in konzularnega sodelovanja, odnosov s javnostjo ter drugih. (po Stabilitypact for south eastern Europe, Migration, Asylum, Refugees Return)

7 ZAKLJUČEK

V obdobju svetovne gospodarske krize je pričakovati, da se bo trend migracije državljanov tretjih držav, ki bodo zapuščali svoje domove zaradi krize, vojne, političnih pritiskov, nadaljeval, če ne celo naraščal. Tu predvsem mislim na prebivalce Bližnjega vzhoda, ki so že leta vpeti v vojne, ter prebivalce Afrike, ki se soočajo na eni strani z vojnami, na drugi strani pa z vse večjo lakoto in revščino. Migracijska politika bo morala pokazati vso svojo občutljivost, razumevanje ter odgovorno pristopiti k reševanju problema, ki ni samo evropski. V povezavi z mednarodnimi akterji bo potrebno vzpostaviti še tesnejši dialog z varnostno zainteresiranimi državami ter delovati naproti državam, katerih ozemlja ljudje zapuščajo zaradi takšne ali drugačne osebne stiske. Evropska skupnost je na področju politike vračanja podpisala številne sporazume o vračanju s tretjimi državami. Prav tako Slovenija, ki ima podpisane meddržavne sporazume o vračanju z vsemi mejnimi državami ter tudi vsemi državami na prostoru bivše Jugoslavije. Slovenije sodeluje s številnimi mednarodnimi organizacijami, predvsem s tistimi, ki delujejo na ozemlju Evrope ter jugovzhodnega Balkana.

Zakonodaja na področju migracijske politike, ki je z Direktivo ES št. 115 z dne 16. 12. 2008 v evropski pravni red vnesla skupne standarde in postopke je v Sloveniji prilagojena. Tu predvsem mislim na ZMZ, ki zagotavlja pravno varstvo, omogoča human način dela, spoštovanje njihovih temeljnih pravic in dostojanstva oseb, ki zaprosijo za zaščito. Zakon docela upošteva največje koristi otroka, družinsko življenje, zdravstveno stanje in načelo nevrčanja, ki ga države po navedeni direktivi morajo upoštevati pri svojem izvajanju. Zakon o tujcih ima iz evropske zakonodaje prenesene vse najpomembnejše direktive, ki jih predvideva ter upošteva navedena direktiva. V zvezi z Odločbo Sveta 2004/191/ES o določitvi meril in praktičnih rešitev za izravnano finančnih neskladij, ki je posledica Direktive 2001/40/ES o medsebojnem priznavanju odločb o izgonu državljanov tretjih držav (navedena direktiva naj bi se po predlogu direktive razveljavila, nadomestila naj bi jo Direktiva 2008/115/ES, vendar se to s slednjo direktivo ni zgodilo), bi bile potrebne rešitve ter implementacija Odločbe Sveta 2004/573/ES o organiziranju skupnih letov zaradi odstranitve državljanov tretjih držav, ki so predmet posameznih odredb o odstranitvi z ozemlja dveh ali več držav članic. Predvsem bi bilo potrebno dopolniti terminologijo v smislu dodajanja izrazov, kot je »prostovoljni odhod«, ter razjasnitve in pojasnitve pojmov v zvezi z njo v določbah o nezakonitem prebivanju ter prisilni odstranitvi. Menim, da bi bilo potrebno z zakonom točno konkretizirati sodelovanje organov z meddržavnimi in nevladnimi organizacijami, ki je predvideno z resolucijo vlade o migracijski politiki, saj je navedena tema še kako zanimiva, gledano s področja zagotavljanja človekovih pravic in svoboščin ter nadzora civilne sfere nad posegi v človekovo osebno svobodo in njegovo dostojanstvo.

Na področju meddržavnih sporazumov o vračanju oseb, ki jih imamo podpisane s sosednjimi državami, bi bilo po mojem mnenju prav tako potrebno uvesti neke skupne standarde in postopke, jih z akti podrobneje konkretizirati in formalizirati. Vse

preveč je razlik v rokih, postopkih, ne malokdaj pa prihaja do zapletov zaradi pomanjkljivo določenih pravih in postopkov. Tu bi izpostavil Sporazum in Protokol o vračanju oseb z Republiko Hrvaško, ki ju štejem kot zgled dobro določenih pravih in postopkov.

Za kvalitetno in učinkovito delo v zvezi zagotavljanja skupnih standardov in postopkov v državah članicah je potrebno nenehno in kakovostno delovanje schengenskega informacijskega sistema ter zagotovitev vse kadrovske in tehnološke podpore za njegovo izvajanje. Nemožnost oziroma nedelovanje sistema je nedopustno. Pri delu pa morajo biti zagotovljena tudi ostala tehnična sredstva, ki so potrebna za izvrševanje nalog.

Pri obdelavi statističnih podatkov sem se pri pregledu letnih poročil policijske uprave srečal s pomanjkljivo obdelavo statističnih podatkov, predvsem pa sem pogrešal statistične kazalce, ki bi se vodili redno skozi vsa obdobja ter tako omogočali resno raziskavo v daljšem časovnem obdobju. Tudi na tem področju bi bilo potrebo uvesti standardne statistične kazalce.

Za zaključek naj povzamem, da Slovenija uspešno deluje na področju migracijske politike, tako pri sprejemanju zakonodaje, sodelovanju z mednarodnimi akterji kot tudi pri preprečevanju in boju proti nezakoniti migraciji. Evropska direktiva o vračanju je na tem področju prinesla svež veter, ki bo ob njeni implementaciji v državah članicah pomeni še en korak dlje k varnejši, predvsem pa pravičnejši družbi.

LITERATURA IN VIRI

- Zakon o tujcih (ZTuj-1-UPB6), Uradni list RS, 64/09, str. 9109
- Zakon o nadzoru državne meje (ZNDM2), Uradni list RS, št. 60/2007
- Zakon o mednarodni zaščiti (ZMZ), Uradni list RS, št. 111/2007
- Zakon o prekrških (ZP-1-NPB6), št. 716-01/08-2/1 z dne 4. 11. 2008
- Zakon o splošnem upravnem postopku (ZUP-NPB4), št. 030-01/92-2/42 z dne 23.7.2008
- Kazenski zakonik (KZ-1), Uradni list RS, št. 55/2008
- Sporazum med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Madžarske o ponovnem sprejemu oseb na skupni državni meji, ki nezakonito bivajo na ozemlju druge države (BHUPO), Uradni list RS MP 10/99
- Sporazum med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Avstrije o prevzemu oseb na skupni meji in dogovora za izvajanje sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Avstrije o prevzemu oseb na skupni meji (BATPOSM), Uradni list RS MP 4/93
- Sporazum med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške o izročitvi in prevzemu oseb, katerih vstop ali bivanje je nezakonito (BHRIPO), Uradni list RS MP 8/06
- Sporazum med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Italije o prevzemu oseb na državni meji (BITPODM), Uradni list RS MP 10/97
- Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti, Uradni list Evropske unije C 340/1997
- Evropska konvencija o preprečevanju mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja, Uradni list RS -1(2)/1994, Mednarodne pogodbe
- Evropska konvencija o uresničevanju otrokovih pravic, Uradni list RS 26(86)/99
- Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin spremenjena s protokoli št. 1, 4, 6, 7, 9, 10 in 11 (Uradni list RS-MP, št. 7/94)
- Uredba (ES) št. 562/2006 z dne 15. 3. 2006 o Zakoniku Skupnosti o pravilih, ki urejajo gibanje oseb prek meja (Zakonik o schengenskih mejah)
- Predlog Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o skupnih standardih in postopkih v državah članicah za vračanje državljanov tretjih držav, ki nezakonito prebivajo v EU, KOM (2005) 391 z dne 1. 9. 2005
- Direktiva 2008/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. decembra 2008 o skupnih standardih in postopkih v državah članicah za vračanje nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav, UL L 348, 24. 12. 2008, str. 98–107
- Direktiva Sveta 2003/86/ES z dne 22. septembra 2003 o pravici do združitve družine, Uradni list Evropske unije L 251/2003
- Direktiva Sveta 2003/109/ES z dne 25. novembra 2003 o statusu državljanov tretjih držav, ki so rezidenti za daljši čas, Uradni list Evropske unije L 16/2004
- Direktiva Sveta 2004/81/ES z dne 29. aprila 2004 o dovoljenju za prebivanje, izdanem prebivalcem tretjih držav, ki so žrtve nedovoljene trgovine z ljudmi ali

- so bili predmet dejanj omogočanja nezakonitega priseljevanja, ki sodelujejo s pristojnimi organi, Uradni list Evropske unije L 261/2004
- Direktiva Sveta 2004/83/ES z dne 29. aprila 2004 o minimalnih standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da se jim prizna status begunca ali osebe, ki iz drugih razlogov potrebuje mednarodno zaščito, in o vsebini te zaščite, Uradni list Evropske unije L 304/2004
  - Direktiva Sveta 2005/85 z dne 1. 12. 2005 o minimalnih standardih glede postopkov za priznanje ali odvzem statusa begunca v državah članicah
  - Direktiva Sveta 2004/114/ES z dne 13. decembra 2004 o pogojih za sprejem državljanov tretjih držav za namene študija, izmenjav učencev, neplačanega usposabljanja ali prostovoljnega dela, Uradni list Evropske unije L 375/2004
  - Direktiva Sveta 2005/71/ES z dne 12. oktobra 2005 o posebnem postopku za dovolitev vstopa državljanom tretjih držav za namene znanstvenega raziskovanja
  - Odločba Sveta 2004/573/ES z dne 29. aprila 2004 o organiziranju skupnih letov zaradi odstranitve državljanov tretjih držav, ki so predmet posameznih odredb o odstranitvi, z ozemlja dveh ali več držav članic, Uradni list Evropske unije L 261/2004
  - Poročilo o delu Policijske uprave Krško, 2001-2008,
  - Depešno obvestilo in najava vrnitve Postaje mejne policije Dobova z dne 23. 3. 2009
  - Depešno obvestilo in najava vrnitve Postaje mejne policije Dobova z dne 17.9.2008
  - Depešno obvestilo in najava vrnitve Postaje mejne policije Dobova z dne 13. 9. 2009
  - Letna poročila PU Krško 2001-2008, <http://intranet.policija.si/intranet>
  - Migration, Asylum, Refugees Return, <http://www.stabilitypact.org/marri/default.asp>
  - Migracijski tokovi in trendi v Mediteranu - izziv za sistem nadzora migracijskih tokov, <http://www.mzz.gov.si/nc/si/splosno/cns/novica/article/3247/11148/>

SEZNAM GRAFIKONOV

Grafikon 1: Vrnitve državljanov tretjih držav na PU Krško v obdobju 2001-2008

Grafikon 2: Število in državljanstvo oseb, obravnavanih zaradi nezakonitega prebivanja v PU Krško v obdobju 2004-2008

Grafikon 3: Državljanji tretjih držav, vrnjeni s strani tujih varnostnih organov, glede na državno mejo v PU Krško v obdobju 2006-2008

Grafikon 4: Državljanji tretjih držav, vrnjeni tujim varnostnim organom, glede na državno mejo v PU Krško v obdobju 2006-2008

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC IN OKRAJŠAV

BHRIPO	Sporazum med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške o izročitvi oseb katerih vstop in bivanje je nezakonito
BHUPSO	Sporazum med Vlado Republike Slovenije in Republike Madžarske o ponovnem sprejemu oseb na skupni državni meji, ki nezakonito bivajo na ozemlju druge države
BITPODM	Sporazum med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Italije o prevzemu oseb na državni meji
COD	Koda
ES	Evropski svet ali Evropska skupnost
EU	Evropska unija
KZ1	Kazenski zakonik 1
KOM	Evropska komisija
MP	Mednarodne pogodbe
RS	Republika Slovenija
SIS	Schengenski informacijski sistem
UL	Uradni list
ZN	Združeni narodi
ZTuj-1-UPB6	Zakon o tujcih 1, uradno prečiščeno besedilo 5
ZMZ	Zakon o mednarodni zaščiti
ZNDM2	Zakon o nadzoru državne meje 2
Zpol	Zakon o policiji
ZP-1-NPB6	Zakon o prekrških, neuradno prečiščeno besedilo 6
ZUP-NPB4	Zakon o splošnem upravnem postopku, neuradno prečiščeno besedilo 6

SEZNAM SLOVENSКИH PREVODOV TUJIH IZRAZOV

ICMPD	Mednarodni center za razvoj migracijske politike
MAI	Migracijska azilna iniciativa
MARRI	Migracijska, azilna, begunska, regionalna iniciativa
RRI	Regionalna vrnitvena iniciativa
UNHCR	Visoki komisariat Združenih narodov za begunce

PRILOGE

Priloga 1: Sporazum med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Madžarske o ponovnem sprejemu oseb na skupni državni meji, ki nezakonito bivajo na ozemlju druge države (BHUPO), Uradni list RS MP 10/99

Priloga 2: Sporazum med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Avstrije o prevzemu oseb na skupni meji in dogovora za izvajanje sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Avstrije o prevzemu oseb na skupni meji (BATPOSM), Uradni list RS MP 4/93

Priloga 3: Sporazum med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške o izročitvi in prevzemu oseb, katerih vstop ali bivanje je nezakonito (BHRIPO), Uradni list RS MP 8/06

Priloga 4: Sporazum med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Italije o prevzemu oseb na državni meji (BITPODM), Uradni list RS MP 10/97

Priloga 5: Protokol med Ministrstvom za notranje zadeve Republike Slovenije in Ministrstvom za notranje zadeve Republike Hrvaške o izvajanju sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške o izročitvi in prevzemu oseb, katerih vstop ali prebivanje je nezakonito, Uradni list RS, št. 113/03

Priloga 1: Sporazum med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Madžarske o ponovnem sprejemu oseb na skupni državni meji, ki nezakonito bivajo na ozemlju druge države (BHUPO), URADNI LIST RS MP 10/99

Vlada Republike Slovenije in Vlada Republike Madžarske (v nadaljevanju: pogodbenici) sta se želji, da v duhu sodelovanja in vzajemnosti olajšata ponovni sprejem oseb na skupni državni meji, glede na načela, ki jih je odobrila Evropska unija in priporočila za preprečevanje nezakonitih migracij, ki jih je na svoji konferenci, 14. do 15. oktobra 1997 v Pragi, sprejela Budimpeštanska skupina, ki se ukvarja s preprečevanjem nezakonitih migracij, v duhu dobrososedskega sodelovanja dogovorili o naslednjem:

I. POGLAVJE

Ponovni sprejem lastnih državljanov pogodbenic

1. člen

(1) Vsaka pogodbenica mora na zahtevo druge pogodbenice brez posebnih formalnosti, ponovno sprejeti na svoje ozemlje vsako osebo, ki ne izpolnjuje ali ne izpolnjuje več pogojev za vstop ali bivanje, ki veljajo na ozemlju pogodbenice prosilke, če se lahko dokaže ali utemeljeno domneva, da ima ta oseba državljanstvo zaprošene pogodbenice.

(2) Če državljanstva pogodbenica prosilka ne more verodostojno dokazati ali utemeljeno domnevati, mora diplomatsko ali konzularno predstavništvo druge pogodbenice na njeno zahtevo nemudoma, a najpozneje v roku 4. delovnih dni, ugotoviti, ali ima ta oseba državljanstvo zaprošene pogodbenice. V tem primeru je merodajen odgovor zaprošene pogodbenice.

(3) Pogodbenica mora najaviti diplomatskemu ali konzularnemu predstavništvu druge pogodbenice predviden prevoz domov nezakonito bivajočega državljana druge pogodbenice, ki potrebuje nego zaradi zdravstvenega stanja ali starosti. V roku 10. delovnih dni po najavi je treba odgovoriti, kje in kdaj bo opravljen prevzem.

(4) Vsaka pogodbenica mora osebo na osnovi zaprosila druge pogodbenice pod enakimi pogoji ponovno sprejeti, če se z nadaljnjim preverjanjem po ponovnem sprejemu ugotovi, da oseba v trenutku, ko je zapustila ozemlje pogodbenice prosilke, ni imela državljanstva zaprošene pogodbenice.

II. POGLAVJE

Ponovni sprejem državljanov tretjih držav

2. člen

(1) Vsaka pogodbenica mora ponovno sprejeti državljana tretje države oziroma osebo brez državljanstva (v nadaljevanju: državljan tretje države), ki je nezakonito prestopil slovensko-madžarsko državno mejo.

(2) Pogodbenica prosilka mora zaprosilo o ponovnem sprejemu poslati zaprošeni pogodbenici v 90. dneh od nezakonitega prestopa meje državljana tretje države. Zaposilo za ponovni sprejem mora vsebovati podatke osebe in podatke, ki dokazujejo bivanje na ozemlju zaprošene pogodbenice ter nezakoniti prestop meje. Zaprošena pogodbenica sprejme državljana tretje države na podlagi izjave o ponovnem sprejemu. Zaposilo za ponovni sprejem in izjavo o ponovnem sprejemu morajo pogodbenici izstaviti pristojni organi, ki so določeni v dogovoru o izvajanju sporazuma.

(3) Mejni organi pogodbenic prevzamejo državljanke tretjih držav brez posebnih formalnosti, če to zahteva pogodbenica prosilka v 48. urah po nezakonitem prestopu meje. Ta postopek pa se lahko izvede samo v primeru, če ima mejni organ druge pogodbenice na voljo podatke, ki dokazujejo, da je ta oseba nezakonito prestopila skupno državno mejo. Če se to ponovno sprejetje brez posebnih formalnosti zavrne, se za ponovni sprejem lahko zaprosi v skladu z 2. odstavkom.

(4) Obveznosti ponovnega sprejema ni, kadar gre za:

a) državljanke tistih tretjih držav, ki imajo skupno mejo z ozemljem države pogodbenice prosilke;

b) državljanke tretjih držav, ki so po zapustitvi ozemlja države zaprošene pogodbenice in po vstopu na ozemlje države pogodbenice prosilke od slednje dobili vizum ali drugo veljavno dovoljenje za bivanje, oziroma če je njihovo bivanje na ozemlju pogodbenice prosilke dovoljeno;

c) državljanke tretjih držav, ki so zapustili ozemlje države zaprošene pogodbenice in so na ozemlje države pogodbenice prosilke vstopili z ozemlja tiste tretje države, kateri pogodbenica prosilka lahko vrne državljanke teh tretjih držav na osnovi mednarodne pogodbe;

d) državljanke tretjih držav, ki jim je pogodbenica prosilka priznala status begunca na podlagi določil Ženevske konvencije z dne 28. julija 1951, modificirane z Newyorškim protokolom z dne 31. januarja 1967 ali pa je osebi brez državljanstva priznala status na podlagi Newyorške konvencije z dne 28. septembra 1954;

e) državljanke tretjih držav, ki jih je zaprošena pogodbenica izgnala v njihovo matično državo ali v katerokoli tretjo državo.

(5) Pogodbenica prosilka - če zaprošena pogodbenica v 30. dneh od ponovnega sprejema to zahteva - pod enakimi pogoji ponovno sprejme na svoje ozemlje tisto

osebo, o kateri se pri preverjanju po ponovnem sprejemu ugotovi, da oseba v času odhoda z ozemlja države pogodbenice prosilke, ne ustreza zahtevam o ponovnem sprejemu iz 2. člena tega sporazuma.

(6) Če ta oseba nima zadostnih materialnih sredstev, krije stroške prevoza do skupne državne meje pogodbenica, na katere ozemlju se oseba zadržuje.

(7) Ponovni sprejem oseb se lahko opravi izključno le na določenih mejnih prehodih državne meje pogodbenic.

III. POGLAVJE

Tranzit državljanov tretjih držav

3. člen

(1) Vsaka pogodbenica brez posebnih formalnosti na zahtevo druge pogodbenice dovoli tranzit po zraku oziroma po kopnem tistim državljanom tretjih držav, zoper katere je pogodbenica prosilka uvedla ukrep izгона z namenom, da jih prevzame tretja država, in katerih prevzem oziroma tranzit je zagotovljen prek drugih tranzitnih držav. V tem primeru ni potreben vizum zaprošene pogodbenice.

(2) Za tranzit se ne zaprosi oziroma se ga lahko zavrne, če se predvideva, da državljanu tretje države:

a) v namembni državi ali morebitni tranzitne državi grozi mučenje, nečloveško ali poniževalno ravnanje, smrtna obsodba, oziroma če bi zaradi svoje rase, veroizpovedi, narodne pripadnosti ali političnega prepričanja bil izpostavljen preganjanju ter

b) v državi zaprošene pogodbenice ali v namembni državi oziroma v kateri od tranzitnih držav grozi uvedba kazenskega postopka ali izvršitev kazenskih sankcij, razen primera nelegalnega prestopa državne meje.

(3) Zaposilo za tranzit si pristojni organi pošljejo neposredno.

(4) Tranzit po zračni poti s policijskim spremstvom zagotovi pogodbenica prosilka samo na letalu letalske družbe pogodbenice prosilke in to tako, da oseba ne zapusti tranzitne čakalnice na letališču zaprošene pogodbenice. Po kopnem zagotovi tranzit s spremstvom zaprošena pogodbenica pod pogojem, da ji pogodbenica prosilka povrne stroške, ki so nastali v zvezi s tem.

(5) Pogodbenica prosilka mora za potovanje zagotoviti vse potrebne veljavne dokumente, veljavni potni dokument, druga potrebna dovoljenja ter veljavne vozovnice, ki so potrebne za namembno državo oziroma za prehod čez ozemlje tranzitne države ter izjavo namembne države, da bo osebo sprejela.

(6) Če zaprošena pogodbenica zavrne zahtevo, ker niso izpolnjeni potrebni pogoji,

mora pogodbenico prosilko obvestiti o razlogu zavrnitve.

(7) Državljanje tretjih držav je mogoče vrniti pogodbenici prosilki, če so bila naknadno ugotovljena dejstva ali če je prišlo do okoliščin, ki ne omogočajo tranzita s policijskim spremstvom. Po sporočilu teh razlogov mora pogodbenica prosilka ponovno sprejeti osebe, ki so bile predhodno prevzete zaradi prevoza s policijskim spremstvom.

(8) Pogodbenica prosilka krije stroške prevoza državljanov tretjih držav s policijskim spremstvom in vse stroške morebitnega ponovnega sprejema oziroma stroške, ki so povezani z njim.

IV. POGLAVJE

Varstvo osebnih podatkov

4. člen

(1) Za varstvo osebnih podatkov morata pogodbenici ob spoštovanju svojih veljavnih predpisov upoštevati naslednje pogoje:

a) pogodbenici lahko uporabita osebne podatke samo za namen, ki ga določa sporazum in pod pogoji, ki jih postavi pogodbenica izročiteljica;

b) na zahtevo pogodbenice izročiteljice mora pogodbenica prevzemnica posredovati informacije o uporabi izročeni osebnih podatkov in o doseženih rezultatih;

c) osebni podatki se lahko izročijo samo tistim organom, ki so pristojni za izvajanje tega sporazuma. Posredovanje podatkov drugim organom se lahko opravi samo s predhodnim dovoljenjem pogodbenice izročiteljice;

d) pogodbenica izročiteljica je odgovorna za pravilnost izročeni podatkov. Če se ugotovi, da so bili predani tudi nepravilni podatki ali podatki, ki jih ne bi smeli predati, je treba o tem nemudoma obvestiti pogodbenico prevzemnico, ki mora takoj popraviti napačne podatke oziroma uničiti tiste podatke, ki jih ni dovoljeno predati;

e) če predpisi držav pogodbenic to omogočajo, je treba izročeni osebi - na njeno zahtevo - dati informacijo o podatkih, ki jih obravnavajo v zvezi z njo in o predvidenem namenu uporabe. Informiranje ni obvezno v primerih, ko javni interes za zavrnitev posredovanja informacij presega interes te osebe;

f) pogodbenica izročiteljica mora ob izročitvi sporočiti veljavne roke za izbris podatkov v skladu s predpisi svoje države. Ne glede na to je treba izročene osebne podatke izbrisati, ko preneha potreba po njih;

g) pogodbenici morata voditi evidenco o izročitvi, prevzemu in izbrisu osebnih podatkov;

h) pogodbenici morata izročene osebne podatke učinkovito varovati pred dostopom nepristojnih ter pred spremembami in objavo.

V. POGLAVJE

Roki

5. člen

(1) Zaprošena pogodbenica mora nemudoma, a najpozneje v 4. delovnih dneh, odgovoriti na zahtevo za ponovni sprejem, ki ji je bila posredovana.

(2) Po roku iz 1. odstavka tega člena mora zaprošena pogodbenica prevzeti:

a) osebe iz 1. člena tega sporazuma nemudoma, a najpozneje v 7. delovnih dneh,

b) osebe iz 2. odstavka 2. člena tega sporazuma nemudoma, a najpozneje v roku 1. meseca.

c) osebe iz 3. odstavka 2. člena tega sporazuma nemudoma, a najpozneje v 24. urah.

(3) Roki iz 1. in 2. odstavka tega člena se z medsebojnim soglasjem pogodbenic lahko podaljšajo samo v primeru pravnih in dejanskih ovir, izključno do prenehanja teh ovir.

VI. POGLAVJE

Izvajanje sporazuma

6. člen

(1) O izvajanju tega sporazuma, se ministra za notranje zadeve pogodbenic dogovorita predvsem glede naslednjega:

a) o organih za izvajanje in načinu medsebojnega informiranja;

b) postopkih pri izvajanju, o podatkih in dokumentih, potrebnih za ponovni sprejem in tranzit;

c) načinu dokazovanja nezakonitega prestopa meje;

d) mejnih prehodih, določenih za ponovni sprejem oseb;

e) načinu in sistemu poravnave stroškov iz 8. odstavka 3. člena.

(2) Dogovor iz 1. odstavka tega člena začne veljati hkrati s tem sporazumom.

7. člen

(1) Ta sporazum se ne more uporabljati za primer pravne pomoči v zvezi z izročitvijo oseb med državama pogodbenic.

(2) Ta sporazum ne posega v priznane pravice državljanov pogodbenic, v določbe mednarodnih pogodb med Republiko Slovenijo in Republiko Madžarsko ter v obveznosti iz drugih mednarodnih pogodb obeh držav.

VII. POGLAVJE

Končne določbe

8. člen

(1) Ta sporazum začne veljati z dnem, ko se pogodbenici po diplomatski poti, z izmenjavo not, obvestita o tem, da sta zadostili notranje pravnim predpisom, ki so potrebni za začetek veljavnosti.

2) Vsaka pogodbenica lahko začasno v celoti ali deloma preneha izvajati ta sporazum z izjemo določil 1. člena, zaradi javnega reda, javne varnosti ali javnega zdravja ljudi. O uvedbi in preklicu teh ukrepov je treba po diplomatski poti nemudoma obvestiti drugo pogodbenico. Uvedba in preklic začneta veljati dan po prejemu obvestila.

3) Hkrati z začetkom veljavnosti tega sporazuma preneha veljati Sporazum med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Madžarske o prevzemu oseb na skupni državni meji, ki je bil podpisan 20. oktobra 1992 v Ljubljani.

4) Sporazum je sklenjen za nedoločen čas, vsaka od pogodbenic ga lahko odpove po diplomatski poti. Ta sporazum preneha veljati 90. dan po prejemu obvestila o odpovedi.

Sestavljeno v Ljubljani, dne 5. februarja 1999 v dveh izvirnikih, vsak v slovenskem in madžarskem jeziku, pri čemer sta obe besedili enako verodostojni.

Za Vlado Za Vlado
Republike Slovenije Republike Madžarske
mag. Slavko Debelak, I.r. Zsolt Németh, I.r.

Priloga 2: Sporazum med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Avstrije o prevzemu oseb na skupni meji in dogovora za izvajanje sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Avstrije o prevzemu oseb na skupni meji (BATPOSM), Uradni list RS MP 4/93

Z namenom, da v duhu dobrososedskih odnosov uredita obojestranski prevzem svojih državljanov in državljanov tretjih držav na skupni državni meji, sta se Vlada Republike Slovenije in Vlada Republike Avstrije (v nadaljevanju pogodbeni stranki) sporazumeli o naslednjem:

1. člen

(1) Vsaka pogodbeni stranka brez posebnih formalnosti prevzame z območja druge pogodbeni stranke vsako osebo, za katero je verodostojno dokazano, da ima njeno državljanstvo. Če se naknadno izkaže, da ta oseba v času vstopa v državo ni imela tega državljanstva, mora druga pogodbeni stranka osebo ponovno sprejeti nazaj; to ne velja, če so uradni organi pogodbeni stranke, ki je prevzela to osebo, tej nepravilno izdali potni dokument.

(2) Če se državljanstva ne more verodostojno dokazati, bo diplomatsko ali konzularno predstavništvo pogodbeni stranke, katere državljanstvo ta oseba domnevno ima, to na prošnjo nemudoma razjasnilo.

2. člen

Izročitev osebe, ki zaradi starosti, zdravstvenega stanja ali zaradi drugih tehtnih razlogov potrebuje posebno nego, se najavi diplomatskemu ali konzularnemu predstavništvu pogodbeni stranke, katere državljanstvo ta oseba ima, zato da ta pogodbeni stranka lahko pravočasno poskrbi za vse potrebno za prevzem osebe. V roku enega meseca po najavi se mora pogodbeni stranki, na ozemlju katere se oseba nahaja, sporočiti, kje in kdaj bo opravljen prevzem.

3. člen

(1) Vsaka pogodbeni stranka prevzame državljana tretje države, ki je z njenega območja protipravno vstopil na območje druge pogodbeni stranke.

(2) Zaprošena pogodbeni stranka prevzame državljana tretje države na podlagi izjave o prevzemu. Prošnja za prevzem se lahko vloži kadarkoli, najkasneje v roku 90 dni po protipravnem vstopu državljana tretje države. Prošnja mora vsebovati osebne podatke osebe za prevzem ter podatke, ki verodostojno dokazujejo protipravni prestop meje. Na prošnjo za prevzem je potrebno odgovoriti v roku 72 ur po njeni izročitvi. Prošnja za prevzem in izjavo o prevzemu pošlje s slovenske strani uprava za notranje zadeve, katere upravno območje meji na Republiko Avstrijo, na avstrijski strani pa varnostni direkciji za zvezni deželi Štajersko in Koroško.

(3) Državljana tretje države pogodbeni stranka prevzame brez formalnosti, če jo druga pogodbeni stranka za to zaprosi v roku 7 dni po protipravnem prestopu meje. Tak postopek se uporablja samo takrat, če mejni organi druge pogodbeni stranke navedejo podatke, ki omogočajo ugotovitev, da je oseba protipravno prestopila mejo

med pogodbenima strankama. Če se neformalni prevzem zavrne, je, sklicujoč se na to, možno zaprositi za prevzem po 2. odstavku tega člena.

(4) Če se naknadno izkaže, da državljan tretje države ni vstopil z območja druge pogodbene stranke, ga mora prva ponovno prevzeti.

(5) Če oseba, ki naj bi jo prevzeli, nima dovolj lastnih sredstev, prevzame stroške prevoza do meje pogodbeni stranka, na območju katere se oseba nahaja.

4. člen

(1) Vsaka pogodbeni stranka prevzame prevoz državljanov tretjih držav pod policijskim nadzorom, če druga pogodbeni stranka za to zaprosi in zagotovi prevzem osebe v ciljni državi in morebitnih drugih tranzitnih državah.

(2) Prevoz pod nadzorom se lahko odkloni:

1. če državljanu tretje države v ciljni državi ali morebitni drugi tranzitni državi grozi nevarnost, da bo izpostavljen nehumanemu ravnanju ali obsojen na smrt, ali če bi bila njegovo življenje ali njegova svoboda ogrožena zaradi rasne, verske ali nacionalne pripadnosti, njegove pripadnosti določeni socialni skupini ali zaradi njegovega političnega prepričanja ali

2. če bi zaprosena država tega državljana morala sodno kazensko preganjati ali mu v ciljni državi ali v morebitni drugi tranzitni državi grozi sodno kazensko preganjanje, razen zaradi protipravnega prestopa meje.

(3) Prošnja za prevoz pod policijskim nadzorom vložita in rešita neposredno Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije in Zvezno ministrstvo za notranje zadeve Republike Avstrije. Prošnja mora vsebovati poleg osebnih podatkov državljana tretje države tudi izjavo, da so izpolnjeni pogoji v skladu s prvim odstavkom in da niso znani vzroki za zavrnitev po drugem odstavku. V njej se nadalje navede datum načrtovane izročitve ter zaželeni mejni prehod. Zaprošena pogodbeni stranka bo v dogovoru s pogodbeno stranko prosilko nemudoma prepeljala državljana tretje države.

(4) Če zaprosena pogodbeni stranka odkloni prošnjo zaradi neizpolnjevanja zahtevanih pogojev, bo pogodbeni stranki prosilki sporočila razloge za odklonitev.

(5) Državljanu tretjih držav lahko zaprosena pogodbeni stranka vrne pogodbeni stranki prosilki. Če se naknadno ugotovi ali nastopijo dejstva, ki nasprotujejo prevozu pod policijskim nadzorom.

(6) Stroške, ki nastanejo zaradi prevoza pod policijskim nadzorom in morebitnega vračanja osebe, nosi pogodbeni stranka prosilka.

5. člen

Za izvedbo tega sporazuma ministra za notranje zadeve pogodbenih strank lahko skleneta ustrezne dogovore, posebno glede:

- a) postopka pri medsebojnemu obveščanju,
- b) podatkov in dokazil, ki so potrebna za prevzem,
- c) okoliščin, ki se štejejo za protipravni prestop meje,
- d) mejnih prehodov za prevzem,
- e) povrnitve stroškov po šestem odstavku 4. člena,
- f) izvedenskih pogovorov.

6. člen

Ta sporazum ne posega v notranje pravne predpise pogodbenih strank, še posebno ne v carinske in devizne predpise ter določbe o zagotovitvi pravice do azila.

7. člen

(1) Sporazum začne veljati prvi dan naslednjega meseca, ki sledi mesecu, ko sta se pogodbeni stranki po diplomatski poti medsebojno obvestili, da so izpolnjeni ustrezni notranje pravni pogoji za uveljavitev.

(2) Sporazum velja nedoločen čas, razen če ena od pogodbenih strank sporazuma ne odpove po diplomatski poti; v tem primeru sporazum preneha veljati 6 mesecev po prejemu odpovedi.

Sestavljeno na Dunaju, dne 3. decembra 1992 v dveh izvirnikih v slovenskem in nemškem jeziku, obe besedili sta enako veljavni.

Za Vlado
Republike Slovenije
Bogomil Brvar l. r.

Za Vlado
Republike Avstrije
Franz Loschnak l. r.

DOGOVOR

Za izvajanje Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Avstrije o prevzemu oseb na skupni meji z dne 3. decembra 1992 sta se minister za notranje zadeve Republike Slovenije in zvezni minister za notranje zadeve Republike Avstrije dogovorila naslednje:

A) K 1. členu, 1. odstavek:

(1) Organi pogodbenih strank bodo vnaprej obveščali o nameravani izročitvi oseb, če le te nimajo dokumentov, iz katerih je nedvoumno razvidna identiteta.

(2) Izročitev oseb je možna kadarkoli na vseh mednarodnih mejnih prehodih med Slovenijo in Avstrijo, odprtih za osebni promet.

B) K 2. členu:

Najava izročitve osebe mora vsebovati naslednje podatke :

- osebne podatke (ime in priimek, rojstni podatki in stalno prebivališče);
- opis zdravstvenega stanja in ev. nega, ki jo to stanje zahteva;
- mejni prehod, na katerem naj bi osebo izročili.

C) K 3. členu, 1. odstavek:

Za protipravni način prestopa meje se šteje, če oseba prestopi mejo zunaj uradno dovoljenega mejnega prehoda oziroma če se na mejnem prehodu izogne kontroli.

D) K 3. členu, 2. odstavek:

(1) Prošnja za prevzem naj po možnosti vsebuje naslednje podatke :

- ime in priimek ;
- datum in kraj rojstva;
- državljanstvo;
- osebni dokumenti (s številko in krajem izdaje);
- zadnje stalno prebivališče v domovini;
- dan, ura, kraj in način, protipravnega prestopa meje;
- gotovina v trenutku izročitve osebe ;
- dokazila o protipravnem prestopu meje, ki so na voljo;
- jeziki, ki jih oseba razume;
- če je potrebno, opis zdravstvenega stanja ter nege, ki jo to stanje zahteva;
- predlog za kraj in čas izročitve osebe.

(2) Protipravnost prestopa meje se dokazuje z:

- izjavo priče - tretje osebe ali
- lastno izjavo osebe ali
- foto dokumentacijo, ki dokazuje protipraven prestop meje ali
- materialnimi dokazi in dokumenti, ki časovno ustrezajo protipravnemu prestopu meje ali
- drugimi dokazili, ki jih stran, ki prevzema osebo, v konkretnem primeru prizna.

(3) Izjavo o prevzemu osebe iz tretje države se poda pisno, z navedbo mejnega prehoda, dneva in ure.

(4) Pristojni slovenski organi so:

a) Uprava za notranje zadeve Kranj za mejni odsek od mejnega kamna št. XXVII/293 do mejnega kamna št. XXII/262.

Naslov: Bleiweisova 3, 64000 Kranj

tel. št.: 64/223-171

fax. št.: 64/223-835

b) Uprava za notranje zadeve Slovenj Gradec za mejni odsek od mejnega kamna št. XXII/262 do mejnega kamna št. XI/177.

Naslov: Pohorska 2, 62380 Slovenj Gradec

tel. št.: 602/42-191

fax. št.: 602/41-990

c) Uprava za notranje zadeve Maribor za mejni odsek od mejnega kamna št. XI/177 do mejnega kamna št. V/42.

Naslov: Maistrova 2, 62000 Maribor

tel. št.: 62/25-581

fax. št.: 62/221-299

d) Uprava za notranje zadeve Murska Sobota za mejni odsek od mejnega kamna št. V/42 do mejnega kamna št. I/0.

Naslov: Arhitekta Novaka 5, 69000 Murska Sobota

tel. št.: 69/22-505

fax. št.: 69/32-357 '

(5) Pristojni avstrijski organi so:

a) Varnostna direkcija za Zvezno deželo Štajersko za mejni odsek od mejnega kamna št. I/0 do mejnega kamna št. XV/9.

Naslov: Pappenheimgasse 12, 8010 Gradec

tel. št.: 361/31531

fax. št.: 316/31531-258

b) Varnostna direkcija za Zvezno deželo Koroško za mejni odsek od mejnega kamna št. XV/9 do mejnega kamna št. XXVII/293.

Naslov: Landhaushof 3, 9020 Celovec

tel. št.: 463/5333

fax. št.: 463/5333-504

6) Prevzem oseb poteka praviloma na naslednjih mejnih prehodih:

- Jesenice/Rosenbach
- Karavanke/Karawankentunnel
- Ljubelj/Loibltunnel
- Holmec/Grablach
- Vič/Lavamuend
- Radlje/Radlpass
- Šentilj/Spielfeld
- Trate/Mureck
- Gornja Radgona/Radkersburg
- Kuzma/Bonisdorf.

V posameznih primerih se lahko pristojni organi dogovorijo tudi za prevzem na drugih mednarodnih mejnih prehodih.

E) K 3. členu, 3. odstavek:

(1) Sprejem oseb brez formalnosti poteka neposredno, brez vnaprejšnje prošnje pod črko D) navedenim slovenskim ali avstrijskim organom, pod pogojem, da je možno verodostojno dokazati, da je sporna oseba vstopila protipravno z območja zaprosene pogodbene stranke. To se lahko dokazuje z dokazili, navedenimi v 2. točki črke D) tega dogovora.

2) Nameravana izročitev mora biti vnaprej najavljena. Prevzem oseb poteka v času od 8. do 16. ure na mejnih prehodih, ki so navedeni v 6. točki črke D) tega dogovora.

F) K 4. členu:

1) Organi, ki so pristojni za pošiljanje in reševanje prošenj za prevoz pod nadzorom, so:

- na slovenski strani Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Uprava policije, Oddelek za mejne zadeve in tujce,

Naslov: Štefanova 2, 61000 Ljubljana

tel. št.: 61/217-580

fax. št.: 61/217-450

- na avstrijski strani Zvezno ministrstvo za notranje zadeve, Oddelek III/16,
Naslov: Postfach 100, 1014 Dunaj
tel. št.: 222/53126-4621
fax. št.: 222/53126-4648

(2) Prošnja za prevoz pod policijskim nadzorom je pisna in naj vsebuje naslednje:

- osebne podatke o tujcu, ki jih predvideva 3. odstavek 4. člena sporazuma (ime, priimek, datum in kraj rojstva, stalno prebivališče, državljanstvo, številko potnega dokumenta);
- izjavo, da so izpolnjeni pogoji v skladu s I. odstavkom 4. člena in niso poznani razlogi za zavrnitev v skladu z 2. odstavkom 4. člena;
- navedbo mejnega prehoda in časa predvidene izročitve;
- podatke, če je glede na zdravstveno stanje osebe, ki se jo izroča, potrebna posebna nega.

(3) Zaprošena pogodbeni stranka prosilki pisno potrdi pripravljenost za prevzem osebe ali ji v primeru zavrnitve sporoči razloge za to.

(4) Prevzem oseb praviloma poteka na vseh mednarodnih mejnih prehodih med Slovenijo in Avstrijo, ki so odprti za osebni promet.

(5) Stroške v skladu s 6. odstavkom 4. člena sporazuma bo država prosilka poravnala Ministrstvu za notranje zadeve zaprosene pogodbene stranke v roku 60 dni po prejemu računa.

G) Izvedenski pogovori

Izvedenci pogodbenih strank bodo imeli praviloma enkrat letno pogovore o izvajanju in morebitnih spremembah tega sporazuma. O času in kraju takih pogovorov se bosta stranki sporazumeli vsakič posebej. Ta dogovor začne veljati istočasno s Sporazumom med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Avstrije o prevzemu oseb na skupni meji z dne 3. decembra 1992. Dogovor se lahko spremeni kadarkoli, če preneha veljati omenjeni sporazum, istočasno izgubi veljavnost tudi ta dogovor.

Sestavljeno na Dunaju, dne 3. decembra 1992 v dveh izvirnikih v slovenskem in nemškem jeziku, obe besedili sta enako veljavni.

Minister za notranje zadeve Republike Slovenije p.p. Bogomil Brvar l. r.	Zvezni minister za notranje zadeve Republike Avstrije Franz Loschnak l. r.
--	--

3. člen

Za izvajanje sporazuma in dogovora skrbi Ministrstvo za notranje zadeve.

4. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije - Mednarodne pogodbe.

Št. 213-04/93-6/1-1

Ljubljana, dne 26. februarja 1993.

Priloga 3: Sporazum med vlado Republike Slovenije in vlado Republike Hrvaške o izročitvi in prevzemu oseb, katerih vstop ali bivanje je nezakonito (BHRIPO), Uradni list RS MP 8/06

Vlada Republike Slovenije in Vlada Republike Hrvaške (v nadaljevanju pogodbenici) sta se v želji po nadaljnjem sodelovanju z namenom zagotavljanja boljšega izvajanja določb o pretoku oseb, v želji, da se omogočita ponovni sprejem in tranzit oseb, katerih vstop in prebivanje sta nezakonita, v duhu sodelovanja in na podlagi vzajemnosti, ob upoštevanju Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, sestavljene v Rimu 4. novembra 1950, in Konvencije o statusu beguncev, sestavljenim v Ženevi 28. julija 1951, spremenjene s Protokolom o statusu beguncev, sestavljenim v New Yorku 31. januarja 1967, odločeni, da se bosta borili proti nezakonitim migracijam, sporazumeli:

I. IZROČITEV IN SPREJEM DRŽAVLJANOV POGODBENIC

1. člen

(1) Vsaka pogodbenica na zahtevo druge pogodbenice brez formalnosti sprejme na svoje državno območje vsako osebo, ki ne izpolnjuje ali ne izpolnjuje več pogojev za vstop ali prebivanje na državnem območju pogodbenice prosilke, če se dokaže ali domneva, da ima državljanstvo zaprošene pogodbenice.

(2) Državljanstvo osebe se dokazuje ali domneva na podlagi dokumentov, navedenih v protokolu o izvedbi tega sporazuma (v nadaljevanju protokol).

(3) Če državljanstva osebe iz prvega odstavka ni mogoče dokazati ali domnevati na podlagi predloženih dokumentov, konzularni organi zaprošene pogodbenice v treh delovnih dneh od dneva prejema vloge za sprejem opravijo razgovor z njo. Ta razgovor organizira pogodbenica prosilka po posvetovanju s konzularnim organom zaprošene pogodbenice v najkrajšem možnem času.

(4) Če se med razgovorom iz prejšnjega odstavka dokaže ali domneva državljanstvo, diplomatsko ali konzularno predstavništvo nemudoma izda ustrezen potovalni dokument za vrnitev, v nobenem primeru pa ne pozneje kot v petih delovnih dneh od dneva prejema vloge za sprejem.

(5) Pogodbenica prosilka pod enakimi pogoji ponovno sprejme osebo, če se pozneje ugotovi, da ta oseba ob izročitvi ni bila državljan zaprošene pogodbenice. Ta obveznost ne velja, če je zaprošena pogodbenica osebo, ki prebiva na državnem območju pogodbenice prosilke, odpustila iz svojega državljanstva, ne da bi pridobila državljanstvo tretje države ali si zagotovila sprejem v državljanstvo pogodbenice prosilke.

II. IZROČITEV IN SPREJEM DRŽAVLJANOV TRETJIH DRŽAV IN OSEB BREZ DRŽAVLJANSTVA

2. člen

(1) Vsaka pogodbenica na zahtevo druge pogodbenice sprejme na svoje državno območje državljan tretje države ali osebo brez državljanstva, ki ne izpolnjuje ali ne izpolnjuje več pogojev za vstop na državno območje pogodbenice prosilko ali prebivanje na njem, če se dokaže ali domneva, da je ta oseba vstopila na državno območje te pogodbenice neposredno po prebivanju na državnem območju zaprosene pogodbenice ali prehodu čezenj.

(2) Vsaka pogodbenica na zahtevo druge pogodbenice sprejme državljan tretje države ali osebo brez državljanstva, ki nezakonito prebiva na državnem območju pogodbenice prosilke, če ima veljavno dovoljenje za prebivanje, veljaven vizum ali kateri koli drug veljaven dokument zaprosene pogodbenice za vstop ali prebivanje.

(3) Pristojni organi pogodbenic sprejmejo državljan tretje države ali osebo brez državljanstva brez formalnosti (v nadaljevanju skrajšani postopek), če to zahteva pogodbenica prosilka najpozneje v 72 urah po nezakonitem prestopu državne meje. Skrajšani postopek se uporablja samo, če pristojni organ pogodbenice prosilke navede podatke, ki omogočajo ugotovitev, da je taka oseba nezakonito prestopila skupno državno mejo. Če se sprejem osebe po skrajšanem postopku zavrne, se za sprejem lahko zaprosi v skladu s prvim ali drugim odstavkom tega člena.

(4) Če so izpolnjeni pogoji za vračanje oseb po skrajšanem postopku, pristojni organ pogodbenice prosilke ustno ali po telefonu najavi izročitev osebe pristojnemu organu zaprosene pogodbenice. O izročitvi in prevzemu se sestavi zapisnik, katerega vsebina je določena v protokolu.

3. člen

Obveznosti sprejema po 2. členu ni v primeru:

a) državljanov tretjih držav, ki imajo skupno državno mejo s pogodbenico prosilko;

b) državljanov tretjih držav ali oseb brez državljanstva, ki so ob vstopu imele veljavni vizum za vstop ali dovoljenje za prebivanje, ki ga je izdala pogodbenica prosilka, ali pa so po vstopu pridobile dovoljenje za prebivanje v tej državi;

c) državljanov tretjih držav ali oseb brez državljanstva, ki na dan prejema zahteve za sprejem več kot 12 mesecev prebivajo na državnem območju pogodbenice prosilke, razen če imajo veljavno dovoljenje za prebivanje, ki ga je izdala zaprosena pogodbenica;

d) državljanov tretjih držav ali oseb brez državljanstva, ki jim je pogodbenica prosilka s pravnomočno odločbo priznala status begunca na podlagi določb Konvencije o statusu beguncev, sestavljene v Ženevi 28. julija 1951, spremenjene s Protokolom o statusu beguncev, sestavljenim v New Yorku 31. januarja 1967, ali status osebe brez državljanstva na podlagi Konvencije o pravnem položaju oseb brez državljanstva, sestavljene v New Yorku 28. septembra 1954;

e) državljanov tretjih držav ali oseb brez državljanstva, za katere je pogodbenica

prosilka začela postopek za priznanje statusa begunca, do sprejetja dokončne odločitve;

f) državljanov tretjih držav ali oseb brez državljanstva, ki so zapustile državno območje zaprosene pogodbenice in so prišle na državno območje pogodbenice prosilke z državnega območja tretje države, v katero pogodbenica prosilka lahko vrne te osebe po mednarodnem sporazumu o izročitvi in sprejemu.

4. člen

Pogodbenica prosilka soglaša, da bo ponovno sprejela na svoje državno območje tiste državljanke tretjih držav ali osebe brez državljanstva, za katere je zaprosena pogodbenica z ustreznim preverjanjem ugotovila, da ob odhodu z državnega območja pogodbenice prosilke niso izpolnjevale pogojev iz 2. in 3. člena tega sporazuma.

III. TRANZIT DRŽAVLJANOV TRETJIH DRŽAV

5. člen

(1) Vsaka pogodbenica na zahtevo druge pogodbenice dovoli tranzit državljanov tretjih držav, ki ne izpolnjujejo ali ne izpolnjujejo več pogojev za vstop na državno območje pogodbenice prosilke ali prebivanje na njem, pod pogojem, da je pogodbenica prosilka zagotovila sprejem v namembni državi ali drugi državi tranzita. V takih primerih zaprosena pogodbenica ne zahteva tranzitnega vizuma ali izpolnitve drugih pogojev za tranzit.

(2) Vsebina zahteve, podatki za tranzit in pristojni organi za pošiljanje ter obravnavo zahtev se določijo v protokolu.

(3) Pogodbenica prosilka je odgovorna za celotno potovanje osebe v namembno državo. To osebo tudi ponovno sprejme, če je sprejem v namembni državi ali drugi tranzitni državi zavržen ali potovanja iz katerega koli razloga ni mogoče opraviti.

(4) Pogodbenica prosilka obvesti drugo pogodbenico, ali oseba v tranzitu potrebuje spremstvo. Zaprošena pogodbenica se lahko odloči, da:

- a) ob povračilu stroškov opravi tranzit te osebe čez svoje državno območje;
- b) opravi tranzit v sodelovanju s pogodbenico prosilko;
- c) pooblasti pogodbenico prosilko, da opravi tranzit čez njeno državno območje.

(5) V primerih iz točke b) ali c) prejšnjega odstavka tega člena je spremstvo pogodbenice prosilke v pristojnosti pooblaščenih organov zaprosene pogodbenice.

(6) Če se tranzit opravi s spremstvom, spremljajoče uradne osebe pogodbenice prosilke svojo nalogo opravijo neoborožene in praviloma v civilu, prisilna sredstva pa se določijo v dovoljenju za tranzit.

(7) Spremljajoče uradne osebe pogodbenice prosilke morajo imeti pri sebi dovoljenje za tranzit.

6. člen

(1) Spremistvo je odgovorno za nadzor nad osebo in njeno vkrcanje v letalo ob pomoči in pod pristojnostjo zaprošene pogodbenice.

(2) Po potrebi lahko zaprošena pogodbenica po posvetovanju s spremstvom prevzame odgovornost za nadzor nad osebo in njeno vkrcanje v letalo.

(3) Pogodbenica prosilka mora izpeljati vse potrebne ukrepe, da zagotovi čim hitrejši tranzit osebe na letališču zaprošene pogodbenice.

7. člen

Če se tranzit opravi brez spremstva, nadzor in vkrcanje osebe v letalo izvedejo uradne osebe zaprošene pogodbenice.

8. člen

Če oseba med tranzitom zavrne vkrcanje ali se ne more vkrcati, pogodbenica prosilka:

a) brez odlašanja ponovno sprejme to osebo, če ta oseba nima spremstva, ali

b) prosi zaprošeno pogodbenico, da osebo poskuša ponovno vkrcati v letalo in v tem času zagotovi nadzor nad to osebo. Zavrnitev vkrcanja v letalo v državi tranzita ima enake pravne posledice, kot jih določa zakonodaja pogodbenice prosilke, če bi do take zavrnitve prišlo na njenem državnem območju. Če zaprošeni pogodbenici osebe ne uspe vkrcati v letalo, jo bo pogodbenica prosilka brez odlašanja ponovno sprejela.

9. člen

Pristojni organi pogodbenic se medsebojno obveščajo o vseh dejstvih, pomembnih za tranzit.

10. člen

(1) Zaprošena pogodbenica zagotavlja spremljajočim uradnim osebam pogodbenice prosilke pri opravljanju njihove naloge v okviru tega sporazuma enako zaščito in pomoč, kot bi jo zagotovila svojim uradnim osebam.

(2) Med tranzitom se spremljajoče uradne osebe, ki delujejo na državnem območju druge pogodbenice, štejejo za uradne osebe te pogodbenice in morajo delovati v skladu z določbami notranjega prava pogodbenice, na državnem območju katere delujejo.

11. člen

(1) Če uradna oseba pogodbenice prosilke, ki opravlja tranzit na državnem ozemlju druge pogodbenice, utрпи škodo pri izvajanju ali v času izvajanja naloge, je pogodbenica prosilka odgovorna za škodo, ne da bi od zaprošene pogodbenice zahtevala nadomestilo.

(2) Kadar uradne osebe pogodbenice opravljajo tranzit po tem sporazumu na

državnem območju druge pogodbenice, je pogodbenica prosilka odgovorna za vsako škodo, ki jo te osebe povzročijo med svojim delovanjem, v skladu z notranjim pravom pogodbenice, na katere državnem območju delujejo.

(3) Če oškodovanec zahteva nadomestilo od zaprosene pogodbenice v skladu z drugim odstavkom tega člena, je zaprosena pogodbenica odgovorna za takšno škodo pod pogoji, ki veljajo za škodo, kot če bi jo povzročile njene uradne osebe. Pogodbenica, katere uradne osebe so povzročile škodo kateri koli osebi na državnem območju druge pogodbenice, v celoti povrne znesek, ki ga je izplačala druga pogodbenica oškodovancu ali drugim osebam, ki so do tega upravičene v njegovem imenu.

(4) Brez vpliva na uveljavljanje svojih pravic do tretjih oseb in z izjemo tretjega odstavka tega člena se vsaka pogodbenica v primerih iz drugega odstavka tega člena odreče zahtevi za povrnitev škode, ki jo je utrpela zaradi druge pogodbenice.

12. člen

Tranzit se lahko zavrne:

a) če osebi v namembni državi ali drugi državi tranzita grozi mučenje, nečloveško ali ponižujoče ravnanje, kaznovanje, smrtna kazen ali preganjanje zaradi rase, veroizpovedi, narodnosti, pripadnosti določeni družbeni skupini ali zaradi političnega prepričanja;

b) če osebi v namembni državi ali drugi državi tranzita grozi uvedba kazenskega postopka ali izvršitev kazenskih sankcij, razen zaradi nezakonitega prestopa državne meje;

c) če je osebi izrečen ukrep izгона z državnega območja zaprosene pogodbenice.

IV. ROKI

13. člen

(1) Zaprošena pogodbenica je brez odlašanja dolžna pisno odgovoriti na zahtevo za sprejem, v vsakem primeru pa v največ petnajstih dneh od prejema zahteve. Vsako odklonitev prevzema mora pisno obrazložiti.

2) Zaprošena pogodbenica sprejme osebo brez odlašanja ali najpozneje v enem mesecu od dneva prejema potrditve sprejema.

(3) Zaprošena pogodbenica mora sprejeti osebe, ki se vračajo po skrajšanem postopku, takoj, najpozneje pa v 24 urah od prejema najave.

(4) Rok iz drugega odstavka tega člena se lahko podaljša za toliko časa, kot je potrebno za odpravo pravnih ali praktičnih ovir.

(5) Zaprošena pogodbenica, od katere se zahteva tranzit po prvem odstavku 5. člena, na zahtevo za tranzit odgovori v najkrajšem možnem času, vendar najpozneje v treh delovnih dneh od dneva prejema zahteve.

14. člen

Pristojni organ zaprošene pogodbenice pristojnemu organu pogodbenice prosilke dostavi pisno soglasje o sprejemu osebe, ki vsebuje podatke o istovetnosti osebe ter o kraju in času sprejema.

V. STROŠKI

15. člen

Pogodbenica prosilka pri izročitvi in sprejemu oseb krije vse stroške do državne meje zaprošene pogodbenice, pri tranzitu pa do namembne države.

VI. VARSTVO OSEBNIH PODATKOV

16. člen

(1) Če se za izvajanje tega sporazuma sporočajo osebni podatki, jih je treba zbirati, obdelovati in varovati v skladu z notranjim in mednarodnim pravom. Zlasti se morajo upoštevati ta merila:

- a) pogodbenica, ki prejme podatke, jih lahko uporabi le za namen, določen s tem sporazumom, in pod pogoji, ki jih določi pogodbenica, ki podatke sporoča;
- b) osebni podatki se smejo sporočati le pristojnim organom, ki so odgovorni za izvajanje tega sporazuma in edini, ki jih smejo uporabljati, in sicer na način, ki nepooblaščenim osebam onemogoča dostop do njih. Pogodbenica, ki podatke sporoča, mora dati pisno soglasje, preden se lahko podatki sporočijo drugim organom;
- c) pogodbenica, ki podatke sporoča, zagotovi, da so ti točni, potrebni in ne presegajo zahtev namenov, za katere so sporočeni. Če podatki niso točni ali so bili sporočeni nezakonito, je treba pogodbenico, ki je podatke prejela, o tem nemudoma obvestiti, da jih popravi ali uniči;
- d) vsako osebo je treba na njeno zahtevo obvestiti o sporočanju podatkov, ki se nanašajo nanjo, in o njihovem namenu;
- e) sporočeni osebni podatki se hranijo le toliko časa, kolikor je potrebno za namene njihovega sporočanja. Vsaka pogodbenica zaupa nadzor nad obdelavo in uporabo shranjenih podatkov ustreznemu neodvisnemu organu;
- f) vsaka pogodbenica mora varovati sporočene osebne podatke pred nepooblaščenim dostopom, spreminjanjem ali razkritjem.

(2) Osebni podatki, ki se sporočajo v zvezi z izročitvijo, sprejemom in tranzitom oseb, se smejo nanašati le na:

- a) podatke o osebi, ki bo izročena, in če je potrebno, o njenih družinskih članih (priimek, deklinški priimek, ime, prejšnje ime, vzdevek ipd., datum in kraj rojstva, spol, sedanje in prejšnja državljanstva);
- b) potni list, osebno izkaznico ali katere koli druge osebne ali potovalne dokumente;
- c) druge podatke, potrebne za identifikacijo osebe, ki bo izročena (npr. prstni odtisi);

- d) načrte potovanja in kraje postankov;
- e) dovoljenja za prebivanje ali vizume.

VII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

17. člen

- (1) Določbe tega sporazuma ne vplivajo na obveznosti pogodbenic, ki se nanašajo na izročitev ali sprejem oseb in izhajajo iz drugih mednarodnih pogodb.
- (2) Določbe tega sporazuma ne vplivajo na uporabo določb Konvencije o statusu beguncev, sestavljene v Ženevi 28. julija 1951, spremenjene s Protokolom o statusu beguncev, sestavljenim v New Yorku 31. januarja 1967, Konvencije o pravnem položaju oseb brez državljanstva, sestavljene v New Yorku 28. septembra 1954, in Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, sestavljene v Rimu 4. novembra 1950.
- (3) Določbe tega sporazuma se ne uporabljajo pri pravni pomoči v zvezi z izročitvijo oseb v kazenskih zadevah.

18. člen

- (1) Pristojna organa za izvajanje tega sporazuma sta:
v Republiki Sloveniji: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Policija, in
v Republiki Hrvaški: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Hrvaške, Ravnateljstvo policije.
- (2) Ministrstvi za notranje zadeve pogodbenic podpišeta protokol o izvajanju tega sporazuma.
- (3) S protokolom iz drugega odstavka tega člena se določijo:
  - a) pristojni organi za pošiljanje in obravnavo prošenj za izročitev, sprejem ali tranzit ter način medsebojnega komuniciranja;
  - b) dokumenti, na podlagi katerih se dokazuje ali domneva državljanstvo;
  - c) dokumenti in informacije, s katerimi se dokazuje ali domneva prebivanje državljanov tretjih držav na državnem območju pogodbenice ali potovanje čezmej;
  - d) vsebina zahtev za izročitev, sprejem ali tranzit;
  - e) načini dokazovanja nezakonitega prestopa meje;
  - f) mejni prehodi za izročitev in sprejem oseb;
  - g) način poravnave stroškov izročitve, sprejema ali tranzita.
- (4) Pristojna organa iz prvega odstavka tega člena se obveščata o vseh okoliščinah, ki vplivajo na izvajanje tega sporazuma.

19. člen

- (1) Pogodbenici si vzajemno pomagata pri uporabi in razlagi tega sporazuma.
- (2) Pristojna organa iz prvega odstavka prejšnjega člena lahko predlagata sestanke strokovnjakov pogodbenic zaradi reševanja morebitnih težav pri izvajanju tega sporazuma.
- (3) Pristojna organa se sproti obveščata o pogojih vstopa in prebivanja tujcev.

(4) Pogodbenici se po diplomatski poti nemudoma obvestita o spremembah, ki se nanašajo na pristojne organe za izvajanje tega sporazuma, in njihovih naslovih. Morebitni spori se rešujejo po diplomatski poti.

20. člen

(1) Vsaka pogodbenica lahko takoj deloma ali v celoti, razen v primerih iz 1. člena, začasno preneha izvajati ta sporazum s pisnim uradnim obvestilom drugi pogodbenici zaradi pomembnih razlogov, zlasti pa zaradi zaščite nacionalne varnosti, javnega reda ali javnega zdravja. Pogodbenici se nemudoma po diplomatski poti uradno obvestita o odpravi vsakega takega ukrepa.

(2) Ta sporazum je sklenjen za nedoločen čas.

(3) Sporazum začne veljati prvi dan naslednjega meseca po prejemu zadnjega uradnega obvestila, s katerim se pogodbenici po diplomatski poti obvestita, da so izpolnjeni vsi notranje pravni pogoji, potrebni za začetek veljavnosti sporazuma.

(4) Z začetkom veljavnosti tega sporazuma prenehata veljati Pogodba med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške o prevzemu oseb na skupni državni meji in Protokol o uresničevanju pogodbe med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške o prevzemu oseb na skupni državni meji, podpisana 4. junija 1993 v Zagrebu.

(5) Vsaka pogodbenica lahko odpove ta sporazum s pisnim uradnim obvestilom po diplomatski poti drugi pogodbenici. Odpoved začne veljati trideseti dan od dneva prejema takega obvestila.

Sestavljeno na Brionih dne 10. junija 2005 v dveh izvornikih v slovenskem, hrvaškem in angleškem jeziku, pri čemer so vsa besedila enako verodostojna. Ob razlikah pri razlagi tega sporazuma prevlada angleško besedilo.

Priloga 4: Sporazum med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Italije o prevzemu oseb na državni meji (BITPODM), Uradni list RS MP 10/97

Vlada Republike Slovenije in Vlada Republike Italije sta se z namenom, da bi olajšali prevzem oseb na skupni državni meji med Republiko Slovenijo in Republiko Italijo, dogovorili naslednje:

I. PREVZEM DRŽAVLJANOV DRŽAV POGODBENIC

1. člen

1. Vsaka pogodbenica bo na svoje ozemlje prevzela na zahtevo druge pogodbenice in brez formalnosti vse osebe, ki ne izpolnjujejo ali ne izpolnjujejo več pogojev za vstop ali bivanje, ki veljajo na ozemlju pogodbenice prosilke, če je bilo ugotovljeno ali se domneva, da imajo osebe državljanstvo zaprošene pogodbenice.

2. Državljanstvo se lahko ugotovi ali o njem domneva na podlagi potrdila o državljanstvu, potnega lista ali osebne izkaznice, med te dokumente pa štejejo tudi dokumenti, ki so bili nepravilno izdani ali so potekli, vendar ne več kot do deset let. O državljanstvu se lahko domneva tudi na podlagi drugih podatkov. Če se državljanstva ne more z gotovostjo ugotoviti, bo diplomatsko ali konzularno predstavništvo zaprošene pogodbenice, katere državljanstvo ta oseba domnevno ima, to nemudoma razjasnilo.

3. Pogodbenica prosilka bo osebo prevzela nazaj pod istimi pogoji, če nadaljnja preverjanja pokažejo, da ni imela državljanstva zaprošene pogodbenice v trenutku, ko je zapuščala ozemlje pogodbenice prosilke, razen, če gre za morebiten prevzem v smislu določil 2. in 3. člena tega sporazuma.

II. PREVZEM DRŽAVLJANOV TRETJIH DRŽAV

2. člen

1. Vsaka pogodbenica bo na svoje ozemlje na zahtevo druge pogodbenice prevzela državljane tretje države, ki ne izpolnjujejo ali ne izpolnjujejo več pogojev za vstop ali bivanje, ki veljajo na ozemlju pogodbenice prosilke, če je bilo ugotovljeno, da so omenjeni državljani vstopili na ozemlje pogodbenice potem, ko so bivali na ozemlju zaprošene pogodbenice ali potovali preko njega.

2. Vsaka pogodbenica bo na svoje ozemlje prevzela, na zahtevo druge pogodbenice, državljane tretje države, ki ne izpolnjujejo ali ne izpolnjujejo več pogojev za vstop in bivanje, ki veljajo na ozemlju pogodbenice prosilke, če imajo ti državljani vizum ali dovoljenje za bivanje, ki ga je izdala zaprošena pogodbenica in ki še velja.

3. člen

Obveznost prevzema oseb iz 2. člena ne obstaja za:

- a) državljane tretjih držav, ki imajo skupno mejo s pogodbenico prosilko,
- b) državljane tretjih držav, ki jim je pogodbenica prosilka po odhodu z ozemlja zaprošene pogodbenice ali po vstopu na ozemlje pogodbenice prosilke izdala vizum ali dovoljenje za bivanje,

- c) državljane tretjih držav, ki že več kot 6 mesecev bivajo na ozemlju pogodbenice prosilke,
- d) državljane tretjih držav, ki jim je pogodbenica prosilka priznala bodisi status begunca v smislu Ženevske konvencije z dne 28. julija 1951 o statusu beguncev, dopolnjene z Newyorškim protokolom z dne 31. januarja 1967, bodisi status osebe brez državljanstva v smislu Newyorške konvencije z dne 28. septembra 1954 o statusu oseb brez državljanstva,
- e) državljane tretjih držav, ki jih je zaprosena pogodbenica iz razlogov javnega reda ali varnosti države vrnila v njihovo lastno ali v tretjo državo.

4. člen

Pogodbenica prosilka bo prevzela nazaj na svoje ozemlje državljane tretjih držav, za katere je bilo po preverjanjih, ki jih je po prevzemu opravila druga pogodbenica, ugotovljeno, da ne izpolnjujejo pogojev, ki so določeni v 2. in 3. členu v trenutku, ko so zapustili ozemlje pogodbenice prosilke.

III. POSTOPEK PREVZEMA

5. člen

1. Zaposila za prevzem v smislu prej omenjenega 2. in 3. člena obravnavata ministrstvi za notranje zadeve obeh držav pogodbenic.
2. Zaposilo za prevzem mora vsebovati osebne podatke, podatke o osebnih dokumentih, ki jih ima morebiti pri sebi državljan tretje države, podatke o njegovem bivanju na ozemlju zaprosene pogodbenice ter okoliščine v zvezi z njegovim nedovoljenim vstopom na ozemlje pogodbenice prosilke. Ti podatki morajo biti dovolj izčrpni, da bi lahko ugodili zahtevam kateregakoli organa.
3. Zaprošena pogodbenica mora pisno sporočiti svojo odločitev pogodbenici prosilki praviloma v 8 dneh. Soglasje za prevzem oseb velja en mesec od datuma obvestila. V primeru, da bi morala ostati oseba na razpolago sodnim organom države prosilke, bosta ministrstvi za notranje zadeve sporazumno določili podaljšanje navedenega roka.

6. člen

Mejni organi zaprosene države bodo na zaposilo mejnih organov države prosilke na svoje ozemlje brez formalnosti prevzeli državljane tretjih držav, ki so na nedovoljen način prestopili skupno državno mejo in:

- so jim bili izročeni v roku 24 ur po nedovoljenem prestopu meje,
- ali pa pri katerih je bil po prestopu skupne državne meje v območju deset kilometrov od meje pri kontroli ugotovljen nedovoljen vstop.

7. člen

Pogodbenica prosilka nosi stroške prevoza oseb, za katere je zaposila za prevzem,

do meje z zaprošeno pogodbenico. Po potrebi bo pogodbenica prosilka nosila tudi morebitne stroške vrnitve.

IV. PREVZEM OSEB V TRANZITU

8. člen

1. Vsaka od pogodbenic na prošnjo druge dovoljuje vstop ali tranzit preko svojega ozemlja državljanom tretjih držav, ki jim je bil izrečen ukrep odstranitve, ki ga je sprejela pogodbenica prosilka. Tranzit lahko poteka po kopnem ali po zraku.
2. Pogodbenica prosilka je odgovorna za nadaljevanje potovanja tujca do ciljne države in bo tudi poskrbela za tujca, če iz kakršnihkoli razlogov ne bi bilo mogoče izvesti ukrepa odstranitve.
3. Pogodbenica prosilka zagotovi zaprošeni pogodbenici, da ima tujec za katerega je odobren tranzit, potni dokument za ciljno državo.

9. člen

1. Pogodbenica, ki je sprejela ukrep odstranitve, mora zaprošeni pogodbenici v zvezi s tranzitom sporočiti, ali je potrebno poskrbeti za policijsko spremstvo odstranjene osebe. Zaprošena pogodbenica lahko v zvezi s tranzitom sklene:
  - bodisi, da bo poskrbela za spremstvo z lastnimi ljudmi,
  - bodisi, da bo zagotovila spremstvo v sodelovanju s pogodbenico, ki je sprejela ukrep odstranitve.
2. Če je tranzit zagotovljen z letalskim prevozom in s policijskim spremstvom, mora biti le-to zagotovljeno s strani pogodbenice prosilke, ne da bi pri tem zapustili mednarodno cono letališč zaprošene pogodbenice.
3. Če bo potekalo spremstvo po kopnem, se bosta pogodbenici ustrezno dogovorili o potrebah in načinu izvedbe spremstva.

10. člen

1. Zaposilo za prevzem oseb v tranzitu si bosta ministrstvi za notranje zadeve pogodbenic posredovali neposredno.
2. V zaprosilu morajo biti navedeni osebni podatki, državljanstvo tujca, datum potovanja, ura in kraj prihoda v tranzitno državo ter ura in kraj odhoda iz nje, zagotovilo sprejema v ciljni državi in po potrebi podatki o spremljevalcih.

11. člen

Tranzit zaradi odstranitve se lahko zavrne:

- če tujcu v ciljni državi grozi pregon zaradi njegove rasne, verske ali narodnostne pripadnosti, zaradi pripadnosti določeni družbeni skupini ali zaradi njegovih političnih prepričanj,
- če tujcu grozi, da bo obtožen ali obsojen na podlagi določb kazenskega zakona ciljne države za dejanja pred tranzitom,
- če tujcu ni dovoljen vstop ali je predmet kazenskega postopka v zaprošeni državi.

12. člen

Stroške prevoza do meje ciljne države kakor tudi stroške v primeru morebitne vrnitve krije pogodbenica prosilka.

V. SPLOŠNE DOLOČBE

13. člen

Določbe tega sporazuma ne zmanjšujejo obveznosti pogodbenic za sprejem ali prevzem tujih državljanov v skladu z izvajanjem drugih mednarodnih sporazumov.

14. člen

1. Ministra za notranje zadeve Republike Slovenije in Republike Italije bosta določila spisek mejnih prehodov, preko katerih bo dovoljeno izvajanje prevzema in vstopa tujcev v tranzitu.
2. Prav tako bosta določila tudi spisek letališč, ki jih bo mogoče uporabiti za tranzit tujcev med njihovim potovanjem v ciljno državo.

15. člen

Vsi spori, ki bi se lahko pojavili v zvezi z izvajanjem in razlaganjem tega sporazuma, se bodo reševali po diplomatski poti.

16. člen

1. Ta sporazum bo začel veljati prvi dan drugega meseca, ki sledi vzajemnemu obvestilu, da so izpolnjeni vsi državni postopki za njegovo odobritev.
2. Ta sporazum se lahko odpove po diplomatski poti s predhodnim devetdesetdnevnim obvestilom.

Sestavljeno v Rimu, dne 3. septembra 1996 v dvojniku v slovenskem in italijanskem jeziku, pri čemer sta obe besedili enako verodostojni.

Priloga 5: Protokol med Ministrstvom za notranje zadeve Republike Slovenije in Ministrstvom za notranje zadeve Republike Hrvaške o izvajanju sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške o izročitvi in prevzemu oseb, katerih vstop ali prebivanje je nezakonito, Uradni list RS, št. 113/03

Na podlagi 18. člena Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške o izročitvi in sprejemu oseb, katerih vstop ali prebivanje je nezakonito, podpisanega dne 10. junija 2005 na Brionih (v nadaljevanju sporazum), sta se Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije in Ministrstvo za notranje zadeve Republike Hrvaške (v nadaljevanju podpisnika) za njegovo izvajanje dogovorili:

I. SPREJEM DRŽAVLJANOV POGODBENIC

1. člen

(dokazovanje državljanstva)

(1) Za potrebe sporazuma se državljanstvo osebe dokazuje z eno od teh veljavnih javnih listin:

- a) za Republiko Slovenijo:
  - potni list,
  - osebna izkaznica,
  - pomorska knjižica,
  - potrdilo o državljanstvu skupaj z drugo veljavno javno listino s fotografijo;
- b) za Republiko Hrvaško:
  - potni list,
  - osebna izkaznica,
  - vojaška knjižica,
  - pomorska knjižica,
  - potrdilo o državljanstvu skupaj z drugo veljavno javno listino s fotografijo.

(2) Na podlagi predloženih omenjenih javnih listin pristojni organ zaprosenega podpisnika prizna državljanstvo osebe in nadaljnje ugotavljanje ni potrebno.

2. člen

(domneva o državljanstvu)

- (1) Državljanstvo se lahko domneva na podlagi:
- a) fotokopij dokumentov, naštetih v 1. členu protokola;
  - b) dokumentov, naštetih v 1. členu protokola, ki jim je potekla veljavnost;
  - c) rojstnega lista ali njegove fotokopije;
  - d) voziškega dovoljenja ali njegove fotokopije;
  - e) kakršnih koli dokumentov, ki jih izdajo državni organi;
  - f) kakršnih koli dokumentov, ki dokazujejo pripadnost oboroženim silam ali policijskim organom pogodbenic;

- g) izjave osebe ali verodostojne priče, zapisane v uradnem zapisniku;
  - h) primerjave prstnih odtisov, ki so shranjeni v evidencah druge pogodbenice.
- (2) Šteje se, da je državljanstvo ugotovljeno, če ga v teh primerih potrdi zaprošeni podpisnik.

3. člen

(postopek izročitve in sprejema)

(1) Sprejem oseb z dokazanim ali domnevnim državljanstvom se opravi brez formalnosti. Pisno obvestilo se pošlje pristojni policijski upravi, na območju katere bo oseba izročena, mora pa vsebovati vsaj:

- a) osebne podatke (ime in priimek, datum in kraj rojstva, naslov zadnjega prebivališča v državi zaprošene pogodbenice);
- b) seznam osebnih in drugih dokumentov, ki jih ima oseba pri sebi;
- c) mejni prehod, na katerem bo oseba izročena in sprejeta, ter čas izročitve in sprejema.

(2) Če oseba potrebuje zdravstveno oskrbo, podpisnik prosilec priloži tudi opis zdravstvenega stanja te osebe, vključno s fotokopijami zdravstvenih potrdil in informacijami glede potrebe po posebni obravnavi, kot je na primer zdravstvena ali druga oskrba, nadzor ali prevoz z rešilnim avtomobilom.

II. SPREJEM DRŽAVLJANOV TRETJIH DRŽAV ALI OSEB BREZ DRŽAVLJANSTVA

4. člen

(dokazovanje prebivanja na državnem območju pogodbenice ali prehoda čezenj)

(1) Vstop državljana tretje države ali osebe brez državljanstva na državno območje zaprošene pogodbenice, njeno prebivanje na njem ali potovanje čezenj se lahko dokazuje z enim od teh dokumentov:

- a) vstopni ali izstopni žig in drugi zaznamki organa zaprošene pogodbenice, ki so vpisani v potne listine ali druge dokumente o istovetnosti;
- b) vstopni žig organa zaprošene pogodbenice v ponarejeni potni listini;
- c) veljavno dovoljenje za prebivanje;
- d) veljavni vizum, ki ga je izdal organ zaprošene pogodbenice (razen letališkega tranzitnega vizuma);
- e) osebni dokumenti, ki so jih izdali državni organi zaprošene pogodbenice, ali fotokopije teh dokumentov;
- f) uporabljene vozovnice, ki se glasijo na ime in lahko dokazujejo vstop osebe na državno območje zaprošene pogodbenice.

(2) Navedeni dokumenti so neposreden dokaz o prebivanju na državnem območju pogodbenic ali prehodu čezenj, so pa možni nasprotni dokazi.

5. člen

(domneva prebivanja na državnem območju pogodbenic ali prehoda čezenj)

(1) Vstop državljana tretje države ali osebe brez državljanstva na državno območje zaprošene pogodbenice, njeno prebivanje na njem ali prehod čezenj se lahko domneva tudi na podlagi teh posrednih dokazov:

- a) dovoljenje za prebivanje, ki ga je izdal organ zaprošene pogodbenice in katerega veljavnost je potekla pred manj kot dvanajstimi meseci;
- b) vizum, ki je potekel pred manj kot šestimi meseci;
- c) uradni spisi organov in ustanov zaprošene pogodbenice, ki so bili osebi izdani med prebivanjem na njenem državnem območju ali ob prehodu čezenj;
- d) fotokopije katerega koli dokumenta iz 4. člena tega protokola;
- e) kartice, ki omogočajo dostop do javnih prostorov;
- f) vozovnice;
- g) hotelski računi na ime;
- h) potrdila o menjavi denarja;
- i) lastnoročno napisane izjave ali izjave osebe pri organih pogodbenice prosilke, ki so napisane v obliki uradnih zaznamkov in jih je mogoče preveriti;
- j) izjave prič, ki jih zapišejo pristojni organi, s katerimi se potrjuje vstop osebe na državno območje zaprošene pogodbenice in prebivanje na njem in jih je mogoče preveriti;
- k) informacije, ki jih je mogoče preveriti in dokazujejo, da je oseba na državnem območju zaprošene pogodbenice uporabila storitve potovalne agencije ali oseb, ki nezakonito vodijo ljudi čez državno mejo.

(2) Posredni dokazi so domneva o prebivanju na državnem območju pogodbenic ali prehodu čezenj. Pristojni organi zaprošenega podpisnika jih lahko izpodbijajo z nasprotnimi dokazi in opravijo dodatna preverjanja.

6. člen

(nezakonit prestop državne meje)

(1) Za nezakonit prestop se šteje, če oseba prestopi skupno državno mejo med pogodbenicama zunaj označenega mejnega prehoda ali na označenem mejnem prehodu brez veljavnih potnih listin ali če se na mejnem prehodu izogne mejni kontroli.

- (2) Nezakonit prestop državne meje se lahko dokazuje na ta način:
- a) lastna izjava osebe in/ali izjava priče – tretje osebe, ki jo je mogoče preveriti ali iz katere je možno ugotoviti nezakonit prestop državne meje;
  - b) fotografija, videoposnetek ali termovizijski posnetek, ki dokumentira nezakonit prestop državne meje;
  - c) zapisniki, sestavljeni o zaslišanju osebe ali tistih, ki so ji pomagale pri nezakonitem prestopu državne meje;
  - d) odločba o kaznovanju zaradi nezakonitega prestopa državne meje;

e) poročila policijskih patrulj (vključno z mešanimi patruljami), poročila o prijetju osebe;

f) drugi materialni dokazi, ki časovno ustrezajo nezakonitemu prestopu državne meje in jih v konkretnem primeru priznava zaprošeni podpisnik.

(3) Pristojni organi podpisnikov lahko opravijo skupni ogled domnevnega mesta nezakonitega prestopa državne meje.

7. člen

(vsebina zahteve za formalni sprejem)

(1) Zahteva za sprejem iz prvega in drugega odstavka 2. člena sporazuma naj po možnosti vsebuje:

a) osebne podatke oseb, ki se vračajo (priimek in ime, rojstni podatki, državljanstvo, zadnje prebivališče v njihovi državi);

b) osebne dokumente (številko, organ izdaje in njihovo veljavnost);

c) kraj, čas in način (če so znani) nezakonitega prestopa državne meje;

d) obstoječe neposredne ali posredne dokaze o prebivanju na državnem območju zaprošene pogodbenice ali prehodu čezenj;

e) podatke o jezikih, ki jih oseba razume in govori;

f) predlog o kraju in času izročitve.

(2) Če oseba potrebuje zdravstveno oskrbo, podpisnik prosilec priloži tudi opis zdravstvenega stanja te osebe, vključno s fotokopijami zdravstvenih potrdil in informacijami glede potrebe po posebni obravnavi, kot je na primer zdravstvena ali druga oskrba, nadzor ali prevoz z rešilnim avtomobilom.

(3) Zaprošeni podpisnik vroči podpisniku prosilcu pisno soglasje o sprejemu osebe, ki vsebuje podatke iz 14. člena sporazuma.

8. člen

(postopek izročitve in sprejema po skrajšanem postopku)

(1) Izročitev in sprejem v skladu s tretjim odstavkom 2. člena sporazuma se izvedeta brez formalnosti, če so izpolnjeni pogoji iz 6. člena tega protokola.

(2) Ob izročitvi in sprejemu državljanov tretjih držav ali oseb brez državljanstva brez formalnosti pristojni organi podpisnika prosilca sestavijo zapisnik o izročitvi in sprejemu, ki je priloga tega protokola, in ga skupaj z osebami izročijo pristojnim organom zaprošenega podpisnika.

(3) Sprejem osebe pristojni organi zaprošenega podpisnika potrdijo s podpisom in časom sprejema. Pri zavrnitvi sprejema osebe se v zapisnik navedeta dejanski razlog in čas, ko jo je podpisnik prosilec ponovno sprejel.

III. TRANZIT DRŽAVLJANOV TRETJIH DRŽAV ALI OSEB BREZ DRŽAVLJANSTVA

9. člen

(vsebina zahteve za tranzit)

(1) Zahteva za tranzit mora vsebovati te informacije o osebi v postopku tranzita:
a) osebne podatke osebe (ime in priimek, datum in kraj rojstva, državljanstvo, zadnji znani naslov v namembni državi);

b) vrsto, serijsko številko, veljavnost potnega lista ali drugega potovalnega dokumenta;

c) pojasnilo, ki potrjuje, da so izpolnjeni pogoji iz 5. člena sporazuma in da niso znani razlogi za zavrnitev tranzita iz 12. člena sporazuma;

d) mejni prehod, čas in način tranzita ter načrt potovanja;

e) podatke o potrebnosti spremstva ali morebitne druge pomoči.

(2) Če oseba potrebuje zdravstveno oskrbo, podpisnik prosilec priloži tudi opis zdravstvenega stanja te osebe, vključno s fotokopijami vseh zdravstvenih potrdil in informacijami glede potrebe po posebni obravnavi, kot je na primer zdravstvena ali druga oskrba, nadzor ali prevoz z rešilnim avtomobilom.

(3) Zahtevo za tranzit je treba pisno predložiti pristojnim organom zaprošenega podpisnika.

(4) O času in načinu tranzita (npr. številka leta, čas odhoda in prihoda, ime in priimek spremljajočih uradnih oseb, registrska številka vozila idr.) se pristojni organi podpisnikov dogovorijo neposredno.

IV. PRISTOJNI ORGANI IN MEJNI PREHODI ZA IZVAJANJE SPORAZUMA

10. člen

(pristojni organi)

(1) Za izvajanje določb prvega in drugega odstavka 2. člena sporazuma ter za pošiljanje in reševanje zahtev za tranzit sta pristojna organa:

a) za Republiko Slovenijo:

Ministrstvo za notranje zadeve

Generalna policijska uprava

Uprava uniformirane policije

Sektor mejne policije

Naslov: Štefanova ulica 2, SI-1501 Ljubljana

Telefon: +386 1 472 4322

Telefaks: +386 1 251 7450

b) za Republiko Hrvaško:

Ministrstvo za notranje zadeve

Ravnateljstvo policije

Uprava za mejo
Oddelek za nezakonite migracije
Naslov: Ilica 335, 10 000 Zagreb
Telefon: +385 1 37 88 559
Telefaks: +385 1 37 88 158

(2) Za izvajanje določb 1. člena in tretjega odstavka 2. člena sporazuma so pristojne te policijske uprave:

- a) za Republiko Slovenijo:
  - Policijska uprava Koper,
  - Policijska uprava Postojna,
  - Policijska uprava Ljubljana,
  - Policijska uprava Novo mesto,
  - Policijska uprava Krško,
  - Policijska uprava Celje,
  - Policijska uprava Maribor,
  - Policijska uprava Murska Sobota;
- b) za Republiko Hrvaško:
  - Policijska uprava istarska,
  - Policijska uprava primorsko-goranska,
  - Policijska uprava karlovačka,
  - Policijska uprava zagrebačka,
  - Policijska uprava krapinsko-zagorska,
  - Policijska uprava varaždinska,
  - Policijska uprava međimurska.

(3) Pristojni organi se obveščajo o vseh podatkih, potrebnih za medsebojno komuniciranje.

11. člen

(mejni prehodi)

- (1) Izročitev in sprejem oseb se opravljata na teh mejnih prehodih:
- a) Sečovlje-Plovanija,
  - b) Sočerga-Požane,
  - c) Jelšane-Rupa,
  - d) Petrina-Brod na Kupi,
  - e) Vinica-Pribanjci,
  - f) Metlika-Jurovski Brod,
  - g) Obrežje-Bregana,
  - h) Rigonce-Harmica,
  - i) Bistrica ob Sotli-Razvor,
  - j) Rogatec-Hum na Sutli,
  - k) Gruškovje-Macelj,
  - l) Zavrč-Dubrava Križovljanska,
  - m) Središče ob Dravi-Trnovec,

- n) Petišovci-Mursko Središče.
- (2) Izročitev in sprejem državljanov tretjih držav ali oseb brez državljanstva v tranzitu se poleg zgoraj naštetih mejnih prehodov lahko opravljata še na teh letaliških mejnih prehodih:
- a) v Republiki Sloveniji: Letališče Ljubljana,
  - b) v Republiki Hrvaški: Letališče Zagreb.
- (3) Izročitev in prevzem oseb po skrajšanem postopku se praviloma opravljata na mejnem prehodu policijske uprave, na katere območju je prišlo do nezakonitega prestopa državne meje.

V. STROŠKI

12. člen

(način obračuna)

Stroški izročitve in sprejema oseb do državne meje zaprošene pogodbenice, pri tranzitu pa do namembne države, se obračunajo v skladu z veljavnimi predpisi zaprošene pogodbenice.

VI. KONČNE DOLOČBE

13. člen

(sestanki strokovnjakov)

- (1) Strokovnjaki podpisnikov imajo najmanj enkrat letno sestanek, na katerem ocenijo izvajanje tega protokola.
- (2) O kraju in času se podpisnika dogovorita za vsak sestanek posebej.

14. člen

(spremembe protokola)

- (1) Podpisnika lahko sporazumno spremenita ta protokol.
- (2) Ta protokol začne in preneha veljati isti dan kot sporazum.

Sestavljeno na Brionih dne 10. junija 2005 v dveh izvornikih v slovenskem, hrvaškem in angleškem jeziku, pri čemer so vsa besedila enako verodostojna. Ob razlikah pri razlagi prevlada angleško besedilo.

PRILOGA

Naziv policijske enote:

Številka:

Datum:

ZAPISNIK

o izročitvi in sprejemu oseb po skrajšanem postopku na podlagi tretjega in četrtega odstavka 2. člena Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške o izročitvi in sprejemu oseb, katerih vstop ali prebivanje je nezakonito

Dne ... ob ... uri je (sta/so) bila (i/e) na mejnem prehodu ... izročena (i/e) naslednja (i/e) oseba (i/e):

I.PODATKI O OSEBAH

1. Priimek:

Ime:

Drugo ime:

Datum in kraj
rojstva:

Državljanstvo:

Predmeti in denarna sredstva, ki jih ima oseba pri sebi:

Druge osebe (podatki kot pod št. 1):

Policijska enota ... je navedeno (i/e) osebo (i/e) prijela dne ... ob ... uri v/na ... zaradi nezakonitega prestopa državne meje.

II. PODATKI O NEZAKONITEM PRESTOPU DRŽAVNE MEJE

1. Datum:
2. Čas:
3. Način:
4. Kraj:
5. Dokazi:

III. IZROČITEV – PREVZEM

1. Osebe pod zaporednimi števkami ... so prevzete, osebe pod zaporednimi števkami ... niso prevzete.
2. Razlog odklonitve prevzema:

Posebne ugotovitve med prevzemom (poškodbe, odkriti novi dokazi, ...):

IZROČIL
(ime in priimek ter podpis):

PREVZEL
(ime in priimek ter podpis):

IZJAVA O AVTORSTVU IN NAVEDBA LEKTORICE

IZJAVA

Podpisani Matjaž Mlinarič, roj. 28. 1. 1974, študent Fakultete za upravo, visokošolski študijski program, vpisna številka indeksa 04033696

I Z J A V L J A M,

da se strinjam z objavo diplome na internetu, ter da sem avtor diplomske naloge z naslovom

SKUPNI STANDARDI IN POSTOPKI V DRŽAVAH ČLANICAH ZA VRAČANJE DRŽAVLJANOV TRETJIH DRŽAV, KI NEZAKONITO BIVAJO V EU.

Datum: september 2009 Matjaž Mlinarič

Diplomsko nalogo je lektorirala slavistka Alenka Cizel dne 26. 9. 2009.